JAGUAR

Günler Aylar Yıllar

Yan Lianke

YAN LİANKE

1958 yılında Luoyang'da doğdu. 1978 yılında üniversiteye girmek yerine orduya katıldı. İlk kısa hikâyesi 1979'da yayımlandı. 1985'te Henan Üniversitesi'nin politika bölümünden, 1991'de Pekin'deki Halk Kurtuluş Ordusu Sanat Akademisi'nin edebiyat bölümünden mezun oldu. Yazarlığının ilk yıllarında 19. yüzyıl gerçekçiliğinden oldukça etkilense de 1990'ların sonuna doğru üslubu büyük değişime uğradı ve yaratıcı bir hayal gücüyle bezeli, alegorik bir anlatımı benimsedi. 2014'te Franz Kafka Ödülü'nü kazandı. *Lenin'den Öpücükler* (Final Kültür Sanat, 2015) ve *Patlama Kayıtları* (Can Yayınları, 2019), yazarın Türkçede daha önce yayımlanmış diğer eserleridir.

ERDEM KURTULDU

1981 yılında İstanbul'da doğdu. 2006 yılında Ankara Üniversitesi DTCF'nin sinoloji bölümünden mezun olduktan sonra, Çin hükümetinden kazandığı bursla Pekin Dil ve Kültür Üniversitesi'nde Çince eğitimine devam etti. 2012 Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Mo Yan'dan *Kızıl Darı Tarlaları*, *İri Memeler ve Geniş Kalçalar*, *Yaşam ve Ölüm Yorgunu*, *Değişim*, *Saydam Turp*; Yan Lianke'den *Patlama Kayıtları* (Can Yayınları); Yu Hua'dan *Kanını Satan Adam* (Jaguar Kitap) gibi eserleri Türkçeye çevirdi.

Günler Aylar Yıllar / Yan Lianke

Kitabın Özgün Adı
年月日 [Nian yue ri]

© Yan Lianke, 2002
© Jaguar Kitap, 2020

12. Baskı: Kasım 2021
ISBN: 978-625-7027-01-4

Çince Aslından Çeviren
© Erdem Kurtuldu

Editör
Berk Çetin

Düzelti
Gökhan Aksay

Sayfa Tasarım
Hakan Güngör

Baskı-Cilt
Ana Basın Yayın San. Tic. A.Ş.
Sertifika No: 20699

Bu kitabın yayın hakları Jaguar Kitap'a aittir. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

JAGUAR KİTAP
Cemal Nadir Sk. No: 16/77 Cağaloğlu / İstanbul
Tel: 0 212 522 94 22
www.jaguarkitap.com
iletisim@jaguarkitap.com
Sertifika No: 27215

/jaguaryayinlari /jaguarkitap /jaguarkitap

YAN LİANKE

GÜNLER AYLAR YILLAR

Büyük kuraklığın olduğu o yıl, zaman kavrula kavrula küle döndü; gün, yakalamaya çalıştığınızda kor gibi elinize yapışıyordu. Şişe geçirilmiş gibi duran güneş, günler boyunca başınızın üzerinde öyle asılı dururdu. İhtiyar adam sabahtan akşama kadar kendi saçından gelen yanık kokusunu alırdı. Arada elini göğe doğru uzattığında yanmış tırnaklarından gelen o pis kokuyu duyardı hemen. Hay göğüne sokayım. İnlerle cinlerin top oynadığı köyünden çıkıp uçsuz bucaksız yalnızlığa adım atarken her zaman böyle söver dururdu; gözlerini kısıp güneşe şöyle bir baktıktan sonra, Kör, diye seslendi, hadi gidelim. Kör köpek, ihtiyarın dermansız ayaklarının çıkardığı sesi takip ederek onun peşine takıldı, bir çift gölge gibi köyden ayrıldılar.

İhtiyar, dağın sırtına çıkarken gün ışığını ayaklarının altında bir güzel ezdi. Güneşin sıradağların doğusundan gelen ışınları bambu bir sopa gibi yüzüne, ellerine ve ayak parmaklarının uçlarına vuruyordu. Yüzünde sanki tokat yemiş gibi bir yanma hissetti, yanaklarındaki kırışıklıkların göz kenarlarıyla birleştiği yere kor gibi sayısız incinin gizlendiği kıpkırmızı bir ağrı yuvalanmıştı sanki.

İhtiyar işemeye gitti.

Kör köpek de onu takip etti işemek için.

İhtiyarla köpeğin iki haftadır sabahları kalkar kalkmaz yaptıkları ilk şey, Baliban Tepesi'ne işemeye gitmekti. Tepenin güneşe bakan yamacında, tohumunu ihtiyarın ektiği bir mısır fidesi vardı. Bu açlık ve kuraklığın içinde bir başına duran yalnız fidenin rengi öyle yeşildi ki üzerinden yeşillik damlıyordu sanki. Bu küle dönmüş zamanda, fidenin suya ihtiyacı vardı tabii. İdrar gübredir. İdrarın içinde su vardır; fidenin kıtlığını çektiği şeyi, ihtiyarla kör köpeğinin gece boyunca biriken idrarı karşılıyordu işte. İhtiyar, fidenin geceleyin iki parmak daha uzamış olduğunu fark etti, daha önce dört tane olan yaprak sayısı şimdi beşe çıkmıştı, ihtiyarın içinde belli belirsiz bir şey kıpırdanmaya başladı, göğsünde bir sıcaklık duyumsadı, dudaklarındaki tebessüm yüzüne yayıldı. Mısır fidesi her seferinde sadece bir yaprak verirken, diye düşündü ihtiyar, Japon soforası, karaağaç ve Çin maunu neden her seferinde iki yaprak veriyor ki?

Sen söyle Kör, dedi ihtiyar kör köpeğine dönüp, ağaçlar ile ekinlerin yaprakları neden böyle farklı büyüyor? Köpeğin başına baktı, sonra onun cevap vermesini beklemeden ardına dönüp düşüne düşüne yürümeye başladı. Başını yukarıya kaldırıp elini gözlerine siper ederek akkor gibi yanan güneş ışınlarını takip etti, uzaktaki dağın çıplak sırtının, yerde yoğun bir kırmızı duman tabakası varmış gibi mor bir ışıltıyla parladığını gördü. İhtiyar, bunun dağda bulunan tellürden kaynaklandığını biliyordu; dağdaki gece havası, güneş ışınlarına uzun süre maruz kaldığında topraktan böyle çıkıyordu işte. Yer yer yarılmış olan toprak, uzun süre ısıtıldıktan sonra çatlayan çömlek parçaları gibi dağın üzerine yayılmıştı.

Köylüler uzun süredir kaçmayı planlıyorlardı; tarlalardaki buğday kuraklıktan ölmüş, dağlardaki toprak kıraçlaşmış, dünyanın rengi solmuş, bununla birlikte köylülerin umudu da kurumuştu. Kuraklık ekim mevsimine kadar devam etmiş, sonra bir gün birdenbire sağanak başlamış, köyün sokakları davul sesleriyle dolmuş, herkes ekim mevsimi diye bağırmış: Ekim mevsimi, gök bize sonbahar ekimini bağışladı! Yaşlılar bağırmış, çocuklar bağırmış, erkekler bağırmış, kadınlar bağırmış, sanki bir operada sahne alıyorlarmış gibi neşeyle çıkan sesleri köyün sokaklarında birleşip önce doğudan batıya, sonra batıdan doğuya, en sonunda da köyden ta dağın zirvesine kadar nehir gibi akmıştı.

—Ekim mevsimi!

—Ekim mevsimi!

—Gök, yağmur yağdırıp sonbahar ekimini bağışladı bize!

Bu bağırışlar, yaşlısı ve genciyle, bütün bir dağ silsilesini salladı. Dallara tünemiş olan serçeler korkudan havalanıp sağa sola uçuştular, tüyleri kar taneleri gibi aşağıya süzüldü. Tavuklar ile domuzlar şaşkınlıktan kapı önlerinde kalakalmış, hepsinin yüzü kireç kesilmişti. Ahırlarındaki öküzler burunlarına takılı halkalardan kurtulmaya çalışırken burunları yarıldı, kara kanları yem teknelerine aktı. Bütün kedi ve köpekler çatılara tırmanıp dehşet içinde köy halkını izledi.

Köyün üzeri üç gün boyunca kalın bir bulut tabakasıyla örtülü kaldı.

O üç gün boyunca Liujiajian, Wujiahe, Qianliang, Houliang ve Shuanmazhuang köylerinde, yani Balou Sıradağları'nda yaşayanlar, uzun süredir sakladıkları mısır tohumlarını alıp yağmur başlamadan önce ekmek için tarlalara koşturdu.

Üç gün sonra, kuzgun karası bulutlar dağıldı. Kavurucu güneş eskisi gibi dağın başına çöreklendi.

İki hafta sonra, köylülerin çoğu evlerinin ve avlularının kapılarını kilitleyip kuraklıktan kurtulmak için bavullarını kaptıkları gibi kaçtı. Bunu takip eden üç gece iki gün boyunca sürekli bir mülteci akışı yaşandı, köylüler başka bir yuvaya taşınan karınca sürüsü gibi, gece gündüz demeden, köyün ardındaki dağ yolunu aşındırıp dış dünyaya doğru yola koyuldular, ayak sesleri köyün her köşesinde yankılanıp tüm evlerin kapı ve pencerelerine vuruyordu.

İhtiyar, köyden kaçan en son sürünün içindeydi. Ay takviminin altıncı ayının on dokuzuncu günüydü, onlarca köylü bir araya toplanmıştı, ihtiyar da aralarına katıldı, nereye gidelim, diye sordular. Doğuya, dedi ihtiyar. Doğu ne tarafta, diye sordular. Doğu, Xuzhou'ya giden yol, dedi ihtiyar, üç ila on günde oraya ulaşır, sonra da rahat rahat yaşarız. Hepsi doğuya gitti. Güneş, dağ yolunu kavuruyor, attıkları her adım tozu dumana katıyordu. Baliban'a vardıklarında ihtiyar durdu. Son bir kez işemek için kendi tarlasına gitti, işini bitirip döndükten sonra, siz devam edin, dümdüz gittiniz mi doğuya varırsınız, dedi köylülere.

—Ya sen ne yapacaksın?

—Benim tarlada bir tane mısır filizi çıkmış.

—Bir mısır filizi seni açlıktan kurtarabilir mi ki ihtiyar?

—Yetmiş iki yaşındayım, üç gün boyunca yürürsem yorgunluktan ölürüm zaten. Öleceksem kendi köyümde öleyim bari.

Köylüler yola koyuldular. Karanlık bir kütle gibi sürüklenip kavurucu güneşin altında bir toz bulutu gibi yavaşça

kayboldular. İhtiyar, tarlasının ucunda durmuş, onların gözden kaybolmasını izlerken yalnızlık lök gibi içine oturdu. O anda tüm vücudu titremeye başladı, koskoca köyde, hatta belki de o dağ silsilesinde, yetmiş iki yaşında ihtiyar bir adam olarak geriye kalan tek kişi olduğunun farkına varmıştı birden. Kalbinde yerden göğe kadar uzanan bir boşluk oluştu, ölümcül bir sessizlik ile perişanlık birdenbire tüm vücuduna kök saldı.

O sabah, güneş doğudaki dağların üzerinden geçerken altın sarısından ateş kırmızısına döndüğünde, ihtiyarla köpeği her zamanki gibi Baliban'daki tarlaya varmışlardı bile. İhtiyar uzaktan bakınca, o bir nokta üç dönümlük tarlasının ortasında duran, boyu bir yemek çubuğu uzunluğuna ulaşmış mısır fidesinin, güneşin kızıl kahverengi ışınları altında bir su damlası kadar yeşil göründüğünü fark etti. Kokusunu aldın mı, diye sordu kör köpeğine, ne kadar da hoş kokuyor, bu tazecik fidenin o ferah kokusunu ta dört-beş kilometre öteden bile alabilirsin. Kör köpek başını ona doğru kaldırdı, bacağına sürtündükten sonra hiç ses çıkarmadan fideye doğru koştu.

Önlerinde derin bir hendek vardı, hendeğin içindeki sıcak ve kuru hava her zaman ihtiyarın yüzüne vururdu. İhtiyar üzerindeki beyaz gömleği çıkardı, gömleği dertop edip yüzünü sildi. Gömleğin içine işlemiş olan o ağır mı ağır ter kokusunu aldı. Bundan iyi gübre olur, diye düşündü, şu fidenin iki hafta daha büyümesini bekleyelim hele, sonra gömleğimi yıkar, çamaşırdan çıkan suyu da tarlaya getiririm, sanki yeni yıla giriyormuşuz gibi şöyle güzel bir ziyafet çeksin mısır fidesi. İhtiyar, gömleğini çok değerli bir hazineymiş gibi özenle katlayıp koltukaltına sıkıştırdı. Fide, önünde belirmişti şimdi, bir karış uzunluğunda ve beş

yapraklıydı, ihtiyarın görmeyi umduğu tomurcuğu vermemişti daha. Fidenin tepesine baktı, yapraklarındaki tozu alırken hayal kırıklığına uğradı.

Köpek, ihtiyarın bacaklarına sürtündü, fidenin etrafında bir tur attı, sonra bir tur daha attı. Kör, git de başka yerde oyna, diye söylendi ona ihtiyar. Köpek durdu, kurutulmuş yeşil mandalina kabuğu gibi birkaç kez havladı, sonra başını kaldırıp acilen yapması gereken bir şey varmış gibi ihtiyara baktı.

İhtiyar, köpeğin çişini tutamadığını biliyordu. Tarlanın kenarında kuruyup kalmış bir Japon soforasının yanına gidip ağacın üzerine astığı çapayı aldı (ihtiyar, aletlerini kullandıktan sonra hep bu ağaca asardı), fidenin batısına (geçen gün doğusuydu), küçük bir çukur kazıp, hadi yap çişini, dedi.

Kör köpeğin işini görmesini bekliyordu ki yetmiş iki yaşındaki ihtiyar adamın yaşlı gözüne bir şey çarptı. Gözleri acıyor, kalbi küt küt atıyordu, mısır fidesinin en alttaki iki yaprağının üzerinde, buğday tanesi kabuğunu andıran küçük kara lekeler olduğunu gördü. Bunlar kuru nokta mı yoksa? Her sabah işemeye geliyor, akşamları da suluyorum, nasıl olur da böyle kurur? Tam ayağa kalkacaktı ki köpeğin o sarı idrarı isabet etti ihtiyarın kafasına, işte o zaman anladı o kuru noktaların kuraklıktan olmadığını; sebebi gübrenin çok kuvvetli olmasıydı, köpek idrarı insan idrarından çok daha verimli ve çok daha sıcaktı. Kör, hay atalarını becereyim senin, sense hâlâ işeyip duruyorsun. İhtiyar ona öyle bir tekme savurdu ki köpek yerden havalanıp birkaç metre öteye bir darı çuvalı gibi düştü. Ben sana sadece çişini yap demiştim, diye bağırdı ihtiyar, ama sen fideyi kasten yaktın, öyle değil mi?

Köpek orada şaşkın şaşkın dururken, kuru bir kuyuyu andıran gözleri yaşardı.

Hak ettiğini buldun, dedi ihtiyar. Köpeğe kızgın kızgın baktıktan sonra yere çömelip fidenin hassas yapraklarını tuttu, o yeşim taşı gibi parlayan yaprakların üzerindeki kuru noktaları inceledi, sonra telaşla çukura uzandı, köpeğin toprak tarafından henüz emilmemiş olan idrarının beyaz köpüklerini avucuna alıp bir kenara fırlattı, ardından idrarla ıslanmış olan topraktan birkaç avuç alıp onları da bir kenara attı, sonra o toprağı çapasıyla alıp çukurun içini doldurdu, hadi gidelim, dedi köpeğe, eve gidip biraz su getirelim, eğer bu gübreyi hemen sulandırmazsak fide iki güne kalmaz kavrulur burada.

Köpek, geldikleri yoldan geri döndü, ihtiyar da onu takip etti, ayak sesleri kavurucu güneşin altında süzülen solmuş yaprakları andırıyordu.

Her nasılsa, fidenin talihsizliği de ihtiyarla köpeğin ayak seslerinin peşine takıldı, onlarla birlikte gidip onlarla birlikte geri döndü. Fide altıncı yaprağını verdiğinde, ihtiyar su çekmek için kuyuya gitti, kuyunun yanına vardığında çıkan ani bir esinti, başındaki hasır şapkayı uçurdu. Hasır şapka sokakta yuvarlanırken ihtiyar da onun peşinden koşturdu.

Önce hafif hafif esen, sonra yavaş yavaş hızlanıp küçük bir hortuma dönüşen rüzgâr, ihtiyarla hasır şapkanın arasında hep bir adımlık mesafe bırakıyordu, ihtiyar bu vaziyette şapkayı ta köyün girişine kadar kovaladı. Şapkanın ucuna birkaç kez dokunmayı başardı ama o küçük hortum her seferinde şapkayı ondan birkaç adım uzaklaştırıyordu. İhtiyar yetmiş iki yaşındaydı. Bacakları eskisi kadar güçlü değildi artık. Seni istemiyorum bile, diye düşündü ihtiyar,

köyde benden başka kimse kalmadı zaten, kimin evine girsem kendime başka bir hasır şapka bulabilirim. İhtiyar durdu, başını kaldırıp ileriye baktı. Dağın sırtında, yol kenarındaki bir tapınağı andıran, çatısı sazdan yapılmış yalnız bir ev vardı, hortum o evin duvarına çarptığında hareket etmeyi de bıraktı.

İhtiyar aheste aheste duvara doğru yürüdü, zayıf düşmüş hortuma birkaç tekme savurdu, yere eğilip şapkayı eline aldı, şapkayı iki eliyle lime lime edip parçalarını yere attıktan sonra üzerinde tepinip bağırmaya başladı:

—Sana kaçmanı söylemiştim!

—Sana hortumla birlikte gitmeni söylemiştim!

—Şansın varken kaçacaktın işte!

Hasır şapka paramparça olmuştu. Hasırın o taze kokusu etrafa yayıldı, uzun süredir kavurucu ve bunaltıcı bir havaya sahip olan dağ sırtında şimdi başka kokular ortaya çıkmıştı. İhtiyar, şapkanın geriye kalan kısmını top haline sokup yere attıktan sonra üzerine bastı yine, şapkanın üzerinde tepinirken bir yandan da, kaçıp gitmeyecek misin, diye söyleniyordu. Bir daha kaçamayacaksın artık, güneş ile kuraklık bana zulmediyor, anasını satayım, hatta senin ninen bile zulmediyor bana. Bunu söylerken derin bir nefes aldı ihtiyar, bakışlarını Baliban'daki tarlanın ötesindeki yamaca doğru çevirdi, yamaca uzun uzun bakarken ayakları şapkanın kalıntıları üzerinde tepinmeyi bıraktı, ihtiyarın homurdanması da kenevir ip gibi aniden kesiliverdi.

Yamacın etrafındaki dağlar ve ovalar ateş kırmızısı bir kül tabakasıyla kaplıydı, yarı saydam bir duvar gibi bir ileri bir geri sallanıyorlardı. İhtiyar şaşkına dönmüştü, yamacın diğer tarafında gördüğü şey küçük bir hortum

değil de büyük bir kasırgaydı. Kavurucu güneşin altındaki duvarın önünde dururken, kalbi sanki duvar çöküp de onu ezecekmiş gibi hızlı hızlı çarpıyordu.

Baliban Tepesi'ne doğru koşmaya başladı.

Uzakta, bir ileri bir geri sallanan o yarı saydam, toz duvar giderek kalınlaşıyor, bir yükselip bir alçalıyor, bu haliyle bütün bir dağ silsilesini sular altında bırakacak bir selin başlangıcı gibi görünüyordu.

Bitti, diye düşündü ihtiyar, korkarım ki gerçekten de her şey bitti.

Az önce hasır şapkamı uçurup beni dağa doğru çeken o küçük hortum, diye düşündü ihtiyar, meğer yamaçta büyük bir kasırganın başladığını söylemek istemiş bana. Küçük hortum, dedi ihtiyar, çok üzgünüm, sana tekme atmamalıydım. Bir de benim şu hasır şapkam var, diye düşündü ihtiyar, onun bir suçu yoktu ki, sadece hortumun esintisine kapılıp peşinden sürüklenmişti, ne diye parçaladım ki onu? Kocadım artık, gerçekten de kocadım. Yaşlılıktan kafam karışıyor, neyin doğru neyin yanlış olduğunu bile ayırt edemiyorum artık. İhtiyar bir yandan düşünüyor, bir yandan da konuşuyordu, ihtiyarın kendi kendini suçlarken söyledikleri, kesintisiz bir sarmaşık gibi ağzından dışarıya doğru uzuyordu. Sakinleşmeye başladığında kasırga durdu, kulaklarındaki uğultu da kesildi. Bu ani sessizlik kulak zarında hafif bir ağrıya sebep oldu. Gün ışığı da o eski canlılığını geri kazanmıştı; hem güçlenmiş hem de sertleşmişti şimdi. Tarlalardan, sanki fasulye kabukları güneşin o kavurucu sıcağının altında patlıyormuş gibi, net ve akkor bir cızırtı çıktı. İhtiyarın adımları yavaşladı, nefesi de bez ayakkabı yapan bir kadının ipi çekmesi gibi

ağırlaştı. Yamaca vardığında tarlanın önünde durdu, gözlerinin önündeki manzara nefesini bıçak gibi kesti.

Mısır fidesi rüzgâr tarafından kırılmıştı. Fide, kırık bir parmak gibi titrerken, ince ama yoğun bir yeşil hüzün güneşin o sert ışınları altında ipek bir iplik gibi süzülüyordu.

İhtiyarla köpeği Baliban Tepesi'ne taşınmaya karar verdiler.

İhtiyar tereddüt bile etmemişti, kavunlar olgunlaştığı zaman kavunları toplamak için bostanda yaşamaya başlayan yaşlı bir çiftçi gibi tarlaya taşındı, fidenin yanına dört tane direk dikti, direklerin üzerine iki tane kapı kanadı koydu, üzerini dört tane hasır parçasıyla kaplayarak basit bir barakaya çevirdi orayı. Direklere birkaç çivi çaktı, çivilerin üzerine tenceresini, kaşığını ve fırçasını astı, kâselerini eski bir un çuvalının içine koyup, çuvalı tenceresinin altına astı, ocak olarak kullanmak için toprağa bir çukur açtı, geriye sadece mısır fidesinin yeniden filizlenmesini beklemek kalmıştı şimdi.

Yatağını değiştirdiğinden gece boyunca uyku girmedi ihtiyarın gözüne. Havada ay beyazlığında bir sıcaklık vardı, sahip olduğu tek donunu çıkardı, anadan doğma bir halde yatağa oturup piposunu yaktı. Kendisini, piponun loş ışığı altında, bacaklarının arasından bir fener gibi sarkan şeyine bakarken buldu, çok çirkin görünüyordu, donunu tekrar giydi. Gerçekten de kocamışım, diye geçirdi içinden, bunun hiçbir faydası yok bana, zevk bile veremez artık. Şu mısır fidesi kadar yararı yok. Oysaki fidenin her bir yaprağı yaşama sevinci veriyor bana, gençken köyün girişinde ya da kuyunun başında laflayan kadınları izlermişim gibi. Sonra üzerine bir halsizlik çöktü, piposunun içini boşaltırken

karanlık toprağa düşen kor taneleri yanında uyuyan kör köpeği uyandırdı.

Uyandın mı, diye sordu ihtiyar.

Sonra da dedi ki, sen körsün ama mışıl mışıl uyuyorsun, ben görüyorum ama gözüme bir gram bile uyku girmiyor.

Köpek, ihtiyarın yanına gidip onun elini yaladı. İhtiyar, köpeğin başını okşayıp parmaklarıyla tüylerini taradı. Tüylerini tararken, köpeğin kuyuyu andıran göz yuvarlarından iki damla parlak mı parlak gözyaşının aktığını gördü. Köpeğin gözyaşlarını eliyle silip, bu kahrolası güneş de ölmek bilmedi bir türlü, dedi, seni kara vicdanlı, köpeğin gözlerini yakarak kör ettin. Köpeğin gözlerinin güneş yüzünden kör olduğunu hatırlayınca ihtiyarın kalbine bir şey saplandı, köpeği kucağına alıp gözlerini okşamaya başladı. Köpeğin gözyaşları ihtiyarın elini iki dere gibi ıslattı. Bu, kimsenin aklının ucundan bile geçmemişti, diye düşündü ihtiyar, ne zaman bir kuraklık olsa köyün girişine bir sunak yapılır, üzerine üç tabak adaklık yemek ile iki tane çömlek konulurdu. Çömleklerin içine ağzına kadar su doldurulur, çömleklerin üzerindeyse ejderha resmi olurdu. Sonra iki çömleğin arasına bir köpek bağlanır, köpeğin başı göğe doğru çevrilir, köpek susadığında ona su verilir, acıktığında yemek verilir, ne aç ne de susuz olduğundaysa güneşe doğru öfkeyle havlaması sağlanırdı. Eskiden, bu minval üzere, ta ki güneş köpeğin havlamasından korkup geri çekilene kadar en az üç, en çok da yedi gün devam edilir, ardından ya rüzgâr eser ya yağmur yağar ya da gökyüzü bulutlarla kaplanırdı. Fakat o yıl, köyün dışından vahşi bir köpek getirilip sunağın önüne bağlanmıştı; köpek iki hafta boyunca havlamış olmasına rağmen güneş hâlâ cayır cayır yanıyor, tam zamanında doğup tam zamanında batıyordu. On altıncı günün öğlesi,

ihtiyar, sunağın yanına gidip çömlekleri kontrol ettiğinde sıcaktan dili damağı kurumuş köpeğin çömleklerdeki suyu içmiş olduğunu fark etti, çömleklerden birinin içinde hiç su kalmamıştı, diğerininse için için dibi yanmaktaydı, ihtiyar köpeğe bakınca tüylerinin keçeleşmiş olduğunu gördü, köpek ağzını açtığında ses bile çıkaramıyordu.

İhtiyar, köpeği salıp, gidebilirsin, dedi, yağmurun yağacağı da yok zaten.

Sunaktan aşağıya inen köpek birkaç adım atmıştı ki duvara tosladı, ardına dönüp yeniden yürümeye başlayınca bu kez de bir ağaca tosladı; ihtiyar, köpeğin yanına gidip kulaklarından tuttu, yüzüne bakınca yüreği ağzına geldi; köpeğin gözleri güneşin kavurucu sıcağından kör olmuş, geriye sadece kurumuş kuyuları andıran iki göz çukuru kalmıştı.

İhtiyar, köpeği sahiplendi.

Bu kör köpeği iyi ki sahiplenmişim, diye düşündü, yoksa bu dağ silsilesinde bir başıma kaldığımda kiminle konuşacaktım? Hava serinlemeye, günün o kavurucu sıcağı geri çekilmeye başlamıştı. Gökteki ay ve yıldızlar ışıltılarını geri kazanmıştı, etrafta balık ağından damlayan suları andıran şıpır şıpır bir ses vardı. İhtiyar bu sesin su sesi olmadığını biliyordu, ses ne ağaçlardan, ne otlardan, ne de böceklerden geliyordu; bomboş uzanan gecenin sesiydi bu, aşırı sessizliğin derinliklerinden gelen sessizliğin sesiydi. Köpeğin başını okşamaya devam etti, sonra sırtını okşadı, oradan da kuyruğuna kadar gitti eli, sonra yine başını okşadı. Köpek ağlamıyordu artık. İhtiyar bir eliyle köpeği okşuyor, köpek de onun diğer elini yalıyordu, o gece iki kader arkadaşı gibi birbirlerine sokulup aynı sıcaklığı paylaştılar.

Kör, dedi ihtiyar, ikimiz birlikte yaşamalıyız, ne dersin ha? Biriyle birlikte yaşayınca hayatın tadı da bir başka oluyor be.

Köpek onun avucunu yaladı.

Şunun şurasında yaşayacak birkaç yılım var daha, dedi ihtiyar, ölene kadar bana eşlik edersen en azından iyi bir sonum olur.

Köpek, onun parmaklarını ta bileğine kadar sanki hiç bitmeyecekmiş gibi uzun uzun yaladı.

Köpek, dedi ihtiyar, mısır fidemiz yeniden filizlenir mi sence? Köpek, onun elini yalamayı bıraktı. Sonra başını sallayarak onayladı onu. Bu gece mi yoksa yarın mı filizlenir, diye sordu ihtiyar. Uykum geldi, başını sallama, ne de olsa seni göremiyorum, sesin çıkıyorsa havla yeter. Bu gece mi filizlenir yoksa bu geceden sonra mı? İhtiyar derme çatma barakasının direğine sırtını yaslayıp gözlerini kapadı, çatının loş gölgesi ıslak bir tül gibi ihtiyarın yüzüne düştü. Köpeğin sırtını okşamayı bıraktı. Elini köpeğin başına koyup huzur içinde uykuya daldı.

İhtiyar uyandığında, güneş üç bambu boyu yükselmişti bile. Gözkapaklarında, iğne batmasını andıran bir ağrı duyumsadı, oturur pozisyona geçip gözlerini ovuşturdu, o altın sarısı yuvarlağın hâlâ orada asılı durduğunu görünce, hay ben senin yedi ceddini, diye küfretti, günün birinde bütün sülalene mezar kazmazsam ben. Sonra, kör köpeğin tarlanın ortasındaki mısır fidesinin yanına uzanmış olduğunu gördü. İçine bir kuşku düşmüştü, filizlenmiş mi, diye sordu köpeğe. Köpek başını hafifçe salladı, ihtiyar apar topar barakadan dışarıya çıktı, mısır fidesinin yanına vardığında fidenin turp gibi filizlenmiş olduğunu gördü, körpe bir tomurcuk, yeni filizlenmiş bal akasyasının aynısı, yarım

parmak uzunluğunda, öyle narindi ki şöyle bir dokunsalar kırılacaktı, güneşin altında yeşim taşı gibi parlıyordu.

İhtiyar, fidenin üstünü örtmek için yaprak aramaya çıktı, yamacın altındaki hendeğin kenarında bir tur attı ama eli boş döndü, ocağın yanına gidip bir süre orada ayakta dikildi, çapasını alıp Japon soforasının yanına gitti, ağacın bir dalını kırdı, dalı çok dikkatli bir şekilde fidenin üzerine koydu, sonra barakanın üzerine çıkıp gömleğini aldı, fidenin biraz gölge alması için gömleğini dalın üzerine serdi.

Başka bir kazaya daha katlanamam, dedi.

Kör, diye seslendi sonra, yemek yemelisin, ne yemek istersin?

Sonra da, sabah sabah ne yenir ki, mısır çorbası içelim bari, öğle yemeğine de şöyle güzel bir şeyler pişiririz, dedi.

Mısır fidesi iki yeni yaprak verdiğinde, ihtiyar yiyecek bir şeyler bulmak için köye geri döndü. Evi tamtakır kuru bakırdı. Bu kadar büyük bir köyde her hanede bir avuç buğday ya da bir tutam un bulsa bile bunun, kendisinin ve kör köpeğin bu kuraklığı atlatmasına yeteceğini düşündü. Ancak, köye döndüğünde tüm evlerin kapılarının kilitli olduğunu fark etti, köyün her köşesi baştan aşağıya örümcek ağıyla kaplanmıştı. Önce kendi evine gitti, un fıçısının içinin süpürgeyle süpürülmüş gibi tertemiz olduğundan adı gibi emin olsa da fıçının içine şöyle bir göz atıp eliyle dibini yokladı. Elini fıçıdan çıkardıktan sonra ağzına götürüp bir güzel parmaklarını yaladı, unun o saf ve beyaz kokusu ağzında anında çiçek açıp tüm vücudunu sardı. Derin bir nefes aldı, o hoş kokuyu içine çekti, dışarı çıkıp sokağın ortasında durdu. Güneşin parlak ışınları köyün içinde altın bir nehir gibi akıyordu, o ölüm sessizliğinin içinde saçaklardan damlayan güneş ışınlarının sesini duyabilirdiniz. Koskoca

dağ silsilesindeki herkes kaçıp gitti, diye düşündü ihtiyar, hırsızlar bile ya sıcaktan kurudu ya da açlıktan öldüler, hay ninelerine koyduklarımın, kapılarınızı sırf benim gibi bir ihtiyarı engellemek için mi kilitlediniz yoksa? Önüme taş da koysanız, duvarlarınıza tırmanıp kapılarınızı zorla açacağım, bakalım kimler tahıl saklamış? Tahıl saklamadıysanız kuraklık boyunca ne yemeyi düşünüyordunuz? Tahıl saklamadıysanız ne diye kapılarınızı kilitlediniz o zaman? İhtiyar, bir evin kapısının önünde dikiliyordu. Bu ev, aynı soyadını paylaştığı yeğenlerinden birinin eviydi. İlerlemeye devam etti, yaşlı dul kadının evinin önünde durdu. Yaşlı dul gençken, her kış bir çift kalın tabanlı, içi yünlü bot yapardı ihtiyara. Yaşlı dul ölmüştü, evinde oğlu oturuyordu şimdi. Bu evi düşününce ihtiyarın o boş kalbine bir sıcaklık doldu, evin kapısına uzun uzun baktıktan sonra sessizce yoluna devam etti. Ayak sesleri yalnızdı şimdi ama eskiden o su yeşili ormanda kesilen ağaçların devrilmesi gibi tok bir ses çıkarıyordu, ayaklarından çıkan ses her bir evin kilitli kapısının önünde yankılanıp ihtiyarın ayaklarının altından kurumuş bir tekne gibi geçip gitti. Sonunda bütün köyü dolaştı. Güneş en tepe noktasına çoktan ulaşmıştı bile. Öğle yemeğini pişirmesi gerekiyordu. Keşke Kör de burada olsaydı şimdi, diye kendi kendine mırıldandı ihtiyar, hangi eve girmemi istiyorsa o eve girerdim.

İhtiyar, dağın sırtına bakıp, Kör, Kör, diye bağırdı, tahıl bulmak için kimin evine girsem acaba?

İhtiyarın aldığı tek cevap uçsuz bucaksız bir sessizlik oldu.

Hayal kırıklığına uğrayan ihtiyar yere oturup piposunu yaktı, sonra eli boş bir halde Baliban Tepesi'ne doğru yürüdü. İhtiyar oraya vardığında, kör köpek kuyruğunu salladı,

ihtiyarın ayak seslerini takip ederek onun yanına koştu, başını pantolonuna sürttü. İhtiyar görmezden geldi onu. Japon soforasının yanına gidip çapasını aldı, sonra barakaya gidip bir kâse aldı, ardından toprağı kazmaya başladı. İki ya da üç tane çukur açtıktan sonra, daha önce ekmiş olduğu bir mısır tohumunu buldu, sarı sarı parlayan tohum hiç bozulmamıştı ve sıcaktan kavrulmuş olsa gerek, ihtiyarın elini yaktı. İhtiyar, tohumları ektiği aralığı hesaplayıp bir sıra çukur daha kazdı, her çukurdan bir ya da iki tane mısır tohumu çıktı. Dağın sırtını yarıladığında kâsenin içi ağzına kadar mısır doldu.

Böylece öğle yemeğinde bir kâse kızarmış mısır yedi.

İhtiyar, kör köpekle birlikte barakanın gölgesine oturmuş, kızarmış mısır tanelerini yerken, kendini tutamayıp gülmeye başladı. Her hanenin tarlasında benim için bıraktıkları tahıllar olmalı, dedi ihtiyar, tarlanın birine gidip çukur kazsam, ikimize üç gün yetecek kadar tahıl toplarım bir günde. Fakat başka bir tarlaya gittiğinde kazın ayağının aslında hiç de öyle olmadığını anladı. İnsanların, tohumları nereye ektiğini bilmediğinden nereyi kazacağını da bilemedi. Çoğu aile, tohumlarını yağmurdan önce ekmek için deli gibi koşturmuş, çoluk çocuk demeden çocuklarının ellerine çapaları tutuşturmuş, onlar da farklı derinlikte ve düzensiz aralıkla çukur kazıp durmuştu işte; tam bir keşmekeşti anlayacağınız, ihtiyarın nizami bir şekilde kazılmış çukurlarının yanına bile yaklaşamazlardı. Eskiden böyle değildi ama: Aileler bırakın çukur kazdırmayı, çocuklarının ellerine çapa bile vermezlerdi. Kuraklık her şeyi işte böyle mahvetmişti.

İhtiyar, bir günlük çukur kazmakla kör köpeğe ve kendisine üç gün yetecek kadar tahıl bulamayacağını anladı

böylece. Bütün gün canla başla çalışıp ter döker de şansı yaver giderse sadece iki günlük, gitmezse bir günlük tahıl toplayabilirdi ancak. Mısır fidesinin boyu günden güne uzuyordu, fidenin gecenin sessizliğinde büyürken çıkardığı sesler bir bebeğin uyurken çıkardığı sesler gibi ince ve yumuşaktı. İhtiyarla kör köpek fidenin yanına oturmuş, bütün gün çukur kazmanın verdiği yorgunluğu üzerlerinden atmaya çalışıyorlardı, fidenin nefes alıp verişini duyduklarında ikisinin eklemleri de gevşeyip rahatladı. Sonra ay çıktı, güzel bir kadının yüzü kadar yuvarlaktı, başlarının tam üzerinde duruyordu, yıldızlar ayın etrafına dizilmiş, Çin yeni yılında giyilen, akla hayale sığmaz genişlikteki mavi bir ipek kumaştan yeni bir kıyafetin üzerine tuttu-rulmuş düğmeler gibi ışıl ışıl parlıyordu. İşte o sırada kör köpeğe, gençliğinde kaç tane dişi köpekle birlikte oldun, diye sordu ihtiyar.

Köpek boş boş baktı ona.

Kör, doğruyu söyle, dedi ihtiyar, burada başka kimse yok, sadece ikimiz varız gecenin sessizliğinde.

Köpek yine boş boş baktı ona.

Söylemezsen söyleme, diye içini çekti ihtiyar, keyifsizce piposunu yaktı, sonra başını göğe doğru kaldırıp, gençlik ne güzel şey, dedi, vücudunda derman, geceleri de yatağında kadının olur. Kadın eğer zekiyse, tarladan eve döndüğünde su getirir sana, yüzün terliyse bir yelpaze uzatır, kar yağdığında yatağını ısıtır. Gece iyi uyuyamadıysan, sabah kalkınca, bütün gece yoruldun, hadi biraz daha uyu, der sana. İhtiyar, piposunu derin derin içine çekip toprak bir set gibi uzayan bir duman bulutu saldı ağzından, sonra köpeğin sırtını okşayıp, böyle bir hayatın tanrıların ve ölümsüzlerin hayatından farkı mı var, dedi.

Kör, diye seslendi ihtiyar, sen hiç böyle bir hayat sürdün mü?

Kör köpek sessizleşti.

Kör, sen söyle, dedi ihtiyar, insan bu dünyaya böyle bir hayat sürmek için gelmedi mi zaten? İhtiyar, köpeğin ona cevap vermesini beklemeden, kendi sorusuna kendi cevap verdi: bence öyle. Sonra dedi ki, ama kocayınca öyle olmuyor; kocayınca bir ağaç, bir tutam ot ya da torun torba için yaşamaya başlıyorsun. Yaşamak ölmekten yeğdir yine. İhtiyar bunu söylerken piposundan derin bir nefes daha aldı, piposunun loş ışığı altında mısır fidesinin büyürken çıkardığı sesin yumuşak bir iplik gibi kulağına doğru uzandığını gördü. Fideye doğru eğilince fidenin diz boyuna ulaşmış olan başının karman çorman olduğunu gördü, fidenin o soluk mor ile açık sarı arası sapından, söğüt yaprağından yapılma bir düdük gibi kıvrılmış yeni bir yaprağın çıktığını gördü. Mısır fidesinin sapında, çekilmiş yay gibi duran tam dokuz tane yaprak vardı artık. İhtiyar ayağa kalktı, çapasını aldı, fidenin hemen altına bir çukur açtı, kör köpekle birlikte çukurun içine işedi, çukura üç kâse su boşalttı, sonra çukurun içine toprak attı, elde ettiği çamur ile fidenin sapının etrafını çevirdi. Güçlü bir esintinin fidenin sapını yeniden kırmasından korktuğu için o gece köye geri dönüp dört tane hasır parçası daha getirdi, fidenin etrafına otuzar santim arayla dört tane direk dikti, hasırları da duvar gibi direklerin arasına yerleştirdi. Hasırlar ile uğraşırken, Kör, diye seslendi, bir koşu köye git de ip bul biraz, ipe benzeyen her şey işimizi görür. Kör köpek ayaklarını sürüye sürüye ve dağ yolunda ayak izlerini bıraka bıraka yürüdü, geri döndüğünde ay çekilmiş, yıldızlar da solmaya başlamıştı, ağzında ihtiyarın

o küçük hortumun sürüklediği hasır şapkasının kalıntılarını taşıyordu. İhtiyar, hasır şapkanın parçalarını iplik gibi kullanıp yanında getirdiği hasırları direklere bağladı. Hasır şapkanın iplikleri bitince kendi siyah kemerini kullandı. İşini bitirdiğinde göğün doğusu aydınlanmıştı bile.

Hasırdan oluşan halka şeklindeki çit, gün doğumu ve gün batımı arasında, zengin bir köylünün evinin önündeki küçük bir bahçe gibi sarıyordu mısır fidesinin etrafını. Bahçenin ortasındaki yalnız mısır fidesi bir bayrak direği gibi ayakta dikilirken zengin bir yaşam sürüyor, suyunu içip dışkısını yiyor, öğle oldu mu hasırın altında gölgeleniyordu, fide sonunda deli gibi uzadı, boyu bir hafta sonra barakanın çatısını bile aştı.

Sorun şuydu ki güneş her gün yeniden doğuyordu ve kuyunun suyu önünde sonunda kuruyacaktı. İhtiyar, su çekmek için her gün köye dönüyor, kovayı her seferinde on kat daha aşağıya sarkıtmak zorunda kalıyor ama sadece kumla karışık yarım kova çamurlu su çekebiliyordu kuyudan. Kuyunun içinden yükselmeye başlayan bir panik duygusu ihtiyarın tüm vücuduna nüfuz etti. Sonunda bir gün, bütün ipi kuyunun içine sarkıttı ama sadece bir kâseyi doldurabilecek kadar su çekebildi. Kuyunun dibi yeniden bir kâselik su ile dolana kadar uzun süre beklemek zorunda kaldı.

Kuyu, bütün yapraklarını dökmüş bir ağaç gibi kurudu.

İhtiyarın aklına bir fikir geldi, yorganını hava kararmadan önce kuyunun içine indiriyor, orada bir gece bekletiyor, ertesi günün sabahı kuyudan çıkarıp iyice sıktı mı yarım kova su elde ediyordu. Sonra yorganı yeniden kuyunun içine indirip sıktığı suyu tarlaya götürüyordu. Bulaşıktan, yüzünü yıkamaktan ve arada sırada yıkadığı çamaşırdan

kalan suyu da mısır fidesini sulamak için kullanıyordu, bu sayede pek de su kıtlığı yaşamadı. Yorganı evire çevire sıkıp kovaya su doldurmaya çalışırken, suyun bir kısmı güneşin yakıcı ışınları altında buhar olup uçuyordu haliyle. İhtiyar, suyu buharlaştırıp emdiği için güneşle kavga ediyordu, yetmiş iki yaşındayım diye söyleniyordu ona, benim görmediğim daha ne kaldı ki bu dünyada? Kuyuyu kurutarak beni yenebileceğini mi sanıyorsun? Yer altında su olduğu sürece, onu çıkarmanın bir yolunu bulurum ben. Sıkıysa yer altı sularını kurutmayı dene de görelim bakalım.

Sonunda galip gelen ihtiyar oldu.

Bir gün ihtiyar, yeğeninin tarlasını sabahtan akşama kadar kazdı ama sadece yarım kâse dolusu mısır tohumu çıkarabildi. Ertesi gün başka bir ailenin tarlasına gitti ama yarım kâse tohum bile bulamadı. İhtiyarla köpeği üç gün boyunca, günde üç öğün yerine iki öğün yemek zorunda kaldılar, içtikleri mısır çorbası iyice cılklaşmıştı artık. İhtiyar, durumun ciddileşmeye başladığını hissetti ama anlayamadığı bir şey vardı, her hane canla başla çalışıp tarlaya tohum ekmiş, tohumlar da filizlenmemişti ya, öyleyse toprağın altında bir sürü tohum olmalıydı. Kör köpeğin tüylerinin altından fırlamış olan kaburgalarını görünce, içi titredi ihtiyarın. Yüzünün derisini ovuşturdu, deriyi sanki kafatasına gevşekçe sarılmış bir bohça bezi gibi onlarca santim çekiştirdi. Takati kalmamıştı. Yorganı kuyudan dinlene dinlene yukarıya çekti. Böyle açlıktan ölemem, diye düşündü.

Kör, diye seslendi, duvarlardan atlayıp insanların evine girmekten başka çaremiz kalmadı artık.

Ödünç almak diyelim buna, dedi, yağmur yağdıktan sonra, önümüzdeki sene hasat zamanı geri veririz aldıklarımızı.

İhtiyar, eline bir çuval alıp sallana sallana köyün yolunu tuttu. Köpek de onun peşi sıra hiç ses çıkarmadan yola koyuldu. İhtiyar cayır cayır yanan zemine daha az temas etmek için ayak parmaklarını içe doğru kıvırıp ayak tabanını iyice kemerleştirerek, ayak parmaklarının ucu ve topuklarının üzerinde yürüyordu. Kör köpek her birkaç adımda bir durup diliyle ön patilerini yalıyordu, köye giden yolda sanki bir yıl yürümüşlerdi, sonunda köyün girişine yakın bir ağıla vardıklarında ihtiyar, ağılın duvarının gölgesine sığındı, ayakkabılarını çıkarıp ayaklarını ovaladı.

Köpek de gölgeye sığındı, dilini çıkarıp hızlı hızlı soluduktan sonra duvarın köşesine birkaç damla işedi.

Hadi, bu aileden biraz tahıl ödünç alalım, dedi ihtiyar. Çuvaldan bir balta çıkarıp avlu kapısını, kilidi kırarak açtı. Kapıyı itip içeriye girdi, doğruca evin girişine yöneldi, o kapıdaki kilidi de baltayla kırdı, içeriye girdiğinde salondaki masanın üzerinin kalın bir toz tabakasıyla kaplanmış olduğunu gördü, her yer örümcek ağıyla kaplanmıştı. Toz tabakasıyla örümcek ağının arasında bir kitabeyle yaşlı, zengin bir adamın portresi duruyordu. Portredeki adam cübbe ve Mandarin ceketi giyiyordu, ışıl ışıl parlayan bakışları tozun içinden geçip ihtiyarın üzerine düştü.

İhtiyar dondu kaldı.

Burası Baozhang'ın eviydi. Baozhang öleli üç yıl olmasına rağmen portredeki bakışları hâlâ canlı ve keskin görünüyordu. Kör, diye seslendi ihtiyar, sen gerçekten de kör müsün, nasıl oldu da Baozhang'ın kapısının önüne işedin öyle? İhtiyar, baltayı kapının kasasına yasladı, Baozhang'ın önünde diz çöküp üç kere secde etti, sonra önünde üç kere saygıyla yere eğilip, Baozhang, dedi, Balou Sıradağları yüzlerce kilometre uzanır ama şimdi

bin yılda bir görülen bir kuraklığın eline düştü, kadını erkeği, yaşlısı genci bütün köy kaçıp gitti; köyde, hatta bu dünyada sadece Kör ile ben kaldık geriye. Köyü korumak için kaldık biz. Üç gündür şöyle düzgün bir yemek yiyip karnımızı doyuramadık, bugün senin evine biraz tahıl ödünç almak için geldik, önümüzdeki yıl ne bir gram eksik ne bir gram fazla, hepsini geri ödeyeceğim sana. Sonra dedi ki, Baozhang be, bize aldırma sen, köylülerin kuraklık için tahıllarını nereye sakladığını biliyorum ben. Bunları söyledikten sonra yerden kalktı ihtiyar, dizlerindeki tozu silkeledi, sonra eline çuvalını alıp gördüğü tüm kavanoz ve fıçıların içine tek tek bakarak evin bütün odalarını gezdi. Söylemeye gerek bile yok ama hepsinin içi tamtakırdı. Ama ihtiyarın hevesi kırılmadı, ailenin tahıllarını öyle bariz bir yere saklamadıklarını biliyor gibiydi. Yatağın altına da bakmalıydı. Pencereden içeriye giren gün ışığının yardımıyla doğudaki odanın yatağının altına çok dikkatli bir şekilde baktı. Kıtlıktan kaçarken, hırsızların kolayca bulması için kim tahıllarını açıkta bırakırdı ki zaten? Ben olsaydım, tahıllarımı yatağımın altına saklardım. Fakat Baozhang'ın yatağının altında üzerinde hiçbir leke olmayan porselen bir lazımlıktan başka hiçbir şey yoktu. İhtiyar, masanın altına ve dolabın içine bakmak için boş kavanoz ve boş fıçıları yerlerinden kaldırdı, ihtiyarın eşyaları kaldırırken çıkardığı patırtı evin üç odasında birden yankılandı, evi uzun süre aradı taradı, üstü başı toz ve örümcek ağına bulaştı ama yine de bir tane bile tahıl bulamadı.

İhtiyar, ellerindeki tozu çırparak temizlemeye çalışırken, Baozhang, dedi, ah be Baozhang, sen hayattayken, sana bir kötülüğüm dokundu mu ha, senden iki hafta önce doğmuş olmama rağmen, seni ne zaman görsem, ağabey diye hitap

ettim sana, evinde tahıl yoksa söylemen yeterdi be, aksi gibi bütün gün boşu boşuna evin altını üstüne getirttin bana, sanki güçten hiç düşmeyecekmişim ya da senin evinden çıkınca başka bir yerde tahıl bulamayacakmışım gibi.

Baozhang cevap vermedi tabii.

Baozhang cevap vermeyince, ihtiyar ona gözünün ucuyla ters ters bakıp, gerçekten de, dedi, boşu boşuna üç kere secde etmişim sana. Sonra, kapının ağzına uzanmış olan kör köpeğin başını okşadı. Hadi gidelim, dedi ihtiyar, ayın battığına inanmazsan yıldızların parladığını da görmezsin, şansımızı başka bir yerde arayalım.

İhtiyar, kapıyı kapatıp kırık kilidi üzerine asarak kapıyı bulduğu gibi bıraktı, sonra birbiri ardına başka evlere girdi, onlarca kilit kırdı, arka arkaya tam yedi eve girdi, hepsinin kavanozlarıyla fıçılarını, dolapların içini dışını, yataklarla masaların altını, evlerin hepsini köşe bucak didik didik aradı ama bir tane bile tahıl bulamadı. Yedinci evden çıkarken bir el terazisiyle bir at kırbacı aldı (bu ailenin bir at arabası vardı, ihtiyar bir keresinde at arabasını sürmek için yardım etmişti onlara), sokağın ortasında hayal kırıklığına uğramış bir halde durdu, teraziyle kırbacı bir kenara atıp, el terazisiyle ne yapacağım ki ben, dedi. Eğer tahıl bulabilirsem, aldığım tahılı tartıp önümüzdeki yıl aynı miktarı sahibine iade edebilirim ama tahılı nereden bulacağım? Peki ya kırbacı ne yapacağım, diye sordu kendi kendine. Kırbacı kendimi korumak için bir silah gibi kullanabilirim (ihtiyar kırbaçla bir kurt öldürmüştü eskiden) ama dağdaki yabani hayvanların hepsi kaçtı, geriye bir tavşan bile kalmadı, bu kırbaç bir işe yaramaz artık. Bütün kapıların üzerindeki çatlaklar, güneş ışınlarına o kadar çok maruz kalmıştı ki eskisinden daha geniş görünüyorlardı şimdi. İhtiyar

gözlerini kısıp gökyüzüne baktı, güneş en tepe noktasına çıkmış, öğle yemeği zamanı gelip çatmıştı yine, henüz en ufak bir tahıl kokusu bile almadığından ihtiyarın yüreğine bir çaresizlik oturdu. Kör köpeği sokağın ortasına oturtup, sen burada bekle, iki gözün de kör, kimin tahılını nereye sakladığını göremezsin zaten, dedi. Sonra başka bir sokağa gitti, özellikle kapısına kilit vurulmuş olan zengin evlerini seçti, üç eve girdikten sonra bile çuvalı hâlâ bomboştu. O sokaktan çıkınca, üzerine vuran gün ışığı yüzünün rengini soldurdu, yüzünde mor lekeler ışıldıyor, yüzündeki derin kırışıklıklardan bahtsızlık okunuyordu. İhtiyarın elinde bir tuzluk vardı. Tuzluğun içinde yarım avuç dolusu tuz vardı. Önce kendi ağzına, sonra da köpeğin ağzına bir tutam tuz koydu.

Köpek kör gözleriyle ona, tahıl bulamadın değil mi dercesine baktı.

İhtiyar ona cevap vermedi, yerdeki kırbacı birden eline aldı, sokağın ortasında durup güneşi kırbaçlamaya başladı. İnce ve sert meşin kırbaç havada yılan gibi kıvrılırken kırbacın ucu şak şak şaklıyordu; ihtiyar, güneşi, ışınları paramparça olup armut çiçeği yaprakları gibi dökülene kadar bir güzel kırbaçladı, toprağın üzeri kırık parıltılarla kaplandı, bütün köy Çin yeni yılında patlatılan havai fişek sesleriyle doldu. İhtiyar yorulmuştu, üzerinden patır patır ter damlıyordu, sonunda kırbacı sallamayı bıraktı.

Kör köpek, hayal kırıklığına uğramış bir halde ihtiyarın önünde duruyordu, köpeğin gözleri yaşarmıştı.

Kör, diye seslendi ihtiyar, korkmana gerek yok, bundan sonra ne zaman bir kâse tahılım olsa, yarısı da senin olacak, senin açlıktan ölmene izin vereceğime kendim açlıktan ölürüm daha iyi.

Kör köpeğin gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Yere düşen gözyaşları toprakta fasulye tanesi büyüklüğünde iki tane çukur açtı.

Hadi gidelim, dedi ihtiyar tuzluğu, kamçıyı ve teraziyi yerden alıp, tepeye geri dönelim de tohum bulmak için biraz daha çukur kazalım.

Ancak, daha tam iki adım atmıştı ki ihtiyarın ayakları mıh gibi yere çakıldı. Köyün içine bir sıçan sürüsünün girdiğini görmüştü, sıçanların her biri hasadın iyi olduğu zamanlardaki gibi iri ve şişmandı, sıçanlar köyün girişindeki bir duvarın gölgesinde durmuş, huzursuz bakışlarla köye, ihtiyara ve kör köpeğe bakıyorlardı. Birdenbire, ihtiyarın zihninde büyük kanatlı bir kapı ardına kadar açılıverdi.

İhtiyar güldü.

Bu, ihtiyarın köylüler kaçtığından beri güldüğü ilk andı; gülüşü, kısık ateşte yavaş yavaş kavrulan soya fasulyelerinin cızırtısı gibi boğuk ve gevrekti. Göğü açlıktan öldürebilirsin, yeri açlıktan öldürebilirsin ama beni, bu yaşlı adamı, açlıktan öldüremezsin, dedi ihtiyar.

İhtiyar, kör köpeği korkudan dehşete düşmüş sıçanların yanına götürüp, Kör, dedi, bütün tahılın nerede saklı olduğunu biliyor musun? Ben biliyorum, bu ihtiyar biliyor.

İhtiyar o gece yamaçtaki tarlaya gitti, üç tane sıçan yuvası kazıp bir kilo mısır tohumu çıkardı. Gecenin ilk yarısını barakada hafif bir uyku uyuyarak geçirdi, gece yarısından sonra, ayla yıldızlar ışırken ve toprak parlak bir ay ışığıyla örtülmüşken, ihtiyar, köpeği mısır fidesinin yanında nöbete bıraktı, daha önce tohum bulamadığı tarlaya gidip tarlanın tam ortasına oturdu, nefesini tuttu, azıcık bile hareket etmeden öylece oturdu orada. Kısa bir süre sonra sıçanların ciyaklamalarını duydu: Sıçanların

oynarken çıkardıkları neşeli bir ciyaklama değildi bu, yiyecek için kavga ediyorlardı. İhtiyar, kulağını yere dayayıp ciyaklamanın geldiği yönü tespit etti, yeri bir kazıkla işaretledikten sonra çapasını almaya gitti, kazığın etrafında bir metre çapında ve otuz santim derinliğinde bir çukur kazınca bir sıçan yuvası buldu. Yuvanın içinde yarım kâse kadar tohum vardı. İhtiyar, ardında bir tane tohum bile bırakmadı, hatta tohumlarla birlikte sıçan dışkılarını bile topladı, sonra başka bir tarlaya gidip aynı işlemi yeniden uyguladı.

İhtiyarın günleri uzun bir süre çok yoğun geçti. Sabah erkenden kalkıyor, köye gidip suya batırdığı yorganı çekiyor, tarlaya geri dönüp yemek yedikten sonra tohumlardaki sıçan dışkılarını ayıklıyor, ayıkladığı tohumları bir kâsenin içine koyuyor, kâse dolduktan sonra da kâseyi mısır fidesinin yanına gömüyordu. Öğle yemeğinden sonra mutlaka şekerleme yapardı, güneşin kavurucu ışınları barakanın üzerine vursa da barakanın içi dışarısı kadar bunaltıcı değildi, bazen serin bir esintinin çıktığı da olur, ihtiyar mışıl mışıl uyurdu, uyandığındaysa güneş batı dağlarındaki köşesine çoktan çekilmiş olurdu. Yorgandan yarım kova su daha sıkmak için köye geri döner, sonra da her zamanki gibi alaca karanlık inerdi yeryüzüne. Akşam yemeğinden sonra, gecenin o ürkütücü sessizliğinde serinlemek için köpekle birlikte mısır fidesinin yanına oturur, köpeğe ve mısır fidesine aklını en çok kurcalayan şeyleri sorardı, ekinler neden her seferinde bir yaprak veriyor, diye sorardı mesela; ne köpek ne de mısır fidesi cevap verirdi ona, o da piposunu yakıp derin bir nefes alarak, öyleyse ben söyleyeyim size, derdi, ekin oldukları için ekinler her seferinde bir yaprak verirler; diğerleriyse ağaçtır ve ağaçlar her seferinde iki

tane yaprak verirler. Bazı geceler rüzgâr hafiften eserken, köpek ve mısır fidesine daha derin sorular sorardı ihtiyar. Biliyor musunuz, derdi, Baozhang hayattayken köye gelen bir âlim, dünyanın döndüğünü söylemişti, dünyanın kendi etrafında bir tur atmasıyla bir gün oluşuyormuş, siz söyleyin bakalım, o âlim bunu kıçından mı uyduruyordu acaba? Dünya dönüyorsa, geceleri uyurken neden yataktan düşmüyoruz o zaman? Sürahideki su neden dökülmüyor, kuyu suyu neden dışarıya akmıyor, insanlar neden hep başları gökyüzüne dönük bir şekilde yürüyorlar o zaman? O adamın dediğine bakacak olursak, diye ekledi ihtiyar, uyuduğumuz zaman yataktan düşmememizin nedeni dünyanın bizi emmesi olurdu ama bir düşünün bakalım, eğer dünya bizi emerek içine çekiyorsa, yürürken ayaklarımızı nasıl yukarıya kaldırabiliyoruz o zaman? İhtiyar, bir kara delik gibi muğlak ve derin olan bu soruları tartışırken yüzünde çok ciddi bir ifade belirir, elindeki pipoyu bile içmeyi unuturdu. Sonunda aklını kurcalayan bütün soruları köpek ve mısır fidesiyle paylaştıktan sonra, üzgün bir halde, sırtüstü tarlaya uzanır, ay ışığı yüzünü yıkarken, o âlimi utandırmamak için çok kibar davrandım ona, derdi ihtiyar, köyde üç gün kaldı ama gidip de bir soru bile sormadım ona. Sorularıma cevap veremezse bütün köyün önünde rezil olacağından çekiniyordum. Hayatını bilgisi ile idame ettiriyordu o, derdi ihtiyar, gidip de pirinç kâsesini kırmak istemedim.

Mısır fidesi sorunsuzca büyümeye devam etti, yaprakları avuç içi kadar genişledi, kat kat çoğalan yaprakları o hasır çitin dışına taşıyordu artık. Fidenin boyu çitin iki katına ulaşmış, geceleri büyürken çıkardığı sesler daha bir toklaşmıştı şimdi. Fidenin boyu birkaç gün sonra tam

boyuna ulaşacaktı. İhtiyar, çitin içine daha rahat girip çıkmak için hasır duvarlardan birini kesti, yedi gün önce kendi boyunu mısır fidesininkiyle karşılaştırdığında fidenin boyu boynuna kadar geliyordu, ondan iki gün sonra da alnına ulaşmıştı. Fidenin boyu, ihtiyarın saçlarını bile geçiyordu şimdi. İki haftaya kalmaz, diye düşündü ihtiyar, koçan bile verir, bir aya kalmaz, püskül bile çıkarır. Mısır, üç ay sonra olgunlaşacaktı. İhtiyar, bu ıssız ve çorak dağ silsilesinde püskül bile verecek bir mısır fidesi yetiştirmeyi nasıl başardığını ve her bir tanesi inci gibi değerli olacak o mısır tanelerini bir kâseye nasıl toplayacağını düşündü, sonunda yine yağmur yağacak, köylülerin hepsi artık dünyanın neresine gitmişlerse oradan geri dönecek, ihtiyarın o kâseye topladığı mısır tanelerini tohum olarak kullanacak, mevsimler birbirini kovalayacak, bu dağ silsilesi bir kez daha uçsuz bucaksız uzanan, yemyeşil mısır tarlalarıyla kaplanacaktı; ben öldüğümde, diye düşündü ihtiyar, mezarımın önüne, üzerinde Sınır Tanımayan Hayırsever yazan bir anıt bile dikerler artık.

Gerçekten de sınır tanımayan bir hayırseverim ben, dedi ihtiyar kendi kendine. Bunu söylerken tatlı bir rüyaya daldı. Sonra, uykulu bir halde barakanın çatısından aşağıya indi, mısır fidesinin yanına gidip etrafını çapasıyla çok dikkatli bir şekilde kazmaya koyuldu. Çapanın çıkardığı tekdüze ve net ses, gecenin sessizliğinde bir halk şarkısının içindeki solo gibi yankılanarak dağ silsilesine ve uzaklara doğru yavaş yavaş yayıldı. Çapa yapmayı bitirdikten sonra tekrar uykuya dalmadı ihtiyar, çapasını omzuna atıp nefesini tutarak içi mısır tohumuyla dolu olan bir sıçan yuvası aramaya koyuldu. Ertesi sabah uyandığında, aslında boş olan kâsenin içinin mısır tohumu ve sıçan dışkısı ile dolu

olduğunu fark edince, orada, kâsenin yanında uzun süre şaşkın bir halde ayakta dikildi.

Barakanın direklerinden birine asılı olan tahıl çuvalının yarısının mısırla dolu olması günlük tasalarını ona çoktan unutturmuştu bile. Üç gün önce, öğleye doğru, ihtiyar tam da uykuya dalmışken, kör köpek aniden havlayarak onu uykudan uyandırmış, ihtiyarın gömleğinden çekiştirerek onu tarlanın on adım ötesindeki bir köşeye sürüklemişti, oraya vardıklarında içi mısır tohumuyla dolu olan bir sıçan yuvası keşfetmişti ihtiyar, mısırları alıp tarttığında on altı ya da yirmi gram geldiğini fark etti. Kör köpek de sıçan yuvası bulabiliyormuş meğer; tarlada koşturuyor, burnuyla toprağı kokluyor, sıçan yuvası bulduğunda ise mutlu bir halde göğe doğru havlıyordu.

Tahıl çuvalı hızla şiştikçe, ihtiyar da gecenin bir yarısı uyanıp nefesini tuta tuta tarlalarda dolaşmayı bıraktı. Tek yapması gereken şey köpeğin peşine takılıp sıçan yuvalarını sanki kendi eliyle koymuş gibi bulmaktı artık (yuvaların yarısından çoğunda tahıl mahıl yoktu ama). Ne olursa olsun bir sürü tahılları vardı şimdi. Tahıl çuvalı birkaç gün içinde ağzına kadar dolmuştu. Ancak, ihtiyar tam da rahata erdiği ve dağlardaki bütün sıçan yuvalarını hızlı bir şekilde kazması gerektiğini unuttuğu sırada, sıçanların mısır ekilmiş çukurları kazmayı ve buldukları mısırları saklamak için kendi yuvalarına götürmeyi bıraktıklarını bilmiyordu henüz. Köpeğin havlaması ve ihtiyarın çapasının sesine artık iyice uyanmış olan sıçanlar, depolarındaki tahılı kim daha önce tüketecek diye ihtiyarla yarışa girmişlerdi. Bir gün, güneş eskisinden çok daha yakın göründüğünde ve dağlardaki toprak kızgın bir demir parçası gibi kızardığında, gözüne uyku girmeyen ihtiyar tahıllarını tartmak istedi, teraziyi

eline aldı: Bir kâse tahıl, gölgede tartıldığında elli gram, gün ışığı altında tartıldığında ise altmış gram geliyordu. Bu işe şaşıran ihtiyar, teraziyi güneş ışınlarının daha çok parladığı bir tepeye taşıdığında, terazinin ibresi altmış iki buçuk gramı gösteriyordu.

İhtiyar şaşkına dönmüştü. Güneş cayır cayır yandığında, teraziye vuran ışınlarının da bir ağırlığı oluyormuş demek. İhtiyar hemen dağın sırtına koşturdu, terazinin ibresi altmış beş gramı gösteriyordu, bundan elli gram çıkardığında güneş ışınlarının ağırlığını buldu: on beş gram. Her biri bir öncekinden daha yüksek olan dört tepeye daha çıktı, güneş ışınlarının en yüksek tepedeki ağırlığı yirmi altı buçuk gramdı.

İhtiyar, bundan sonra her gün güneş ışınlarının ağırlığını tartmaya başladı. Sabahları güneş doğduğunda, barakanın etrafındaki güneş ışınlarının ağırlığı on gram oluyor, bu ağırlık öğleye doğru yirmi gramı geçiyor, güneş batarken de tekrar on grama düşüyordu.

İhtiyar, pirinç kâsesi ile su kovasını da tarttı. Bir keresinde kör köpeğin kulağını da tartmaya kalktı, köpek terazinin koluna çarpınca, terazinin kolu da ihtiyarın yüzüne çarptı, bunun üzerine köpeğin başına vurdu ihtiyar.

Tahıllarını yeniden tartmayı düşündüğünde, tam dört gündür güneş ışınlarını tartıyordu, çuvaldaki tahılın birkaç kâse azalmış olduğunu fark etti, tahılları kâse kâse tarttıktan sonra elde ettiği sonucu görünce biraz şaşırdı; geriye kalan tahıl ona ve köpeğe en fazla iki hafta yeterdi, işte o sırada köpekle birlikte sıçan yuvası bulmak için kaç gündür tarlaya gitmediklerini fark etti.

Ama artık çok geç olmuştu. Sıçanlar, birkaç gün içinde, sanki önceden haber almışlar gibi, yuvalarına depoladıkları

bütün tahılları yiyip bitirmişlerdi. İhtiyar, bütün bir öğleden sonrayı kör köpeğin peşinde yedi tane tarla gezerek geçirdi, tam otuz bir tane sıçan yuvası kazdılar, yorgunluktan bayılacak gibi olmalarına rağmen sadece dört yüz gram mısır tohumu buldular. Gün batımında, güneşin kan kırmızı ışınları batı dağlarının sırtına vururken, mısır fidesinin gün boyu kıvrık duran yaprakları sonunda rahat bir nefes alıp yavaş yavaş açılmaya başlamıştı; ihtiyar, elinde sıçan dışkısıyla karışık yarım kâse mısır tohumuyla gelirken birdenbire dağ silsilesindeki bütün sıçanların kendisiyle ve kör köpekle bir yiyecek kavgasına girmiş olduklarının farkına vardı sonunda.

Tahılları nereye götürdüler acaba, ne kadar zeki olursanız olun, beni alt edemezsiniz, diye düşündü ihtiyar.

O gece, ihtiyarla köpek, sıçan bulmak için daha uzak tarlalara gittiler, üç tarla gezdiler, kulaklarını dört açmışlardı ama bir kez olsun sıçan sesi duymadılar. Doğu aydınlanmaya başladığında geri dönmeye koyuldular, sıçanlar taşındılar mı, diye sordu ihtiyar. Nereye taşındılar acaba? Nereye gittilerse orada tahıl da olmalı, onları bulmak zorundayız. Güneş ışınları köpeğin kuru göz yuvarlarına vuruyordu; köpek, başını eğip güneşin ışınlarını sırtına alarak yoluna devam etti. İhtiyarın ne dediğini duymadı bile.

Sıçanlar bizimle rekabet etmek için bir yerlere saklanmış olabilirler mi, diye sordu ihtiyar.

Köpek durdu, ardına dönüp ihtiyarın ayak seslerini takip etti.

Barakaya döndüklerinde, mısır fidesinin sapının bir çocuğun bileği kadar kalınlaşmış olduğunu fark etti ihtiyar, sonra su çekmek için köye geri dönmesi gerektiğini düşündü. İki kovasını sırtladı, giderken köpeği de yanında

götürmek istedi ama köpek barakanın altında hareketsiz bir şekilde uzanıyordu. Hadi gidelim, dedi ihtiyar, gidelim de hangi evde sıçan olduğunu bulalım, hangi evde sıçan varsa tahıl bulmak için o eve gireriz. Köpek anca bunu duyduktan sonra ayağa kalkıp ihtiyarı takip etmeye koyuldu. Köyde, kuyuda boğulmuş iki küçük sıçan dışında, ne sokaklarda ne de girdikleri evlerde sıçana rastladılar. İhtiyar yarım kova su ile Baliban Tepesi'ndeki tarlaya döndüğünde gök başına yıkılacaktı sanki. Tarlaya iki yüz metre kala, köpek aniden huzursuz olup kanın hem rengini hem de kokusunu taşıyan, yeşilli morlu bir havlama tutturdu. İhtiyar adımlarını hızlandırdı. Dağın sırtına tırmandılar, tarla önlerinde belirdiğinde kör köpek aniden havlamayı bıraktı. Deli gibi barakaya doğru koşturdu, az kalsın uçurumun kenarından aşağıya düşecekti. Köpeğin paldır küldür ayak sesleri, güneşin yere düşen sert ışınlarını parçalayınca etrafa cam bir şişenin patlamasını andıran akkor bir cızırtı yayıldı. Köpeğin inişli çıkışlı, keskin ve öfkeli havlamaları tarlayı kan kırmızısına boyadı.

İhtiyar, aniden afalladı.

Tarlanın uzak bir köşesinde ayakta dikilen ihtiyar, köpeğin havlamaları arasına çiseleyen bir yağmur gibi giren sıçan ciyaklamalarını duydu, bakışlarını tarlanın ortasındaki barakaya çevirince barakanın direklerinden birine astığı tahıl çuvalının yere düşmüş olduğunu gördü, çuvalın içindeki tahıllar dört bir yana saçılmıştı. Grili siyahlı büyük bir sıçan sürüsü, üç yüz ila beş yüz arası ya da binden fazla sıçan, barakanın içinde mısır tohumları için kavga ediyordu, sıçanlar sağa sola koştururken mısır taneleri de ayakları altında yuvarlanıp ağızlarından aşağı düşüyor, sıçanların mısır tanelerini çiğnerken çıkardığı kıtırtılar ve

neşeli ciyaklamalar birbirine karışıp bir fırtına gibi yamacın üzerine yağıyordu. İhtiyarın nutku tutulmuştu. Omzundaki su kovası birden yere düşüp tıngır mıngır bir hendeğin içine yuvarlandı. Barakadaki sıçanların üzerine vuran güneş ışınları sanki kuru bir odun yığınının üzerine vuruyor da dumanın altından birazdan ateş yükselecekmiş gibi gri gri parlıyordu. İhtiyar orada şaşkın şaşkın ayakta dikilirken, köpeğin barakaya doğru koşturup başını direklerden birine çarptığını gördü, köpeğin başından havaya kan sıçrayınca, barakaya bir ölüm sessizliği çöktü, hem köpek hem de sıçanlar sersemlemişlerdi. Sersemlikleri geçince, kör köpek koşturup havlamaya başladı yine, sıçanları göremediği için iyice deliren köpeğin patilerinden biri direğe çarptı. Köpeğin kör olduğunu fark etmeyen sıçanlar korkudan kara çığlıklar attılar. İki aydır sessizliğe bürünmüş olan dağ silsilesi, panik ve küfür sesleriyle kaynamaya başladı birden. Sıçan sürüsünün içine dalan ihtiyar, iri bir sıçanın üzerine basınca, ayağının altından gelen keskin bir ciyaklama duydu, diğer ayağının üzerine kızgın yağı andıran sıcak kan sıçradı. İhtiyar, mısır fidesinin etrafını çeviren çite doğru telaşla koşturup içine daldı, tam da beklediği gibi olmuştu: Susuz kalmış iki sıçan, mısır fidesinin o sulu mu sulu yeşil sapını kemiriyordu. İhtiyarın içeriye girdiğini duyunca küçük bir şaşkınlık geçirerek hasırların arasından dışarıya kaçtılar. Fidenin sapının güneşin altında hâlâ dimdik durduğunu görünce ihtiyarın içi rahatladı. Ardına dönüp dışarıya çıkınca, barakadaki tahıl çuvalının içinde birkaç tane aç sıçanın kıpırdadığını gördü, hasıra yaslı duran çapasını eline aldığı gibi çuvalın üzerine indirince, etrafa boncuğu andıran kırmızı damlalar saçıldı. Çapayla çuvalın üzerine üç beş kere daha vurunca havada sıçan

tüyleri uçuştu, toprak kana bulandı, geriye kalan sıçanlar dehşet içinde ciyaklayıp dört bir yana koşturarak göz açıp kapayıncaya dek ortadan kayboldular.

Kör köpek havlamayı bıraktı.

İhtiyar çapasına yaslanmış, ağır ağır nefes alıyordu.

Güneşin altındaki her yer o kırmızı sıvının rengine ve kokusuna bulanmıştı.

Balou Sıradağları aniden sessizliğe bürünmüştü yine, hem de eskisinden çok daha yoğun ve ağır bir sessizliğe. İhtiyar, etrafta binlerce sıçanın saklanmış olduğunu tahmin ediyordu, oradan ayrılır ayrılmaz, anında harekete geçeceklerinden emindi. Dört bir yanda uzanan, altın sarısı dağ silsilesine şöyle bir göz gezdirdi, sonra çapanın sapına oturup yere dökülmüş mısır tohumlarını toplamaya koyuldu, Kör, diye seslendi köpeğe, şimdi ne yapacağız? Sen burayı koruyabilir misin? Kör köpek, güneşin kavurduğu toprağın üzerine uzanmıştı, o uzun ve ince dilini dışarıya çıkarmış bir halde ihtiyara bakıyordu. Su yok, dedi ihtiyar, ne kendime, ne sana, ne de mısır fidesine verebileceğim bir damla suyumuz bile kalmadı.

İhtiyar o gün yemek pişiremedi. Köpek ile birlikte bir gün boyunca aç kaldılar, gece inince çitin yanında nöbet tuttular, fidenin sapını kemirip kırmaya sadece iki sıçanın yeteceğini bildiklerinden gün aydınlanana kadar nöbet tuttular orada ama bir tane bile sıçan görmediler. Öğleye doğru, mısır fidesinin yapraklarının kıvrılmaya başladığını gören ihtiyar, iki boş kovasını sırtladı yine.

Kör, diye seslendi ihtiyar, fideye iyi bak.

Şöyle gölgeye uzan, kulaklarını toprağa yapıştır, en ufak bir ses duyduğunda şu yöne doğru havla, dedi ihtiyar.

Ben su çekmeye gidiyorum, sen de tetikte ol, diye ekledi.

İhtiyar yarım kova su ile geri döndüğünde her şey yolunda görünüyordu. Tek sorun, yorganı kuyudan çıkarıp yere serdiğinde yorganın içinde bulduğu dört tane şişmiş sıçan ölüsüydü, sıçanların ıslanıp dikilmiş tüylerinin arasında hâlâ canlı olan pireler vardı. İhtiyar, yemeğini yedikten sonra, mısır tanelerini iki taşın arasında öğütürken endişelenmeye başladı. Sıçan istilasından sonra yarım çuval mısırı kalmıştı. Geri kalan mısırı tarttı, daha üç kilo iki yüz gram mısırı vardı, günde üç öğünden, her öğünde yarım porsiyon tüketirlerse, kör köpekle onun günlük iki yüz elli gram istihkakı olacaktı. Altı günün sonunda ne yapacaklardı peki?

Güneş batmak üzereydi, batıdaki dağlar kan kırmızısına boyanmıştı. İhtiyar bu kırmızılığın içindeki çok renkliliğe bakarken, yiyeceksiz ve susuz kalacakları günleri düşündü; iki, bilemedin üç güne su da kalmayacaktı. Ardına dönüp mısır fidesinin bir süredir kızarmaya başlamış olan koçanına bakarken ne zaman püskül çıkaracağını ve ne zaman olgunlaşacağını hesaplamaya çalıştı, birdenbire zamanın çok ama çok geçmiş olduğunu duyumsadı, hangi günde, hatta hangi ayda olduklarını bile hatırlamıyordu artık. Gece ile gündüz, sabah ile akşam, gün batımı ile gün doğumu gibi her gün gerçekleşen şeyler dışında zaman kavramını yitirmiş olduğunu fark etti birdenbire. Aklında bembeyaz bir boşluk vardı. Kör, diye seslendi, sonbahara girdik mi biz? Sonra köpeğe bakmadan kendi kendine mırıldandı, emin de değilim ama sıcaklar bitmiş olmalı, mısır genelde bu zamanlar püskül vermeye başlar.

İhtiyar, gözlerini kısıp taşın hafif pürüzlü yüzeyinde mısır öğütmeye devam etti, kör köpeğin bir süre toprağı

koklamasını, iki gündür ölü olan bir sıçanı ağzına alıp hendeğe doğru taşımasını, hendeğin ucuna birkaç metre kala başını sallayıp sıçan ölüsünü hendeğin içine fırlatmasını izledi.

İhtiyar hafif bir leş kokusu aldı.

Köpek başka bir sıçan ölüsünü daha hendeğe taşıdı.

İhtiyarın bir takvime ihtiyacı vardı, kör köpeği şöyle bir süzdükten sonra takvim olmadan tarihin de olmayacağını, tarih olmadan da mısırın ne zaman olgunlaşacağını bilemeyeceğini düşündü. Hasat zamanına belki otuz, belki de kırk gün vardı daha, bu kadar uzun bir süre boyunca ne yiyecekti ki? Sıçanlar tarlalardaki bütün mısır tohumlarını yiyip bitirmişlerdi. İhtiyar başını yavaşça yukarı kaldırınca batıdan gelen ciyaklamalar duydu, uzaklara bakınca, iki dağın arasında, güneşin başka bir dağ tarafından yutulduğunu gördü, geriye kalan kırmızı kan lekeleri dağın zirvesinden eteklerine doğru aktıktan sonra yavaş yavaş ihtiyarın yanına kadar geldi. Bütün dünya birdenbire tamamen sessizliğe büründü, akşam karanlığı ile gece karanlığı arasında kalan, günün o en sessiz anı gelmişti yine. Eskiden bu an tavukların kümeslerine, serçelerin yuvalarına döndüğü ve bütün dünyanın yağmur sesini andıran kuş cıvıltılarıyla dolu olduğu zamandı. Fakat şimdi hiçbiri yoktu, ne bir çiftlik hayvanı ne de bir serçe vardı, hatta kargalar bile kaçmıştı kuraklıktan. Sadece ölüm sessizliği kalmıştı geriye. İhtiyar, batan güneşin kan kırmızısı ışıltısının giderek soluklaştığını gördü, o kırmızı ışıltının yavaş yavaş çekilen kırmızı bir ipek gibi gitgide kendinden uzaklaşırken çıkardığı hışırtıyı duydu, öğüttüğü mısırları taşın üzerinden toplarken, bir gün daha bitti, diye düşündü ihtiyar, yarın güneş tekrar tepeme çıktığında nasıl dayanacağım bakalım?

Üç gün daha geçti, ihtiyar elindeki mısırı ne kadar idareli kullansa da yarısını tüketmişti bile. Sıçanlar nereye gitti, diye düşündü, acaba ne yiyerek hayatta kalıyorlar?

Dördüncü gece, kör köpeği mısır fidesinin yanına çağırıp, sen burada nöbet tut, dedi, herhangi bir ses duyduğunda kuzeye doğru havla. Sonra, çapasını omzuna atıp dağ sırtının kuzeyine doğru yola koyuldu. Köyün en uzağındaki tarlaya vardığında çapasını tarlanın ortasına koyup çapanın sapının üzerine oturdu, şafak sökünceye kadar orada kaldı ama bir tane bile sıçan tıkırtısı duymadı. Gün ağardıktan sonra kör köpeğini alıp aynı tarlaya getirdi, köpek onun yedi tane sıçan yuvası bulmasına yardım etti, bütün yuvaları kazdı ama ne bir sıçan ne de bir tahıl parçası vardı içlerinde. Sıçan yuvalarında dışkı dışında tek bulduğu şey insanın elini yakan sertleşmiş toprak parçalarıydı. Tarla sahibinin zamanında mısır ekerken bıraktığı çapa izlerini aradı, tarlaya onlarca çukur da açtı ama sonunda bir tane bile mısır tohumu bulamadı.

İhtiyar kabullenmişti artık, bu koskoca dağ silsilesinde bir tane bile tahıl yoktu.

Kör, diye seslendi ihtiyar, söylesene, sence açlıktan ölür müyüz?

Kör köpek, bir kuyunun dibi gibi karanlık olan gözlerini gökyüzüne dikti.

Şu mısır fidesi de olgunlaşacağını düşünmesin hiç, dedi ihtiyar.

Beşinci günün gecesine girdiklerinde, güneş battıktan hemen sonra bir çatırtı sesiyle karanlık çöküverdi, dağlarla ovalar aysız ve yıldızsız bir karanlığa gömüldü. Dağda kuruyup kalmış yaşlı ağaçlar, bütün gün maruz kaldıkları kavurucu güneş ışınlarından kurtulup da birazcık rutubet

görünce, kadife yumuşaklığında, inceden iç çektiler hemen. İhtiyarla köpek mısır fidesinin yanına oturdu; fidenin yapraklarına burnunu sürterken fideden yayılan o taze havayı içine çekti ihtiyar. Mısırdan gelen o hoş tahıl kokusu, bir at arabası gibi ihtiyarın bağırsaklarına doğru koştu, dörtnala yol alan koku midesine varınca karın kaslarını sıkıp bağırsaklarını frenleyerek o güzelim kokuyu midesine hapsetti. Bunu yaparken ay ışığının toprağa inerken çıkardığı o ince sesi duydu, sonra köpeğe dönüp, Kör, diye seslendi, sen de kokuyu içine çeksene biraz, böyle yaparsan açlığını bastırırsın. Ona iki kez seslendi ama köpekte bir hareketlenme görmedi, ardına döndüğünde onun bir çamur yığını gibi hasırın üzerine uzanmış olduğunu gördü, elini uzatıp ona dokununca köpek panik içinde ayağa fırladı. Köpeğin derisinden görülen kaburgaları öyle bir dışarıya çıkmıştı ki ihtiyarın elini bıçak gibi kesti. İhtiyar kendi karnını yokladı, önce üzeri yer yer çatlamış olan kirli deriye dokundu, o deri tabakasını soyup yere fırlattı, sonra onun altındaki yumuşak deriye dokununca, alt omurgasının sırtına doğru çıkıntı yapmış olduğunu fark etti.

Kör, diye seslendi ihtiyar, baksana, ay çıkmış, uyu hadi, uyursan açlık hissetmezsin, rüyanı yiyecek gibi görebilirsin.

O sırada, köpek ayağa kalkıp barakaya doğru seğirtti.

Barakanın çatısına tırmanma, dedi ihtiyar, yerde uyu, enerjini boşa harcama.

Köpek daha önce yattığı yere geri dönüp kımıldamadan uzandı.

Yeniay yavaş yavaş bir bulutun ardından ortaya çıkınca, dağın sırtı sanki suyla kaplanmış gibi göründü. İhtiyar pusun ortasında gecenin lacivert göğüne bakarken dua etmeye başladı, Göğün Babası, diye seslendi, açlıktan ölmek

üzere miyim? Bana biraz tahıl ver de şöyle birkaç gün daha yaşayayım, en azından köpekten daha çok yaşamama izin ver de o öldükten sonra gömmek için iyi bir yer bulabileyim ona, cesedini sıçanlar parçalamasın, böylece bir sonraki hayatında yeniden yürüyebilir bu dünyada. Köpek öldükten sonra bu mısır fidesinin olgunlaşmasını görmeme de izin ver, ben sırf onun için kaldım bu dağ başında, hasat kaldırmama da izin vermelisin. Mısır olgunlaştıktan sonra da ölmeme izin verme, bir sonraki yağmura, kuraklıktan kaçanlar köye geri dönene kadar yaşamama izin ver ki bu mısır koçanını köylülere teslim edebileyim. Bu mısır, bu dağ silsilesinin tohumudur. İhtiyar dua ederken bir eliyle mısırın yaprağını okşuyor, diğer eliyle de göğsünde birikmiş kiri temizliyordu. İhtiyar uykuya dalmak üzereyken ayaklarını yavaşça köpeğin sırtına uzattı, Kör, diye seslendi köpeğe, uyu artık, uyuyunca açlığını da unutursun. Bunu söyledikten sonra, gözkapakları kapandı ve ayağını sürüye sürüye rüyalar ülkesine doğru yola koyuldu.

İhtiyar mışıl mışıl uyurken köpeğin sırtındaki ayakları hareket etti. Bunun üzerine köpeğin havlamaya başlaması ihtiyarın uykusunu bir taş gibi parçaladı. İhtiyar aniden oturur pozisyona geçti, sıçanların dağın sırtında çıkardıkları o belli belirsiz ciyaklamalarla hızla hareket eden o küçük pençelerinin çıkardığı tıkırtıları duydu. Köpek çitin yanında ayakta dikilmiş, dağın sırtına doğru havlıyordu. İhtiyar, köpeğin başını okşadıktan sonra mısır fidesini koruması için çitin içine yolladı onu. O sırada gün aydınlanmak üzereydi, ay ışığı solmaya başlamıştı, havada hafif bir nem kokusu vardı. Barakanın üzerine tırmanıp dağın sırtına bakan tarafına çömelen ihtiyar, koyu kırmızı ve güçlü bir sıçan kokusu aldı, havada tozlar uçuşuyordu. Gözlerini

kırpıştırdı, tek görebildiği şey dağ yolunda hızla güneye doğru ilerleyen, kara bir bulutu andıran bir kütleydi. Barakadan aşağıya indi. Sıçan sürüsünün birden yön değiştirip mısır fidesine doğru koşmaya başlamasından korkuyordu. Çitin içine bakınca mısır fidesinin hâlâ dimdik ayakta durduğunu ve kör köpeğin kulaklarını havaya dikmiş olduğunu gördü. Sakın havlama, dedi ihtiyar, köpeğin kulaklarını okşarken, sıçanlara burada olduğumuzu hatırlatmamalısın, nerede insan varsa orada yiyecek de olduğunu çok iyi bilir onlar.

O sırada dağın sırtında, yaklaşmakta olan bir fırtınayı andıran kükreme sesi de azalmaya başladı. İhtiyar, köpeğin başını okşayıp sessizce dağın sırtına doğru yürüdü. Sırta vardığında, onar ya da yirmişer sıçandan oluşan gruplar halinde koşturan sıçanların düzensiz bir halde ve ciyaklayarak güneye doğru ilerlediğini gördü, aslında demir bir levha kadar sert olan dağ yolunun şimdi parmak kalınlığında bir toz tabakasıyla kaplı olduğuna inanamadı, sıçanların üst üste binmiş pençe izleri yolun üzerini öyle bir kaplamıştı ki iğne atsan yere düşmezdi.

İhtiyar yolun kenarında ayakta dikilmiş, şaşkın şaşkın bakınıyordu.

Acaba nereye gidiyorlar, diye düşündü.

Belki de bu kuraklık sonsuza kadar devam edecekti. Kuraklık devam etmeyecekse, sıçanlar neden kaçıyor o zaman, dedi ihtiyar. Bir tahta ya da saz parçası olduğu sürece açlıktan ölmeyecekleri doğru değil mi bunların, tek korktukları şey susuzluk değil miydi? Şimdi sıçanlar bile kaçtığına göre, kuraklık daha çok sürecek olmalı. İhtiyar tam oradan ayrılacakken kuzeyden gelen belli belirsiz bir yağmur sesi duydu. Bunun aslında yağmur sesi değil de başka bir sıçan sürüsü olduğunu çok iyi biliyordu. Bütün

vücudu titremeye başladı, yüksek bir yere çıkıp uzaktaki parlaklığa bakınca, damarlarındaki kan aniden donuverdi. Dağın sırtından güneye doğru hızla akan şey sıçan sürüsü değil de sel taşkınıydı sanki. Sıçan sürüsünün sel taşkınını andıran ciyaklaması en önde gidiyor, kükremenin ardından gelen sürünün kendisi dalga gibi bir yükselip bir alçalıyor, sürü yaklaştıkça ciyaklama da çiseleyen yağmurdan bardaktan boşanırcasına yağan sağanağa dönüşüyordu. Bir sürü sıçan sudan sıçrayan balık gibi havaya sıçrayıp hemen ardından sıçan denizine geri dalıyordu, gökyüzü çoktan aydınlanmaya başlamıştı bile, havada insanın burnunun direğini kıran, çok pis bir koku vardı. İhtiyarın avuç içleri terden sırılsıklam olmuştu; bu sıçan ordusunun yönünü şöyle bir değiştirmesiyle kendinin, kör köpeğin ve mısır fidesinin bu dünya üzerinde bir daha yaşayamayacağını çok iyi biliyordu. Sıçanlar açlıktan delirmişlerdi bile. Açlıktan delirmiş sıçanlar, bıraksanız insanın burnuyla kulağını bile bir çırpıda midelerine indirebilirlerdi. İhtiyar, köpeğin yanına koşup ona kılını bile kıpırdatmaması gerektiğini söylemeyi düşündü ama çok geç kalmıştı artık. Sıçan ordusu kara bir bulut gibi hızla ilerliyordu, ihtiyar kendini bir Japon soforasının ardına zor attı (ağacın gövdesi ihtiyarın kolundan birazcık kalındı). Sıçan ordusunun önünde yer alan birkaç sıçan devasa büyüklükteydi, hepsinin ışıl ışıl parlayan gri tüyleri vardı, boyları kedi ya da gelincik kadardı. İhtiyar hayatı boyunca böyle büyük sıçan görmemişti. Bunların atalarının, bahsettiği sıçan kralları olması gerektiğini düşündü. En öndeki sıçan krallarının yeşil gözlerinin mavi mavi parladığını gördü. Uçan atlar gibi sıçrıyor, her sıçrayışta en azından otuz santim ilerliyorlardı, havaya kalkan toz tabakası sıçanların sırtlarını gri bir keçe gibi örtüyordu.

İhtiyar öksürdü öksürecekti. Öksürmemek için iki eliyle boğazını sıktı. Gökyüzü aydınlanmış, serin şafak tam da zamanında sökmüştü, mavi gökyüzünde süzülen kar beyazı bulutlar balık pulunu andırıyordu. Söylemeye bile gerek yok, güneş pırıl pırıl parlıyordu yine, hatta eskisinden daha bir parlaktı şimdi. Güneş böyle parlamasaydı sıçanlar böyle kaçar mıydı acaba? İhtiyar, ağacın arkasından çıkınca sıçanların hiçbiri ona bakmadı bile, insanlardan korkmuyorlardı artık, korktukları şey gökyüzü, güneş ve o kavuran kuraklıktı şimdi. İhtiyar, yolun kenarında hareketsiz bir halde durmuş, sıçanların ciyaklayarak koşuşturmalarını izlerken bir yandan da olgun hurmalar gibi yola düşünce çıkardıkları sesleri dinliyordu. İhtiyar, sıçanların nasıl olup da bir araya gelerek bu kadar büyük bir kitle oluşturduğunu bir türlü anlayamıyordu. Sıçanlar sanki emir almış gibi güneye göç ediyorlardı. Güneyde ne vardı ki? Orada tahıl ve su vardı da güneş ışınları yok muydu acaba? İhtiyar, güneşin doğudan vuran altın sarısı ışınlarının sıçanların gözlerini kırmızıya çevirdiğini fark etti; saçılmış inciler gibi yolda yuvarlanıyordu gözleri. Yoldan itilen yüzlerce, hatta binlerce sıçan yolun iki yanındaki tarlalara doğru koşturup göz açıp kapayıncaya dek ortadan kayboldu.

Güneş doğmuştu artık, güneş ışığı içinde uçuşan gümüş grisi ve gümüş karası sıçan tüyleri mart ayının söğüt çiçekleriyle kavak pamukçuklarını andırıyordu. İhtiyar, dağın sırtında durup uzun uzun içini çekti, sonra aşağıya doğru yürümeye koyuldu, ihtiyarın ayakları sabahın o sessizliğinde yaşlı ve güçsüz bir ses çıkarıyordu. Mısır fidesini saran çitin yanına ulaştığında, köpeğin o kör gözleriyle dağın sırtına baktığını ve kulaklarından ter damladığını gördü.

Korktun mu, diye sordu ihtiyar.

Köpek ona cevap vermedi, usulca ihtiyarın ayağının yanına uzandı.

Büyük bir felaketin geleceğinden mi korkuyorsun, dedi ihtiyar.

Köpek yine sessiz kaldı, mısır fidesinin o yeşil sapına bakıyordu.

İhtiyar şaşırdı birden. Mısırın yaprakları üzerinde susam tanesini andıran, bir sürü beyaz nokta görmüştü. Mısır, uzun süre susuz kalınca ortaya çıkan kuru noktalardı bunlar. Fakat kuraklığa rağmen hiç susuz kalmamıştı mısır sapı. İhtiyar, sapın etrafına bir sulama hendeği kazmış, hemen hemen her gün sulamıştı onu. Hendeğin yanına çömelip içini kazınca, kuru bir toprak tabakasının bir parmak altında ıslak bir toprak tabakası olduğunu fark etti, toprak o kadar ıslaktı ki parmağında su damlaları bile kaldı. İhtiyar, ıslak topraktan bir avuç alıp inceleyince, yapraklardaki o kuru noktaların kuraklıktan değil de bütün dağ silsilesini sarmış olan o sıçan kokusundan kaynaklanmış olduğunu anladı.

Bütün gübreler arasında en güçlü ve en keskin kokusu olan sıçan dışkısıdır, diye düşündü ihtiyar, sıçan kokusunun da böyle güçlü olması tevekkeli değil. Bütün gece bu kokuya maruz kalan yapraklarda nasıl olsun da kuru noktalar çıkmasın? İhtiyar, kulağını yapraklara yaslayınca kuru noktaların hızla büyürken çıkardığı hışırtıları duydu. Ardına dönüp havayı şöyle bir koklayınca, sıçanların o kara kuru kokusunun bir nehir gibi dalga dalga mısır sapına doğru geldiğini fark etti.

Mısır sapı ölmek üzereydi yani. Bu mısır sapının hayatta kalması için bütün dağ silsilesinin üzerine sinmiş olan o sıçan kokusunu ve mısır sapının etrafını çevreleyen

o zehirli havayı bir güzel silip süpürecek, acil bir sağanak lazımdı şimdi.

Kör köpek, ihtiyarın yaşadığı paniği hissetmişti, Kör, diye seslendi ihtiyar, sen burada nöbet tut, ben de köye gidip su çekeyim biraz. Köpeğin cevap vermesini beklemeden kovalarını aldığı gibi köyün yolunu tuttu.

Köyde in cin top oynuyordu. Köyün sokakları sıçan dışkısından geçilmiyor, güneşin değişmemekte inat eden zalim ışınları her evin giriş kapısındaki çatlaklara yoğun bir şekilde vuruyordu. Başka bir şeye dikkat edecek vakti olmayan ihtiyar doğrudan kuyunun yanına gitti, kuyunun yorgana bağlı olan ipini çekerken, ipin niyeyse hiç de ağır olmadığını fark etti, eskiden ipi çekerken yorgandan kuyunun içine damlayan su sesini de duymuyordu. Kuyunun içine bakınca, ihtiyarın yüzü kireç gibi oldu, elleri kaskatı kesildi.

İhtiyar, uzun bir duraksamadan sonra ipin geri kalanını kuyudan çekti. Yorgan morgan yoktu ipin ucunda. Yorgandan geriye kalan tek şey üzerine yüzlerce delik açılmış bir kumaş parçasıydı artık, o kumaş parçasının üzerinde yukarı çekildikçe patır patır kuyuya düşen, suda şişmiş, sıçan ölüleri de vardı.

Susuzluktan kuyuya atlayan sıçanlar yorganı bir güzel yiyip bitirmişti.

İhtiyar, başka bir yorgan ya da çarşaf bulmak için birkaç eve girdi.

İlk olarak daha önce tahıl aradığı evlere gitti ama her evin giriş kapısında bir dakika duraksadı. Bütün köy sıçanlar tarafından yağmalanmıştı. Tüm evlerin sandığında, masasında, dolabında, yatağında büyüklü küçüklü delikler vardı, yani bir zamanlar giyecek ya da yiyecek ihtiva eden

her şey bir kâse ay çekirdeği gibi bir güzel çiğnenmişti. Ahşabın o sarı-beyaz kokusuyla iç içe geçmiş olan sıçan kokusu tüm odalara sinmiş ve avlulara kadar inmişti.

İhtiyar ondan fazla eve girdi ama her seferinde eli boş döndü.

Köyün arka sokaklarında yürürken üç tane bambu sopa taşıyordu, bambu sopaları birbirine bağladı, sonra bir evin arka avlusundaki tuvaletten ahşap bir dışkı kabı buldu (bütün evlerin ocak körükleri, doğrama tahtaları, ahşap kâseleri, hatta çanak çömlekleri bile sıçanlar tarafından kemirilmişti), kabı bambu sopaların ucuna bağladı, su çekmek için üç kez kuyuya daldırdı ama her seferinde elde ettiği tek şey daha çok sıçan ölüsü oldu. İhtiyar, başının üzerinde parlayan gün ışığı sayesinde kuyunun içine bakınca su olmadığını gördü, kuyunun dibi yarı çürümüş tatlı patates yığınını andıran, üst üste binmiş sıçan ölüleriyle kaplıydı, o ölü sıçanların üzerinde gezinen onlarca canlı sıçan da vardı, canlı sıçanlar kuyunun duvarlarına birkaç metre tırmandıktan sonra pat diye yere düşüyor, acı çığlıkları kuyunun dışına taşıyordu.

İhtiyar, boş kovalarıyla Baliban Tepesi'ne döndü.

Dağ silsilesi dört bir yana sonsuzca uzanıyor, gökyüzüyle dağların birleştiği yer cayır cayır yanıyordu sanki. Tepeye ulaştığında, kör köpek koşarak onun yanına geldi. Kuyu kurumuş, dedi ihtiyar, hiç su kalmamış, kuyunun içi ölü sıçan kaynıyor. Sonra, buraya hiç sıçan geldi mi, diye sordu. Köpek başını salladı. Seninle ben, dedi ihtiyar, burada sıçanların elinde öleceğiz, bir de mısır var tabii, birkaç günden fazla hayatta kalamayız.

Köpek, hayal kırıklığına uğramış bir halde barakanın gölgesine sığınıp gökyüzüne baktı.

İhtiyar kovaları yere bıraktı, çitin içine girince mısır yapraklarının üzerindeki kuru noktaların tırnak büyüklüğüne ulaşmış olduğunu gördü. Mısır sapının önünde sanki aylar yıllar geçmiş gibi uzun bir süre sessizce durdu, on birinci yaprağın üzerindeki kuru noktaların birleştiğini ve kurumuş bir bakla kabuğunu andırdığını fark ettiğinde uykulu gözlerini kırpıştırdı, boynundaki mavi damarlar yaşlı bir ağacın topraktan fırlamış kökleri gibi şişti. Çitten dışarı çıktı, barakadan kırbacını aldı, güneşin tam ortasını hedef alıp güneşi onlarca kez kırbaçlamaya koyuldu, güneş ışınları yerde titreşen gölgeler yarattı, ihtiyarın boynundaki damarların şişkinliği yavaş yavaş azalıyordu, kırbacı barakanın direklerinden birine astı, kovaları sırtladığı gibi hiç konuşmadan dağın sırtına doğru yürüdü.

Kör köpek ihtiyarın gittiği yöne bakıyordu, hüzünlü, kara gözleri yaşlarla doldu; ihtiyarın ayak sesleri artık duyulmayana kadar izledi onu, sonra ardına dönüp güneşin ışınları altında mısır sapının yanına uzandı.

İhtiyar su bulmaya gitmişti.

Sıçanların suyun olduğu bir yerden geldiklerinden emindi, aksi takdirde kuraklık başladığından beri susuz yaşayamazlardı. Onları buraya getiren şey yiyecek bulamamaları olmalı diye düşündü ihtiyar, yiyecekleri olsaydı köydeki bütün kumaşlarla ahşap eşyaları neden talan etsinlerdi ki böyle? Akın akın buraya göç etmelerinin nedeni susuz kalmış olmaları değil, diye düşündü ihtiyar. Güneş ışınları parlak kırmızıydı; dağın sırtında tek başına yürürken, güneşin o kısa ama güçlü ışınlarını, yanından geçerlerken çıplak gözüyle tek tek sayabiliyordu. İhtiyarın omzundaki taşıma sopasının iki ucundan sarkan boş kovaların birbirlerine çarparken çıkardıkları hüzünlü ses, ayağının altındaki kuru

toprağın iç çekmesini andırıyordu. İhtiyar bu hüzünlü sesle ayağının altından çıkan toprak rengindeki yalnızlığının sesini dinlerken kalbindeki boşluğun bu kurak dünyadan çok daha uçsuz bucaksız olduğunu hissetti. Arka arkaya üç köyü dolaştı ama o kuru kuyuların içinde ot ve samandan başka bir şey bulamadı, ne bir küf ne de bir çürük kokusu vardı. Su bulmak için başka köylere gitmemeye karar verdi, eğer diğer köylerde su olsaydı köylüler neden köylerini bırakıp kaçsınlardı ki? Bunun üzerine bir parça rutubet ya da çamur izi bulma umuduyla hendek hendek gezmeye koyuldu. Birkaç dağ sırtını ardında bıraktıktan sonra, dar bir hendekte bir taşın gölgesinde büyümüş olan birkaç tutam ayrık otuna denk gelince, hay sokayım dedi, bir çıkar yolu yok mu bunun! Sonra, taşın üzerine oturup biraz soluklandı, biraz ayrık otu koparıp ağzına attı, otu iyice çiğneyip suyunu içtikten sonra geri kalanını midesine indirdi, eğer bu vadide de su yoksa, dedi kendi kendine, kafamı duvarlara vuracağım artık.

Vadinin içine doğru adım adım ilerledi, nefesinin iniş çıkışları kışın önüne düşen çam kozalaklarını andırıyordu. Ne kadar yürüdüğünden bihaberdi, ayrık otlarını çiğnerken, yarı kırmızı yarı beyaz güneş dağın batı sırtındaydı, oysa ayaklarının altındaki çatlamış toprak tabakası tane tane beyaz kumlarla yer değiştirmiş ve güneş kan kırmızısına dönmüştü.

İhtiyar ufak bir göze bulduğunda alaca karanlık çoktan inmişti bile. Önce ayaklarının altındaki beyaz kumun rutubetten açık kırmızıya döndüğünü fark etti, sonra bütün gün yürümekten yanmış ayaklarının serinlediğini hissetti. Islak kuma basa basa hendeğin içinde ilerledi, ilerledikçe darlaşan hendeğin omuzlarına baskı yaptığını hissettiğinde,

damlayan su sesleri kulağına müzik gibi geldi. İhtiyar başını kaldırıp yukarıya bakınca üzerine doğru gelen bir yeşillik gördü. Olduğu yerde durdu. Beş aydır bu kadar çok yeşil çimeni bir arada görmediğinden çayırın ne demek olduğunu unutmuştu. Hasır otları, ayrık otları, otların arasında çıkmış küçük beyaz, kırmızı çiçekler ve allı beyazlı başka çiçekler de vardı burada. Kavurucu gün ışığına birdenbire taze bir çayır çimen kokusu karışmıştı, hendeğin dibinden yayılan koku, ihtiyarın boğazını kaşındırmaya başladı. Çatlamış dudaklarına birdenbire dayanılmaz bir susuzluk çöküverdi. Birkaç adım önünde, uçurumun altında, gözeden damlayan sulardan oluşmuş küçük bir havuz gördü, havuzun yarısı otlarla kaplıydı, otlar sanki sudan değil de yeşil bir aynadan bitmiş gibiydi.

İhtiyar tam kovaları bırakıp su içmek için havuzun yanına koşturmayı düşünüyordu ki durdu birden. Orada hareketsiz bir halde dikilirken ağzına gelen balgamı yuttu. Otların arkasında dikilen bir kurt görmüştü, hem de kör köpekle aynı boyda olan sarı bir kurt. Kurdun yeşil ve parlak gözleri vardı. Kurt, başta ihtiyarın ortaya çıkmasına şaşırmıştı ama onun taşıdığı iki kovayı görünce bakışları aniden sertleşip nefretle doldu, ihtiyarın üstüne her an atılmaya hazırlanırmış gibi ön bacaklarını hafifçe büktü.

İhtiyar, olduğu yere mıhlanmış gibi hareketsiz duruyor, kurda gözlerini kırpmadan bakıyordu. Kurdun oradan kaçmamasının nedeninin o küçük havuz olduğunu anlamıştı. Kaçamak bakışlarla yere baktığında, otların etrafında bir sürü gri, beyaz, kahverengi ve kızıl tüyün olduğunu gördü. Kimisi küçük hayvanların tüyleriydi, kimisi ise kuş tüyü. Kurdun havuzun yanına saklanıp başka hayvanların su içmesini beklediğinin farkına varınca korkudan içi titredi

ihtiyarın. Şunun ne kadar zayıf olduğuna bak, belki de günlerdir senin gelmeni bekliyordu. İhtiyar birkaç adım ötede, kumun üzerinde kurumuş kan lekeleri olduğunu gördü, bir de sıçanların yarısı yenilmiş kafalarıyla, irili ufaklı diğer kalıntıları vardı, işte o zaman yeni çürümüş etin o keskin kokusunu aldı. Kurt ona doğru bir adım atarken ihtiyarın avuç içleri terledi, bacakları hafiften titredi. İşte o sırada, kurt adım adım yaklaşır ve kurdun çarptığı otlardan beyaz ve kumlu bir ses çıkarken, ihtiyar hızla yere eğilip omzundaki kovaları yere bıraktı, taşıma sopasını eline aldığı gibi kurdun kafasına doğru salladı.

Kurt, ihtiyarın taşıma sopasını görünce bir adım geriledi, kurdun gözlerindeki öfkenin yeşili taşıp toprağa karıştı.

İhtiyar, gözlerini dikmiş kurda bakıyordu.

Kurt da gözlerini dikmiş ihtiyara bakıyordu.

Bakışları çarpıştı, parlak bakışlarından çıkan çatırtı ıssız vadide acı acı yankılandı. Damlayan suyun sesi kulakları sağır eden bir mavilikteydi. Güneş, dağın ardına düştü düşecekti. Zaman, ikisinin birbirine kenetlenmiş bakışları arasından bir at sürüsü gibi geçti. Önlerindeki uçurumun kan kırmızısı solarken, dağın tepesindeki soğuk hava eteklere doğru inmeye başladı. Ne zaman başladı bilinmez, ihtiyarın alnından boncuk boncuk ter akıyordu, ayaklarından başlayan bir yorgunluk baldırlarına, oradan da kalçalarına kadar yayıldı. Uzun süre böyle ayakta dikilemeyeceğini biliyordu. Tüm gün yol yürümüştü, kurtsa tüm gün öylece uzanmıştı. Tüm gün boğazına bir damla su bile girmemişti, oysa kurt istediği zaman su içebilirdi o havuzdan. Kaçamak bir şekilde çatlamış dudaklarını yalayınca dilinin sanki dikenlere sürtündüğünü hissetti. Bu kurt, diye düşündü, havuzdaki bütün suyu içebilir mi

acaba? Hey, diye seslendi sonra, bana bir kova su verirsen, ben de sana bir kâse mısır çorbası pişiririm. İhtiyar, bunu söylerken, elindeki taşıma sopasını daha sıkı kavradı, sopanın ucunu kurdun kafasına doğrulttu, sopanın iki ucundaki iplere bağlı kancalar havada donup kalmış, hareket bile etmiyorlardı.

Kurdun gözlerindeki parıltı yavaş yavaş yumuşamıştı. Gözlerini kapattı ama hemen ardından tekrar açtı ve ihtiyar o sert bakışlı yeşil gözlerde su renginde bir yumuşaklık gördü.

İhtiyar, güneşin dağın ardında batarken çıkardığı sesin dağdan aşağıya bir yaprak gibi düşmesini duydu. Kurdun kafasına doğrulttuğu sopayı indirip ucunu otların üzerine bıraktı.

Yarın sana bir kâse yiyecek getireceğim, dedi ihtiyar.

Kurt, ön bacaklarını geri çekip birden ardına döndü, havuzun etrafından dolanıp halsiz bir halde vadinin ağzına doğru yürümeye başladı. Birkaç adım attıktan sonra ardına dönüp ihtiyara baktı, kurdun o nazik adımları uzun ve dar vadide yankılandı. İhtiyar, kurdun uzaklaşmasını izledikten sonra elindeki sopayı bıraktı, sopa yere düşünce kendi de dermansızca yere çömeldi, alnındaki teri sildi, kendini tutamayıp titremeye başladı, işte o an üzerindeki tek giysi olan beyaz donuna kadar terlemiş olduğunun farkına vardı.

Uzun uzun içini çektikten sonra ayağa kalkacak dermanı olmadığını anladı. Öyle çömelmiş bir halde birkaç adım atıp havuzun kenarına vardı, yere uzanıp havuzdan bir öküz gibi kana kana su içti. Boğazına giren suyun serinliğini göz açıp kapamadan ta ayak tabanlarına kadar duyumsadı. Karnı şişene kadar su içti, yüzünü yıkadı, uçurumun tepesindeki

kırmızı güneş ışınlarının bir yaprak kâğıt inceliğinde olduğunu görünce, kovalardan birine su doldurdu, kovayı havuzun kenarına bırakıp donunu çıkardı.

İhtiyar havuzun yanında yıkandı.

Yıkanırken, kurt, ah sarı kurt, dedi kendi kendine, bugün benim su almama izin verdin de yarın senin için bir kâse mısırı nereden bulacağım ben şimdi? Sana birkaç tane sıçan yakalayayım bari, eti sevdiğini biliyorum. Yaşlı ve güçsüzüm, diye düşündü ihtiyar, seninle başa çıkamam. On yıl, hatta birkaç yıl önce olsa, bırak sana birkaç tane sıçan vermeyi, benim şu taşıma sopamın altından geçmen bile büyük bir nimet olurdu senin için. İhtiyar kendi kendine böyle mırıldanırken havuzun suyu iyice bulandı, sonra havuzun kenarına işedi, o sırada uçurumun tepesinde duran kâğıt inceliğindeki kırmızı güneş ışınları daha da inceldi.

İhtiyar, avuç avuç ot koparıp otları kovaların üstüne koyduktan sonra aheste aheste vadinin ağzına doğru yola koyuldu. Su dolu kovaların ağırlığı taşıma sopasının belini yay gibi eğiyor, sopa ihtiyarın her adımında titriyor ama kovaların üzerindeki otlar suyun etrafa sıçramasını önlüyordu. Taşıma sopasının boğuk iniltisi vadi boyunca yankılandı. Gerçekten de kocamışım artık, diye düşündü ihtiyar, yavaş yavaş yürümeliyim, dağın sırtına akşam karanlığından önce vardım mı korkacak bir şey de yok demektir. Ay ışığı tepeye kadar eşlik eder bana. Mısırı suladım mı o kuru lekeler daha fazla yayılmaz artık.

İhtiyarın aklına gelmeyen şey, bir kurt sürüsünün vadinin ağzında ona pusu kurmuş olduğuydu.

Kör köpekle aynı boyda olan o sarı kurt sürünün en önündeydi, ihtiyarın vadinin ağzına yaklaştığını gördüklerinde

bir anlığına durdu sürü. Orada öyle dururlarken, sürü lideri ardına dönüp diğerlerini korkusuzca ihtiyarın üzerine yönlendirdi.

Tuzağa düştüğünü anlayınca, ihtiyarın tüm vücudu korku dolu bir çığlığa dönüştü. Keşke yıkanmasaydım. Keşke o havuzun kenarında dinlenmeseydim. Keşke acele etseydim, şimdiye dağın sırtına varmıştım bile, böylece kurt sürüsü de havasını alırdı. İhtiyar böyle düşününce sakinliğini koruyabildi, en azından öyleymiş gibi görünüyordu, su kovalarını hiç acele etmeden yere indirdi, taşıma sopasının kancalarını yavaş hareketlerle kovaların saplarından çıkardı, sonra sopayı eline alıp sanki onları hiç görmüyormuş gibi kurt sürüsüne doğru yürümeye başladı. Yürürken taşıma sopasının kancalarını ritmik bir şekilde bir ileri bir geri sallıyordu. Kurt sürüsü ona doğru yaklaşıyor, o da kurt sürüsüne doğru yürüyordu. Aralarındaki yirmi adımlık mesafe kısa sürede on adıma indi, ihtiyar sanki bir solukta kurt sürüsünün içine girmek istermiş gibi yürüyordu.

Kurt sürüsü, ihtiyarın sakinliği karşısında şaşırıp kalmıştı, ilerlemeyi bırakıp vadinin ağzında hiç hareket etmeden durdular.

İhtiyar ilerlemeye devam ediyordu.

Sürünün en önündeki iki kurt birkaç adım geri çekildi. Bu geri çekilme, ihtiyarın güvenini yerine getirdi biraz. Daha büyük adımlar atmaya başladı, daha hızlı ve daha sert bir şekilde yürüyordu şimdi, ayak sesleri uçurumun kenarındaki çakıl taşlarıyla kumu aşağıya yuvarlıyordu. Kurt sürüsü gözlerini kocaman açmış ona bakıyordu, ihtiyar, vadinin bir şişenin ağzı gibi dar olan kısmına doğru ilerledi, uçurumun iki yanından yükselen kayalara bakınca

yürümeyi bıraktı. Vadinin ancak iki adım genişliğindeki boğazında durdu, kurtların oradan geçemeyeceklerini ve kendisi oradan ayrılmadıkça kurtların onun etrafını saramayacaklarını bildiğinden orada kaldı.

Çıkmaza düşmüştü artık.

İhtiyar, karnını suyla doldurmuştu ya, o havuzun suyu sayesinde hem açlığını hem de susuzluğunu bastırmıştı artık, burada, vadinin boğazında kalır da uçurumdan aşağıya düşmezsem, diye düşündü, belki de hayatta kalıp yaşamaya devam edebilirim. Güneş, geriye kalan son kırmızı ışınlarını da toplamıştı artık. Alaca karanlık indiğinde vadinin rengi kurtların tüylerinin renginin aynısı oldu. Alaca karanlığın sessizliği yavaştan vadinin üzerine düştü. İhtiyar kurtları saydı, üçü büyük, dördü kör köpekle aynı büyüklükte ve ikisi yavru olmak üzere toplam dokuz tane kurt vardı sürüde.

İhtiyar olduğu yerde bir ağaç gibi kıpırtısız dikiliyordu.

Kurtların yeşil gözleri havada boncuk gibi asılı kalmıştı. Ölüm sessizliği, ihtiyarla kurt sürüsünün üzerine karanlık bir dağ silsilesi gibi çökmüştü. İhtiyar hareket bile etmiyordu. En ufak bir ses bile çıkarmıyordu. Kurt sürüsü, ihtiyarın o kadar hızlı yürümesinin nedeninin vadinin o dar boğazını ele geçirmek olduğunu anlayınca, yaşlı bir kurt ulumaya başladı. Onun ardından bütün sürü ihtiyarın üzerine doğru yürüdü.

İhtiyar, elindeki taşıma sopasını önündeki toprağa sapladı.

Kurt sürüsü durdu.

Aralarında şimdi sadece yedi-sekiz adımlık bir mesafe kalmıştı, batan güneşin son ışıkları altında o üç yaşlı kurttan birinin sürünün tam ortasında olduğunu gördü ihtiyar, sol kulağından büyük bir parça koparılmış ve bacaklarından

biri sakatlanmıştı. Bakışlarını onun üzerine çevirdi. İhtiyarla yaşlı kurdun bakışları birbirine kenetlendi, uzun süre bakıştılar, sonunda kurt boğuk boğuk uluyunca, sürü yeniden ihtiyarın üzerine yürümeye başladı. Aralarında beş-altı adımlık mesafe kalınca, ihtiyar taşıma sopasını havaya kaldırdı, sopayı sımsıkı tutup tam da sürüsünün ortasında duran o yaşlı kurdun başına doğrulttu.

Kurt sürüsü yine durdu.

İhtiyar, güneşin son ışıkları sürünün üzerine düşerken, sürünün lideri olan yaşlı kurda bakıyordu. O dokuz kurdun arasında en parlak gözlerin o üç yaşlı kurda ait olmadığını fark etti ihtiyar, kör köpekle aynı büyüklükte olan dört tanesinin gözleri de o kadar parlak değildi, en parlak gözlere bazen sürünün en önünde, bazen de sürünün ortasında yürüyen o iki kurt yavrusu sahipti. Yavruların parlak bakışları, üzerine gün ışığı vuran bir su tabakasını andırıyordu ve bu gün ışığı vuran su tabakasının altında korku ve kafa karışıklığı vardı. Sürüdeki kurtlar başlarını çevirip durmadan liderlerine bakıyordu. Liderleri de sadece onların anlayabileceği ulumalarla karşılık veriyordu onlara. Güneşin alaca karanlıktan önceki son ışıkları da sönünce, sürünün üzerine bir karanlık çöktü. Kurtların gözleri karanlıkta mavi bir su birikintisi gibi parlıyordu. Vadinin ağzından pis bir kurt kokusu geldi. Sıçan kokusundan farklıydı bu koku, son derece belirgin ama hafif bir kokuydu, sıçan kokusu gibi yoğun ve yapışkan değildi öyle. İhtiyarın aklına o mısır geldi birden, kuru lekelerin yaprakların her birini tamamen kaplamış olduğunu, belki de mısırın sapına bile sıçramış olabileceğini düşündü. Kuru lekeler sapın içine ulaşmadığı ve koçanın başı yeşil kaldığı sürece mısırın hayatta kalabileceğini düşündü. İhtiyar

bunları düşünürken liderin ulumasını duydu yine, tüm vücudu titremeye başladı, gözlerini kırpıştırdı, bu kurt sürüsü dışında başka bir şey düşünme, dedi kendi kendine, eğer düşünürsen, ölümün bu kurt sürüsünün ağzından olacak. Neyse ki ihtiyarın dikkatinin dağıldığını fark etmedi kurt sürüsünün o yeşil gözleri. Lider kurt yine uluyunca sürü biraz daha ilerledi, ihtiyar taşıma sopasını salladı yine, sopanın dar boğazın duvarlarına çarparken çıkardığı o buz gibi soğuk sesten ürken kurt sürüsü geri çekildi.

İçine düştükleri çıkmaz, ihtiyarla lider kurdun bakışları arasında asma bir köprü gibi duruyor, gözlerini her kırptıklarında korkunç bir şekilde bir o yana bir bu yana sallanıyordu. İhtiyar, kurtların tam olarak nerede durduklarını göremiyordu, bu yüzden kurtların gözlerinin parıltısını takip ediyor, o yeşil boncuklar nereye yuvarlanıyorsa sopasını bir hışım oraya doğru sallayarak kurtları geri püskürtüyordu. Zaman, içine düştüğü o çıkmazda sessizce kağnı çeken yaşlı bir öküz gibi ilerlerken, yavaştan ihtiyarın iradesini de eziyordu. Ay ortaya çıkmıştı, kurtların gözleri gibi yusyuvarlaktı, ayın on dördü gibi değil de on beşi gibiydi sanki. İhtiyar, soğuk bir esinti çıkınca, sırtında bir solucan sürünüyormuş gibi hissetti. Sırtının terlediğini biliyordu. Bacaklarındaki keskin ağrının tüm vücuduna yayıldığını duyumsadı. İçine düştüğü o çıkmaz, gücünü daha önceki çabalarından daha çok tüketiyordu. İhtiyar, kurtların ayakta dikilmekten yorulup yere uzanmalarını bekliyordu, öyle yorulmak bilmeden ayakta dikilecekle-rine hiç değilse biraz hareket etmelerini ya da kaslarını filan oynatmalarını istiyordu. Ama yapmadılar. İhtiyardan beş-altı adım uzakta, yarım daire şeklinde dizilmiş, rüzgâr yiyip yağmur içmiş kayalar gibi dimdik ayakta,

gözlerini bile kırpmadan ona bakıyorlardı. İhtiyar, kurtların gözlerinin yuvalarında dönerken çıkardığı gıcırtıları bile duyabiliyordu, kurtların sırtlarındaki o ince tüylerin hafif bir esintiyle birbirine sürterken çıkardığı yalımları bile görebiliyordu. Daha ne kadar dayanabilirim acaba, diye düşündü. Sonra kendi kendine, ölsen de buradan en son çıkan sen olmalısın, dedi. Hepsinin dört bacağı var, diye düşündü, seninse sadece iki, üstelik yetmişini aşmış, yaşlı bir adamsın artık. Aman Tanrım, dedi, gece daha yeni indi ama tüm vücudun şimdiden kasılmaya başladı, kendini bile bile kurdun ağzına mı atacaksın yoksa? Kurt yavrularından biri ayakta dikilmekten yorulmuş olacak, liderin bakmadığı bir anı kollayıp yere uzandı. Onu takiben diğer yavru da yere uzandı. Lider kurt, yavrulara bakıp allı morlu bir uluma koyuverdi ağzından, iki yavru başlarını aynı anda öne eğip ot hışırdamasını andıran bir sesle havladılar, sonra sürü eski sessizliğine döndü yine. Yorgunluk, önce kurt yavrularında baş göstermişti. Onlar yere uzandıktan sonra, onların yorgunluğu diğerlerine de bulaşmış olacak, lider kurdun bacakları da gevşeyiverdi birden. Bacaklarını hareket ettirdi ama sadece tendonlarını gerip dizkapaklarını oynatmıştı biraz, hemen ardından dimdik durdu yine. Yaşlı kurtların, zar zor ayakta durabildiğini görmelerine izin veremezsin. En ufak bir yorgunluk belirtisi gösterirsen, diye düşündü ihtiyar, anında üzerine atlar bunlar. Kıpırdamadan ayakta durmayı başardığın takdirde sağ çıkarsın buradan ancak, diye mırıldandı, şimdi sallanmaya başlarsan öldüğünün resmidir bu. Ay, doğudan güneybatıya doğru hareket ediyor, ayın önünden süzülerek bulutlar geçiyordu. İhtiyar, bulutların o kavruk kokusunu alınca, havanın ertesi gün de açık olacağını düşündü, eğer

dağın tepesinde güneş ışınlarını tartacak olsaydı yirmi ya da yirmi dört gram gelirdi, başını kaldırıp aya baktı, ayın önünde yoğun bir bulut kümesi olduğunu gördü. Ay oradan çıkarsa, diye düşündü ihtiyar, bulutun gölgesi kesinlikle bu vadinin üzerine düşer. Bulutun gölgesinin gelmesini bir kütük gibi bekledi, bulutun gölgesi siyah bir ipek gibi üzerinden geçerken, bacaklarını hiç ses çıkarmadan birbiri ardına iyice esnetti, bacaklarındaki ve vücudunun üst kısmındaki *qi*[1] kanallarının göz açıp kapayana dek birleştiğini ve yaşam enerjisinin bacaklarıyla dizlerine doğru aktığını duyumsadı. Vücudunu şöyle bir dikleştirince, taşıma sopasının ucundaki kancalar ıslak bir kâğıdın yırtılması gibi hışırdadı. Aynı anda, bulutun gölgesi kurt sürüsünün üzerinden geçerken, kurtların gözlerinde parlayan o yeşil ışığın dev bir ateş böceği gibi üzerine doğru geldiğini gördü. İhtiyar kükreyip taşıma sopasının kancalarını uçurumun iki yanındaki kayalara doğru öfkeyle savurdu. Kayalardan düşen taş ve kum, ayaklarının altında su gibi çağıldadı, çağıltının kesilmesiyle bulutun gölgesi de vadinin boğazını geçip ağzına doğru kaydı. O sırada lider kurdun yanına iyice yaklaşmış olduğunu gördü, aralarında sadece dört ya da beş adım vardı. Neyse ki bulutun gölgesi üzerinden geçerken vücudunu esnetmeyi başarmış da böylece daha güçlü hareket edebilecek, kurt sürüsünün ilerlemesini kesebilecek ve gecenin ikinci yarısında da çıkmazın ortasında ayakta dikilip kendini savunmaya devam edebilecekti.

Yetmiş iki yaşındayım, diye düşündü ihtiyar, benim geçtiğim köprüler sizin yürüdüğünüz yollardan daha uzundur.

1 "Çi" diye okunur. Yaşam enerjisi, nefes, hava gibi anlamlara gelir. –ç.n.

Vadinin bu dar boğazında durduğum sürece bana yaklaşmayı aklınızdan bile geçirmeyin, diye düşündü.

Kurtlar nasıl olur da sadece ayakta dikilip onlara bakan bir insandan korkabilir, diye düşündü.

Daha gece yarısı bile olmadı, öyleyse gözkapaklarım neden böyle ağırlaştı, diye düşündü.

Sakın uyuyakalma, dedi kendi kendine, gözkapaklarını yumduğun anda kendini ölmüş bil, Kör ile mısır sapı senin dönmeni bekliyor.

Yere uzanmış iki kurt yavrusu gözlerini yumdu. İhtiyar o en parlak dört yeşil boncuğun bir Çin feneri gibi sönmesini izledi. Sağ elini taşıma sopasının üzerinde sessizce sol eline doğru kaydırdı, sağ eliyle sol bileğini çimdikledi, ağrının sol bileğinden yavaş yavaş gözkapaklarına doğru yayıldığını duyumsadı, ancak gözlerindeki mayışma sanki ateş değmiş gibi titreyip gözkapaklarından ay ışığı vurmuş vadiye düştükten sonra eski yerine götürdü sağ elini. Kör köpekle aynı büyüklükte olan kurtlardan biri de yere uzandı, kurt yere uzanır uzanmaz kurdun gözkapakları kapatıverdi o parlak yeşil ışığı. Liderleri homurdanınca, gözlerini şöyle bir kırpıştırdıktan sonra yine kapattı gözkapaklarını.

Gece yarısı, zamanın sesi iyice yeşillendi. Gökteki yıldızlardan birkaçı eksik gibi görünüyordu, ay ışığı acı bir soğukluğa bürünmüştü. İhtiyar birkaç kez gözlerini kırpıştırdı. Bir ayağını gizlice kaldırıp öbür ayağının üzerine bastı, işte o zaman gözkapaklarının yeniden yumuşadığını duyumsadı. Başının üzerindeki aya ve yıldızlara bakınca, gecenin yarıdan fazlasının geçmiş olduğunu anladı. Gecenin diğer yarısı çok uzaktan zillerini çala çala yaklaşmaktaydı, artık tek yapması gereken şey sessizce ayakta dikilip kendi mayışmasının kurtlara da bulaşmasını beklemekti.

Uyku, sonunda rutubet gibi hem ihtiyarın hem de kurt sürüsünün hakkından geldi. Üç kurt daha yere uzandı. Lider kurt uludu ama sürüdeki kurtların yere uzanmasını engelleyemedi. Sonunda bir tek kendi ayakta kaldı. O yeşil ışıkların şimdi sadece ikiye indiğini görünce, ihtiyarın içi rahatladı biraz, liderleri de yere uzanırsa tamamdı bu iş. Liderleri de birazcık uzansa da ben de şöyle bir güzel gerinebilsem. Fakat liderleri yere uzanmamakla kalmayıp üstüne üstlük bir de sürünün ortasından geçerek en önde ayakta dikilmeye başladı. Lider kurdun bütün gemileri yakmak istediğini anlayınca ihtiyarın sırtı korkudan soğuk soğuk terlemeye başladı birden. İhtiyar, taşıma sopasının kancalarını tüm gücüyle sallamaya başlayınca kurdun adımları da yavaşladı, bakışlarını ihtiyarın üzerinden ayırmadan onun önünde yarım daire şeklinde bir tur atıp sürünün yanına döndü, sonra yere uzanıp gözlerini kapadı.

Tüm Çin fenerleri sönmüştü şimdi.

İhtiyar uzun uzun iç çekti, bacaklarında derman kalmamıştı artık, tam yere düşecekti ki kalbi güm güm çarpmaya başlayınca vücudunu yeniden dikleştirdi. O sırada lider kurdun yarı aralık gözleriyle kendini izlediğini ve sonra gözlerini yeniden kapadığını gördü. İhtiyar uyumadı, lider kurdun onun uyumasını beklediğini biliyordu çünkü. Yerden uzun bir sarmaşık aldı, belindeki kırmızı kuşağı çözdü, taşıma sopasının uçlarındaki ipleri de çözdü, sonra bunları birbirine bağlayıp uzun bir ip elde etti. İhtiyar bunu yaparken kasıtlı olarak gürültü çıkardı, dört kurt gözlerini açıp ona baktıktan sonra gözlerini yeniden kapattı.

Söylemeye bile gerek yok, kurtlar gerçekten de iyice mayışmışlardı.

Yere uzanmış dokuz kurt, solgun ay ışığı altında yeni sürülmüş bir tarlaya benziyordu. Bu engebeli topraktan leş gibi bir kurt sidiği kokusu yükseliyordu. İhtiyar ayakkabılarını çıkarıp o pis kokunun üzerine yalınayak bastı, nefesini tutup öne doğru iki adım attı, ipin bir ucunu vadinin boğazındaki açıklığa bağladı, sonra birkaç adım gerileyip ipin diğer ucunu kendi bileğine bağladı, ardından taşıma sopasını uçurumun kenarındaki taş duvara yaslayıp gözlerini kapattı.

İhtiyar uykuya dalmıştı.

Mışıl mışıl uyurken, zaman onun rüyalarından bir fırtına gibi gelip geçti. Ne zaman bileğinin çekiştirildiğini hissetse, anında rüyasından uyanıyordu ve uyanır uyanmaz gözlerini açıyor, taşıma sopasını eline alıp kurt sürüsüne doğrultuyordu.

Gün aydınlanmaya başlamıştı. Ay ve yıldızlar yavaş yavaş ortadan kayboluyordu. Vadinin boğazı laciverde bürünmüştü. İhtiyar gözlerini kırpıştırdı, birkaç adım önünde duran, derme çatma bir şekilde bağladığı ipin bir kısmının kurtlar tarafından parçalanmış olduğunu gördü. İpin kuşak kısmı, ihtiyarla kurtların arasında geçilmez bir nehir gibi uzanıyordu. Kurtlar, ihtiyarın parçalanan ipin sesine uyandığını bildikleri için yaptıklarına biraz pişman olmuşlardı, bakışlarını nefretle hem ihtiyarın hem de yerde kırmızı bir yılan gibi uzanan kuşağın üzerine dikmişlerdi. İhtiyar, taşıma sopasını eline aldığında keskin bir ağrı hissetti, sopayı kurt sürüsünün tam ortasına doğrulttu. Kurtları saydı, beş kurt vardı şimdi, diğer dört tanesinin nereye gittiğini bilmiyordu. Lider kurt da sürünün önünde durmuyordu artık. İhtiyarın yüzü korkudan yeşile çaldı birden, dümdüz önüne bakıyordu ama kalbi öyle bir atmaya

başlamıştı ki kalbinin gümbürtüsünden evler yıkılıp yerler çatlayabilirdi. O dört kurttan sadece biri bile sinsice arkasına geçmiş olsa gece boyunca içine düştüğü çıkmazın sona ereceğini düşündü, ölmesi an meselesiydi şimdi.

İhtiyar kulağını dört açıp ardını dinlemeye koyuldu.

Ayaklarından damlayan soğuk ter, ayakkabısının tabanlarını iyice ıslatmıştı, buz gibi soğuk bir göletin üzerinde duruyormuş gibi hissetti. İhtiyar, lider kurdun o köpek büyüklüğündeki üç kurdu nereye göndermiş olabileceğini çıkarmaya çalıştı, vadinin ağzına bakınca gün ışığının altın gibi parlayan o ince tabakasını gördü. Gün doğmuş, diye düşündü, kurtlar gün ışığına tahammül edemeyen gece hayvanlarıdır, güneş bugün de her zamanki gibi ortalığı kavurmaya devam ederse, kurtlar, güneş tepe noktaya çıkmadan önce geri çekilmek zorunda kalacaklar. İhtiyar bunları düşünürken, o keskin kurt sidiği kokusunu aldı yine, tam da hangi kurdun işediğini anlamaya çalışıyordu ki uçurumun tepesinden düşen toprak parçaları dikkatini dağıttı birden.

İhtiyarla kurt sürüsü, başlarını aynı anda kaldırıp uçurumun tepesine baktılar, lider kurt, kurt yavrularından birini vadinin ağzına doğru götürüyordu. İhtiyar, uçurumun diğer tarafına baktığında, köpek büyüklüğündeki iki kurdun da liderleri gibi vadinin ağzına doğru ilerlediğini gördü. O uyurken dört kurdun iki takıma ayrılıp onun arkasına çıkan bir yol bulmak için uçurumun tepesine çıktığının farkına vardı birden. Ne yazıktır ki vadinin boğazının çok dar ve uçurumun iki kenarının da duvar gibi dik olmasından ötürü, kurtlar gittikleri yolu gerisingeri dönmek zorunda kalmışlardı işte. İhtiyar kendisiyle biraz gurur duydu haliyle; vücudu güneş ışınları gibi enerjikti

şimdi. O sırada, güneş ışınları çatırdayarak vadinin içine vurmaya başlayınca, lider kurt uçurumun tepesinde hayal kırıklığına uğramış bir şekilde uludu. İhtiyarın önünde duran beş kurt bu ulumayı duyunca ihtiyarı ve elindeki taşıma sopasını şöyle bir süzdükten sonra arkalarına dönüp vadinin ağzına doğru ilerledi.

Kurt sürüsü geri çekilmişti.

Kurtlar bir gecelik kuşatmanın ardından geri çekilmişlerdi işte; bir yandan ilerliyor bir yandan da arkalarına dönüp ihtiyara bakıyorlardı. İhtiyar, kurtların geri çekilmesini izlerken taşıma sopasını hâlâ sımsıkı elinde tutuyordu. Dokuz kurt vadinin ağzında toplanıp bir anlığına ihtiyara baktıktan sonra oradan ayrıldılar. Kurtların ayak sesleri giderek azalıyordu, sonunda yere düşen sonbahar yaprakları gibi rüzgârla savrulup ardında iz bile bırakmadan ortadan kayboldu. İhtiyar, ellerini gevşetince taşıma sopası yere düştü. Bacağına bir böceğin tırmandığını hissetti birden, başını eğip önüne bakınca o aldığı sidik kokusunun aslında kurtlardan değil de kendisinden geldiğini fark etti.

Korkudan altını ıslatmıştı.

İhtiyar, bacaklarının arasından sarkan şeye bir şamar atıp, seni işe yaramaz, diye söylendi, sonra yere oturup dinlendi biraz, güneş ışınlarının giderek güçlendiğini görünce ayağa kalktı, taşıma sopasını eline alıp adım adım vadinin ağzına doğru ilerledi, yüksek bir alana gelince etrafı kolaçan etti, kurt sürüsünün ortalıkta olmadığından emin olunca taşıma sopasını yine omuzlarına atıp kovalarıyla birlikte yola koyuldu.

İhtiyar vadiden çıktıktan sonra dağın batı sırtına doğru yöneldi, kurt sürüsünün geri dönebileceği korkusu ve önünde uzanan uzun yoldan ötürü sadece kısa bir süre

dinlendikten sonra Balou Sıradağları'na doğru yola koyuldu hemen. Önünde uzanan inişli çıkışlı dağ silsilesi kırmızıyla kahverengi arası bir renge bürünmüştü ve gün ışığı altında bir sığır sürüsünün sırtını andırıyordu. O dokuz kurttan kurtulduktan sonra ihtiyarın yüzünde ışıl ışıl bir mutluluk vardı. Kovaları yere bırakıp rahat bir nefes aldı, ardından o dokuz kurdun sırtlarına vuran gün ışığı altında, Balou Sıradağları'na uzanan bir tepeye tırmandıklarını gördü.

Hay anasını, dedi, hâlâ benimle dövüşmeyi mi düşünüyorlar yoksa? Benim kim olduğumu biliyorlar mı acaba? İhtiyarım ben! Bırakın dokuz kurt olmayı, dokuz çakal bile olsanız bir şey yapamazsınız bu ihtiyara!

İhtiyar, kurtların gittiği yöne bakarken boğazı yırtılırcasına bağırdı arkalarından, taşaklıysanız gitmezsiniz, benimle bir iki gün daha geçirsenize bakayım, dedi, sonra sesini iyice kısıp, gidin hadi, dedi, bu göze benimdir; bana, Kör'e ve mısır sapına aittir. Mısır sapıyla yapraklarının üzerindeki o kuru noktaları hatırlayınca ihtiyarın içi titredi birden, kovalardan birinin yanına eğilip midesi dolana kadar su içti, ne açlık ne de susuzluk hissediyordu artık, kovaları sırtladığı gibi Balou Sıradağları'na doğru yola koyuldu yine.

O tek sap mısır fidesinin ekili olduğu tarlasına geri döndüğünde çoktan öğle olmuştu, bir gün bir gece su aramaktan ve kurtlarla birlikte içine düştüğü çıkmazdan sonra sanki yüz yaşından daha yaşlıymış gibi hissediyordu ihtiyar, sakalları incelip seyrelmişti ama bir gecede daha da uzamışlardı. Baliban Tepesi'ne vardığında köksüz bir ağaç gibi devrilmek üzereydi, kovaları yere indirip yamacın kenarında dinlendiği sırada kör köpek yanına geldi. Köpeğin dışarı sarkan dilinin sıcaktan çatlamış olduğunu gördü ama o iki kör gözü, kara suyla dolu iki kuyuyu

andırıyordu. Köpek ağlıyordu. İhtiyarın o zayıf adımlarının sesini duymuş, suyun o soğuk kokusunu almış ve topallaya topallaya ihtiyarın yanına doğru gelmişti, ihtiyarla aralarında üç beş adım kala aniden yere devrildi köpek, sonra da hareket edemedi.

Kör, diye seslendi ihtiyar, sürünerek gel yanıma, bir adım daha atacak halim yok benim.

Kör köpek bir iki adım süründükten sonra ölü gibi yere uzandı, gözleri yaşlarla dolmaya devam etti.

Hem aç hem de susuz kaldığını biliyorum, dedi ihtiyar, hayatta kalman bile mucize.

Köpek sesini bile çıkarmadan, kör gözleriyle güneşe doğru baktı.

İhtiyarın içine bir kuşku düşmüştü, mısır sapı öldü mü, diye sordu ona. Kör köpek başını önüne eğdi, gözlerinden patır patır gözyaşı dökülüyordu yere.

İhtiyar, kovaları yamacın kenarına bırakıp bir hışım mısır sapının yanına gitti, ayakları yerden kırmızı bir toz bulutu kaldırıyordu, mısır sapının etrafını saran çitin yanına vardığında kalbi yerinden fırlayacakmış gibi atıyordu. Güneş ışınlarının kavurucu sıcağı mısırın yapraklarında yeşil bir nokta bile bırakmamıştı, hatta yaprakların aslında açık yeşil olan damarları bile kuruyup kahverengiye dönmüştü. Bitti, diye düşündü ihtiyar, mısır sapı çoktan ölmüş, o iki kova suyu zamanında getiremedim. O kurt sürüsünü mağlup edemedin, dedi ihtiyar, asıl kurt sürüsü mağlup etti seni. Mısır sapının öldüğünü anladıktan sonra çekip gitmiş olmalılar. Niyetleri senin gibi bir ihtiyarı midelerine indirmek değilmiş meğer, seni bir gece öyle alıkoymaları bu mısır sapını öldürmek içinmiş aslında. Hüzün, ihtiyarın üzerine bir sağanak gibi yağıyordu. İhtiyar bir

anlığına yere çömeldi, tüm vücudu çamura dönüşüp tarlaya akacaktı neredeyse. Tam bayılacaktı ki sapın tepesinde, o kurumuş yaprak yığınının tam da ortasında, bir damla yeşillik çarptı gözüne.

İhtiyar su kovalarını kaptığı gibi mısır sapının yanına götürdü.

Mısır sapı hâlâ yaşıyor ve güneşin o kavurucu sıcağının altında bile bir damla yeşillik taşıyordu. İhtiyar, yapraklardan birini ters çevirip arkasına baktığında bazı yerlerin ipek inceliğinde olsa da yeşil bir tabakayla kaplı olduğunu ve o kuru noktalar arasında kalan boşluklarda yıldız şeklinde yeşillikler olduğunu gördü. Şimdi bir yay gibi bükülmüş olan yaprağın damarlarından da iplik gibi bir buhar yükseliyordu yavaş yavaş.

İhtiyar, dağın sırtına doğru koşturdu.

Tam birkaç adım atmıştı ki geri dönüp eline bir tas aldı, sırttan geri dönünce içine su doldurduğu tası kör köpeğin ağzına doğru uzatıp, mısır sapı hâlâ yaşıyor, suyunu içtikten sonra tası bana geri verirsin, dedi köpeğe ve sonra bir kova suyla mısır sapının yanına gitti. Kovanın üzerine eğilip ağzına bir avuç su doldurdu, sonra ağzındaki suyu bardaktan boşanırcasına yağan bir yağmur gibi mısır sapının tepesindeki o bir damla yeşilliğe doğru püskürttü. O bir damla yeşillik, güneşin kavurucu sıcağı altında yeşil bir boncuğa dönüşüverdi birden. İhtiyarın ağzından püskürttüğü su damlaları güneşin cayır cayır yanan kırmızı bir metal parçasına döndürdüğü alana düşer düşmez gürültüyle cızırdadı. Su damlaları daha yere düşmeden güneş ışınları aç bir kurt gibi midesine indirdi onları. İhtiyar, mısır sapının üzerine üst üste tam yedi ağız dolusu su püskürtüp sanki yedi gün yedi gece yağmur yağmış gibi

bir güzel yıkadı mısır sapını, mısır sapının yeşil yerleri eski rengine yeniden kavuşmaya başladıktan sonra ihtiyar, kovayı mısır sapının yanına koyup yaprakların her birini kâse kâse suyla bir güzel temizledi. Yaprakları yıkarken yapraklardan akan su, içine düşsün diye başka bir kâse daha koymuştu yaprakların altına, kâseye dolan suları da kovanın içine boşaltıyordu. Su damlalarının pıtırtısı, güçlü gün ışığı içinde yankılanıyordu. İhtiyar yaprakları sırayla yıkıyordu, dördüncü yaprağı yıkadığı sırada kör köpeğin ağzında tasıyla dağın sırtından geri döndüğünü gördü. Köpek, tası çitin yanına bırakıp ihtiyarın ayağının dibine yanaştı. Susadın mı, diye sordu ihtiyar, bir kaynağımız var, istediğin kadar su içebilirsin artık. Kör köpek başını sallayıp ön patileriyle yapraklara dokundu.

Bu yapraklar hâlâ yaşıyor, dedi ihtiyar, için rahat olsun.

İhtiyarın bacağının yanında duran köpek uzun uzun içini çekip yere uzandı, yüzünde yumuşak ve rahatlamış bir ifade vardı.

İhtiyar, havuzdan biraz daha su almaya giderken kör köpeğin kuyruğunun arkasında çürük patlıcana benzeyen kara bir şey olduğunu gördü, daha yakından bakınca o kara şeyin üzerinde biraz da kurutulmuş hünnap kırmızısına çalan noktalar olduğunu fark etti. O kara şeye tekme attığında bir sıçan ölüsü olduğunu gördü onun. Ardına dönüp baktığında çitin içinde de birkaç sıçan ölüsü gördü. Çitin hemen dışında da yedi-sekiz tane sıçan ölüsü olduğunu fark etti, her birinin üzerinde kurutulmuş hünnap kırmızısı lekelerle diş izleri vardı. Belli ki Kör öldürmüştü onları. İhtiyar, kör köpeği yanına çağırıp sıçanları öldürüp öldürmediğini sordu ona. Köpek, ihtiyarın elini ağzına alıp mısır sapının köküne doğru çekiştirdi onu.

İhtiyar, sıçanların mısır sapının kökünü kemirmiş olduklarını fark etti, kökten mısırın özsuyu sızıyordu, gün ışığının altında mavi-sarı bir jöleyi andırıyordu mısırın özsuyu. İhtiyar mısır sapının yanına oturup o jölemsi sıvıya dokundu, sonra köpeğin başını okşayıp, Kör, dedi, sana minnettarım, iyi ki varsın, eğer bir sonraki hayatımda bir hayvan olarak yeniden doğarsam, sen olarak doğmak isterim, eğer sen de bir insan olarak yeniden doğacak olursan, benim oğlum olarak doğmanı isterim, böylece hayatımız boyunca huzur içinde yaşarız birlikte. Konuşma buraya gelince kör köpeğin gözleri yaşardı yine, ihtiyar, onun gözyaşlarını sildi, bir kâse taze su alıp köpeğin önüne koyduktan sonra, hadi iç, dedi, kana kana iç, bundan sonra ne zaman su almaya gitsem, mısır sapını senin korumanı istiyorum.

Mısır sapı sonunda canlandı. İhtiyar, üç gün boyunca mısır sapını kova kova suyla bir güzel yıkadı. Dördüncü günün sabahı, mısır sapının tepesi yeniden yeşerdi. Yaprakların altındaki yeşillik üstüne de nüfuz etti, yeşillik saman kâğıdın üzerine düşen bir damla su gibi hızla genişliyor, yeşillik genişledikçe o kuru noktalar da küçülüyordu. Birkaç gün sonra, mısırın gün ışığının içinde nazlı nazlı salınan o yeşil yapraklarını ta dağ sırtının üzerindeki yoldan bile görebiliyordu ihtiyar.

İhtiyarla kör köpeğin yiyeceği tükendi haliyle. İçecek yarım kâse çorbaları bile kalmadı sonunda. Kursaklarına bir lokma yiyeceğin girmediği ilk gün, ihtiyar o gözeye gidip yarımşar kova su taşıdı, ertesi gün kovaları alıp su almak için yine yola koyulduğunda, daha sırtı tırmanırken görüşü bulanıklaştı, başı öyle bir döndü ki sendelemeye başladı. Daha fazla su taşıyamayacağına kanaat getirip sırttan geri döndü, karnını doldurasıya su içti o gün. Üçüncü gün,

barakanın direklerinden birine yaslanıp gün doğumunu izlediği sırada, ay henüz batmamışken, güneşin o kavurucu ışınlarının yere toprağı delercesine vurduğunu gördü. Kör köpeğe sarılıp, Kör, uyu hadi, dedi, uykuya dalınca açlığını bastırırsın, ama köpek bir türlü uyuyamadı, güneş yüzüne ışıl ışıl vururken yanık kokusu bile aldı ihtiyar, açlığını bastırmak için yarım kâse su içti, sonra da çişi geldi. Çişini yaptıktan sonra daha da acıktı. Sonra daha çok su içmeye başladı, kovanın içinde bir kâse su kalana kadar su içip durdu.

Daha fazla su içemem, o son kâse mısır için, dedi.

Güneş en tepe noktasına çıkmıştı, güneş ışınlarının ağırlığı yirmi gramdı.

Hay ben senin atalarına sokayım, güneş ışını mısın nesin, diye sövdü.

Güneş ışınlarının ağırlığı yirmi iki grama çıktı. Güneş, ihtiyarın başının üzerinde şiştikçe şişiyordu.

Kör, diye seslendi ihtiyar, buna daha ne kadar dayanabiliriz ki?

Güneş ışınlarının ağırlığı yirmi dört grama dayanmıştı. İhtiyar, kör köpeğin karnını okşadı, köpeğin karnı bir çamur yığını gibi yumuşamıştı.

Benim etim seninkinden fazla, dedi ihtiyar, seni hayal kırıklığına uğrattığım için özür dilerim be Kör.

Sonra kendi karnına dokundu, karnının derisi kâğıt inceliğindeydi.

Gerçekten de biraz uyuman gerek, uyandığında yiyecek bir şeyler olacak, dedi ihtiyar.

Köpek hiçbir şey demeden, ihtiyarın ayağının yanına kıvrıldı, köpeğin tüylerinin her biri tek tek seçiliyordu,

hepsi de ince ve uzundu, çalı çırpıyı andırıyorlardı, tüylerin uçları yıpranmıştı. İhtiyar uyumaya çalıştı, gözlerini her kapatışında karnının gurul gurul guruldadığını duyuyordu. Bir gün daha böyle geçti, güneş batı dağlarının ardına adım adım ilerlerken sonunda uykuya daldı ihtiyar, gözlerini yeniden açtığında, yüzünde ışıl ışıl bir gülümseme vardı. Barakanın direklerinden birine tutunarak ayağa kalktı, bir süre güneşin batmasını izledi, güneş ışınlarının on altı gramın altında olduğunu tahmin ettikten sonra, beni yenebileceğini mi düşünüyorsun, diye sordu güneşe, benim kim olduğumu biliyor musun sen bakayım? Senin büyüğünüm ben!

Batan güneşe doğru birkaç damla işedi, sonra ayaklarının dibinde uyuyan kör köpeğe seslendi, kalk hadi, dedi ona, uyanınca yiyecek bir şeyler olacağını söylemedim mi ben sana!

Kör köpek zar zor ayağa kalktı, tüyleri darmadağınıktı ve keçe gibi olmuştu, tüylerinden yanık kokusunu andıran pis bir koku geliyordu.

Ne yiyeceğimizi tahmin et bakalım, dedi ihtiyar.

Kör köpek ihtiyara doğru baktı, yüzünde hayal kırıklığına uğramış bir ifade vardı.

Ben sana söyleyeyim o zaman, et yiyeceğiz, dedi ihtiyar.

Köpek başını kaldırıp kör gözleriyle boş boş ihtiyara baktı.

Gerçekten de et yiyeceğiz, dedi ihtiyar.

İhtiyar bu cümleyi söyledikten sonra, güneş alay edercesine gülümseyip dağların ardına çekildi. Ansızın o kavurucu sıcaklık göz açıp kapamadan azalmaya ve sırtın üzerinden ipek gibi serin bir rüzgâr esmeye başladı. İhtiyar, ocağın

yanından bir kürek aldı, tarlanın ucuna gidip sanki ağaç dikecekmiş gibi geniş ve yuvarlak bir çukur kazdı, çukurun derinliği neredeyse yarım metreydi, çukurun çeperi uçurumun kenarı gibi dik ve pürüzsüzdü, sonra ateş yakıp biraz su kaynattı, mısırdan biraz püskül kopardı, püskülü haşladıktan sonra bir kâseye koyup çukurun içine attı. O sırada alaca karanlık olmuştu bile, dağın sırtı o kadar sessizdi ki yaklaşan gecenin ayak sesleri bile duyuluyordu. Hendekten gelen nemli ve serin hava, ihtiyarla köpeğin etrafını sis gibi sardı. Barakanın içine oturup çukurdan gelecek sesleri dinlemeye koyuldular, gecenin o mürekkep karasının üzerlerini örtmesini beklediler.

Sıçanlar bu çukurun içine düşer mi sence, diye sordu ihtiyar.

Köpek, kulağını toprağa yaslayıp dikkatlice dinlemeye koyuldu.

Ay ışığı yere dökülünce, dağ sırtının üzerindeki toprak ay ışığının o ıslak rengine büründü. O sessizlikte kör köpek, sıçanların ay ışığını tekmelerken çıkardığı sesleri duydu gerçekten de. İhtiyar, sessizce çukurun içine bakmaya gittiğinde, çukurun içinde üç tane sıçanın yiyecek için dövüştüğünü gördü. İhtiyar yorganıyla çukurun üzerini kapattığında sıçanlar şaşkınlık içinde bakındılar.

İhtiyarla kör köpek o gece tam on üç tane sıçan yakaladılar, ay ışığı altında sıçanların derilerini yüzüp pişirdikten sonra afiyetle yediler onları, etrafa öyle mis gibi filan değil de pis bir koku yayılıyordu. Gün aydınlanmadan biraz önce uyuyakaldılar, güneş üç bambu boyu yükseldiğinde uyandılar, sıçanların derilerini hendeğin içine fırlattıktan sonra kovaları sırtlanıp yirmi kilometre uzaklıktaki havuza doğru yola koyuldular.

O günden sonra ihtiyarla kör köpek uzun bir süre huzur içinde yaşadı. Tarlanın ortasına şişe şeklinde onlarca sıçan çukuru kazdılar, her bir çukurun ağzı dar, tabanı geniş, çeperi duvar gibi düzdü, çukurun içine düşen sıçanlar dışarıya çıkamayacaktı artık. Her gece tarlalarda buldukları mısır tohumlarını bir güzel ezip altın renginde hoş bir koku dört bir yana dağılmaya başlayana kadar kaynatıyor, lapayı çukurların içine döktükten sonra serinlemek için barakanın üzerinde uyuyorlardı, ertesi gün çukurun içine düşmüş olan bir düzine ya da daha fazla sıçan olurdu korkudan ciyak ciyak ciyaklayan. Böylece bir iki günlük öğünleri çıkmış olurdu, ihtiyar da her iki günde bir su almak için havuza gidiyor, günler işte böyle sessizce, hiçbir dalganın olmadığı bir nehir gibi sakince akıp gidiyordu. Çitin içindeki mısır sapı on beş gün sonra baş parmak büyüklüğünde bir başak verdi. Sonunda rahatlayan ihtiyar, arada mısır sapının yanına oturup kör köpekle konuşurdu. Kör, derdi ihtiyar, sence bu başak yarına oklava büyüklüğüne ulaşır mı? İhtiyarın mutlu olduğunu anlayan kör köpek yanına gidip bacağını yalardı onun. İhtiyar, köpeğin sırtını okşayıp, başağın olgunlaşması için bir ay on gün geçmesi gerek daha, derdi, öyle bir gecede nasıl uzasın? Bir başka seferinde, Kör, diye seslendi ihtiyar, başak parmak kalınlığına ulaşmamış mı? Kör köpek mısır sapının yanına gidip bakınca, Kör, dedi ihtiyar, nasıl göreceksin ki, bu başak parmaktan bile daha kalın oldu şimdi.

Bir gün ihtiyar havuzdan su getirip mısır sapını suladı, sonra tarlayı çapalarken, başağın yeni doğmuş bir bebeğin saçları yumuşaklığında, süt beyazı püsküller vermiş olduğunu gördü, başağın önünde şaşkın şaşkın dikilirken

gülmeye başladı, hasat zamanı yakındır, dedi. Kör, gördün mü bak, hasat zamanı yakındır!

Kör'den cevap alamayınca ardına dönen ihtiyar, onun hendeğin yanında daha geçen gün soyduğu sıçan derilerini yediğini gördü, etrafa berbat bir koku yayılıyor, havada sıçan tüyleri uçuşuyordu. Kör, dedi ihtiyar, pis değil mi o şey? Köpek cevap vermeden çukura doğru yürüdü. İhtiyar da köpeğin peşi sıra çukura gitti, çukurun içinde sadece bir tane sıçan olduğunu görünce ihtiyarın kalbi hızla çarpmaya başladı. On beş gündür çukurun içine ilk kez bu kadar az sıçan düşmüştü. Geçen gün beş taneydi, dün dört, bugün de sadece bir tane. İhtiyar, o gün sırtın başka yerlerine onlarca çukur kazdı, her bir çukura birkaç tane mısır püskülü koydu, ertesi günün sabahı çukurları kontrol ettiğinde çukurlardan yarıdan fazlasının boş olduğunu gördü, geriye kalanlardaysa bir ya da iki tane sıçan vardı.

O günden sonra bir çukura bir düzine ya da daha fazla sıçanın düştüğü olmadı bir daha. Suyun ve yiyecek sıçanın olduğu o on beş günlük bolluk geride kalmıştı artık. İhtiyar, sıçan yakalayamadığı günlerde bir başına dağın sırtına çıkıyor, güneş ışınlarının ağırlığını tarttıktan sonra, güneşin o keskin ışınlarına bakarken içine bir korku düşüyordu. Küçük bir tomurcuk olarak filizlenen bu duygu kısa sürede bir ormana dönüşüp dağın tamamını kaplayan bir büyüklüğe ulaştı. İhtiyar, çukurların birinden bir sıçan aldı, geri dönüp sıçanın derisini bir güzel soyup etini bir beze sardı, köpeğin başını okşayıp ona tarlaya göz kulak olmasını söyledikten sonra tekrar yola koyuldu. Önüne çıkan her patikaya girip patika nereye kıvrılıyorsa o yöne dönüyordu, bu minval üzere bir süre amaçsızca dolanarak tam beş tane köyden geçti,

en sonunda bölgedeki en yüksek zirveye ulaşınca orada durdu, güneşe şöyle bir baktıktan sonra el terazisini çıkarıp güneş ışınlarını tarttı, sonra içini çekti, uçurumun dibindeki gölgeye oturup dinlenmeye koyuldu. Uçurum bir duvar kadar dikti, sıcaktan kurumuş toprak parçaları arada yağmur gibi uçurumdan aşağı düşüyordu. İhtiyar önünde uzanan tarlalara bakınca, kuraklıktan çatlamış toprakların üzerlerine bir ağ atılmış gibi durduğunu gördü, biraz daha uzağa bakınca zikzaklar çizerek uzanan dağ silsilesinin başı sonu olmayan, büyüklü küçüklü şenlik ateşlerine benzediğini fark etti, bir süre baktıktan sonra gözlerinin sıcaktan ağrıdığını duyumsadı. Cebindeki bez parçasını çıkarıp içini açınca, aslında pişirildikten sonra hâlâ taze ve bir turp gibi parlak kırmızı olması gereken sıçan etinin, o sıcakta geçirdiği yarım gün içinde çamur gibi kararmış olduğunu gördü. İhtiyar, sıçan etini koklayınca o hoş kokunun yerinde yeller estiğini gördü, leş gibi gri bir kokuyla beyazımsı, hafif bir küf kokusu vardı şimdi. Neredeyse tüm gününü dağlarda geçirmiş olduğundan açlıktan midesi kazınıyordu ihtiyarın. Sıçanın bir bacağını koparmış, tam da yemek üzereydi ki etin içinde kımıldanan, pirinç tanesi kadar küçük beyaz şeylerin olduğunu gördü birden. Tiksintiyle titredi, eti tam fırlatmak üzereydi ki son anda vazgeçip elini geri çekti.

İhtiyar, gözlerini kapatıp ağzını kocaman açtı, sıçanın ölü gövdesini bütün bütün ağzına atıp üçte ikisini ısırdı, sertçe çiğnedi ve tamamını iki ısırıkta midesine indirdi.

Gözlerini açtığında kavrulmuş toprağın üzerinde iki tane kurtçuk gördü, kurtçuklar sıcaktan anında kurudular.

İhtiyar, alaca karanlığı sırtlayıp tarlasına geri döndü. O gece mısır sapının yanına oturup bütün gece gözünü

kırpmadı, kör köpek ona ne kadar yanaşmak istese de ihtiyar öyle sessizce oturdu durdu. Gökyüzüne baktı, mısırın kızarmaya başlayan başağını izledi, gün aydınlanmaya başladığında, aniden ayağa kalkıp sabahın o puslu aydınlığının içinde bir başına köye geri döndü.

Dağ silsilesi uçsuz bucaksız, bomboş ve sessizdi. Kör köpek, ihtiyarın peşi sıra birkaç adım gittikten sonra mısır sapını korumak için geri döndü.

İhtiyarın geri dönmesini bekliyordu.

Öğleyin geri döndü. Yanında ta köyden yuvarlayarak getirdiği, soya sosu renginde, büyük bir su fıçısı vardı. Fıçıyı mısır sapının yanına koyduktan sonra bir sıçan almak için dağın sırtına çıktı, ensesinden yakaladığı büyük bir sıçanla barakaya geri döndü, sıçanı bir satırla öldürüp kanını bir kâsenin içine akıttı. Sıçanın derisini yemesi için Kör'e verdi, sıçanın kanını kaynatıp etini pişirdi, eti bir beze sardı, kovalarını sırtlandığı gibi yola çıktı.

İhtiyar, fıçıyı dolduracak kadar su getirmek istiyordu.

Şöyle bir hesaplayınca kazdığı otuz çukurda dokuz tane sıçan kaldığını fark etti, Kör ile birlikte açlıklarını bastırmak için günde en azından bir sıçan yemeleri gerekiyordu. Dokuz gün sonra yiyeceksiz kalacaklardı yine. Köylülerin birkaç ay önce tarlalara ektiği mısır tohumlarından geriye bir tane bile kalmamıştı; hiçbir köyde ne bir tahıl ne de bir sebze vardı.

Hasat mevsiminin eli kulağındaydı, güneş ışınları giderek daha da ağırlaşıyordu, mısır sapının bu sırada en çok ihtiyacı olan şey su ve gübreydi. İhtiyarın su fıçısını dokuz gün içinde ağzına kadar doldurması gerekiyordu, böylece o ya da Kör açlıktan ölse bile mısır koçanının büyümesi için yeteri kadar suyu olacaktı. İhtiyar, dağın o

tozlu yolunda bir başına ilerlerken güneşin keskin ışınları demet demet üzerine düşüyordu, sakalından gelen bir yanık kokusu aldı yine. Sıçanın ölüsünü kovalardan birinin içine koyup üzerini hasır şapkasıyla örttü, alnından dökülen teri parmağıyla silip terini yaladı. Terinin dizlerine damladığını hissedince olduğu yere çömelip dizlerindeki teri de yaladı. Vücudundaki suyun, ter de olsa, güneşin ışınları altında buharlaşmasını istemediği için elinden gelenin en iyisini yapıyordu işte. Neyse ki her gün, gün daha aydınlanmadan kovalarını sırtlayıp kuzeye doğru yola çıkıyor, güneş doğup da o gözeyle arasında üç kilometre mesafe kaldığında terlemeye başlıyor ve sadece o üç kilometrelik mesafede kendi terini içmek zorunda kalıyordu. Güneş tepe noktasına çıktığında havuza varmış oluyordu. Sonra kana kana su içiyor, sıçan etini yiyor, kovaları sırtladığı gibi tekrar yola koyuluyor, arada susayınca kovalardan su içiyordu. Güneş ışınlarının ağırlığı o sırada otuz iki ya da otuz altı gramı buluyordu. Terinin yere damlarken çıkardığı sesleri duyardı düzenli aralıklarla. İşte o zaman ne güneş ışınlarından nefret eder ne de kuraklıktan şikâyet ederdi ama iki bacağı birden titremeye başladığında o kadar kocadım mı ben, diye sorardı kendi kendine. Köyde yetmişini aştığı halde o işi hâlâ becerip çocuk sahibi olan adamlar olurdu, öyleyse şu iki kova suyu neden taşıyamıyorum ben şimdi? Ama sonunda bacakları titremekten yürüyemez hale gelince kovaları yere indirip dinleniyor, sonra karnı şişene kadar su içiyordu kovalardan. İhtiyar şöyle bir hesaplayınca o yirmi kilometrelik yol boyunca en azından yirmi ya da otuz kez durup dinlendiğini fark etti. Her seferinde de su içiyordu. Su içtikçe terliyor, terledikçe su içiyordu. Ne kadar az dinlenip ne kadar az içse de o iki

kova su tarlaya geri döndüğünde bir kova suya iniyordu her seferinde.

Fıçının sadece üçte biri suyla dolmuş, ihtiyarla kör köpek çukurdaki sıçanların beşini çoktan yemişlerdi. Geriye kalan dört sıçan, dört günlük öğünleri olacaktı. Mısır sapı gün ışığı altında koyu yeşile bürünmüştü ama koçanın püsküllerı kırmızıya çaldıktan sonra mısır sapının gelişimi sanki dinlenmek istermiş gibi durmuştu birdenbire, mısır koçanı beyaz bir turp kadar kalınlaşmıştı ama püsküllerin kararmaya niyeti yokmuş gibi gözüküyordu. Mısır sapının tepesinde en ufak bir sararma belirtisi bile yoktu. Sapın tepesi sararmayıp püsküller de kararmayınca, olgunlaşmak için daha çok uzun bir yol vardı şimdi mısırın önünde. Alaca karanlıkta, dağlar sıcak kanla yıkanmış gibi duruyordu, o sıcak kanın içinde iyice bunalan ihtiyar, mısırın yeşil başaklarına dokununca, başağın yumuşaklığı içini ferahlattı, işte o sırada, acaba ne zaman olgunlaşacak bu mısır, diye geçirdi içinden. Mısır sapının mevcut büyüme hızı hesaba katılınca en azından daha bir yirmi ya da otuz günü vardı önünde. İhtiyar şöyle bir hesaplayınca köylülerin köyden kaçtığından beri tam dört ay geçmiş olduğunu fark etti. Bir mısırın olgunlaşması için genelde dört buçuk ay gerekir ama bu mısırın olgunlaşma sürecinin elde olmayan nedenlerden ötürü uzaması, ihtiyarın alnını kat kat endişe kırışıklıklarına boğdu. İhtiyar, kör köpekle birlikte çukurları kolaçan etti ama tek bir sıçan bile bulamadılar. İhtiyar, dağın sırtına doğru dönüp yolun kenarına uzandı, uzandığı yer cayır cayır yanıyordu, o kavurucu sıcaklık sırtında dolanıp tüm vücudunu ele geçirdi. Kör köpek de onun yanına uzandı, öyle zayıflamıştı ki ayağa kalkacak hali bile yokmuş gibi görünüyordu. Açlıktan ciyak ciyak

ciyaklayan bir sıçanın çukurların birinden gelen o ince sesi ihtiyarla kör köpeğin iştahını sanki deprem olmuş da deniz dalgalanmış gibi kabarttı birden.

Kör köpek başını ciyaklamanın geldiği yöne çevirip kıpırdamadan durdu.

İhtiyar, sanki aylar yıllar geçmiş gibi uzun uzun gökyüzüne baktı.

Sonra, ihtiyar yerde yuvarlanıp dağlarda yankılanan bir ses çıkardı, kör köpek onun sonunda bir şey söyleyeceğini sanıp telaşla ondan yana döndü ama ihtiyar sadece ayağa kalkmakla yetindi. Ardına dönüp hiçbir şey söylemeden yürüdü, yine başaklara dokundu, ağzının içinden bir şeyler mırıldandı, kovaları sırtlandığı gibi ay ışığı altında kuzeye doğru yola koyuldu.

İhtiyar o gece yine su taşıdı. Bu kez kovalardan bir damla bile su içmemiş, tam iki kova dolusu suyla dönmüştü, fıçının içine bir buçuk kova su döktü, geriye kalan yarım kova sudan kâse kâse su alıp mısır sapını suladı, birkaç kâse suyu da bir leğenin içine boşalttı, leğeni istediği zaman su içebilmesi için kör köpeğin önüne koydu, sonra bir sıçan pişirdi, ardından kovaları sırtladığı gibi yeniden yola koyuldu.

İhtiyar bundan sonraki üç gün boyunca, geceleri iki kova, gündüzleriyse bir kova su taşıyıp fıçıyı ağzına kadar suyla doldurmayı başardı.

İhtiyar biraz daha dermanı kaldığından ve çukurların birinde bir tane daha sıçan olduğundan, o havuza gidip son bir kez su taşımaya karar verdi. Böylece, kör köpekle birlikte açlık ve susuzluğa birkaç gün daha dayanabilirlerdi. Yağmurun yağmasından umudunu kesmişti ama en azından hasat zamanını çıkarabilir ve o koçanın kabuğunu

soyabilirlerdi. O taze başak, hasat zamanında altın sarısı bir koçana dönüşecekti. Daha şimdiden yirmi üç sıra vardı başağın üzerinde; her bir sırada da otuz beş mısır tanesi, her bir koçanda da yüzlerce mısır tohumu olacak demekti bu. Dört buçuk ay bir şekilde geçmişti, hasat zamanının gelmesi an meselesiydi artık, ihtiyar öğleye doğru olgunlaşmış mısır tanelerinden gelen o yapış yapış ve sapsarı kokuyu almaya başlamıştı bile. Gece yarısında o hoş mısır kokusu susam yağı gibi saf bir hale gelip ipek gibi tarlanın üzerinde süzüldü.

O gece, ihtiyar son kez su çekmeye gitti, geri döndüğünde ertesi günün öğlesi olmuştu bile, yolda tam kırk bir kez dinlenmiş ve bir kova suyu bitirmişti. O bir kova suyla dağın sırtına vardıktan sonra akşama kadar oturdu durdu olduğu yerde. O bir kova suyu ta barakaya kadar taşıyacak dermanı olmadığından son kalan sıçanı pişirip yemeye karar verdi. Dokuz sıçanın en büyüğüydü bu sıçan, bir avuç uzunluğundaydı ve kırmızı gözleri vardı. İhtiyar, tarlanın en uzağına kazdığı çukurun yanına gidince, çukurun içinde sıçanın çukurdan çıkmaya çalışırken kazdığı toprak parçalarını buldu, sıçanın nereye gitmiş olabileceğine dair en ufak bir fikri yoktu. Şaşkına dönmüştü, çukurun ağzına çömelip içine dikkatlice bakınca çukurun içinde kör köpeğin ayak izleriyle sıçanın etrafa dağılmış tüyleri ve hünnap kırmızısı kan lekelerinin olduğunu gördü.

İhtiyar karanlık inene kadar çukurun başında çömeldi.

Ay ortaya çıktığında güldü, yavaş yavaş parçalanan ince bir buz tabakası gibi konuşmaya başladı. Ayağa kalktı, ay ışığı altında süzülen dumanlı gölgelere bakıp, onu yemen iyi olmuş, dedi, madem yedin, o zaman sana şunu söyleyeyim, eninde sonunda bir gün beni de yiyecek ve sonunda mısır

sapıyla birlikte yaşamaya başlayacaksın ya da ben seni yer, mısır sapıyla birlikte ben yaşarım. Kör, işte sonunda bunu sana söyleyebildim, diye düşündü ihtiyar, kaç gündür bunu söylemenin fırsatını kolluyordum. İhtiyar orada bıraktığı su kovalarını almak için sırtın başına gitti, bacaklarında derman kalmadığından yavaş yavaş yürüyordu, kovaları alıp barakaya doğru yürüdü.

Kör köpek barakanın altında uzanıyordu, ihtiyarın ayak seslerini duyar duymaz ayağa kalktı, onun yanına gitmek istiyor gibi görünüyordu ama sessizce birkaç adım gerileyip çitin yanına uzandı. Pırıl pırıl parlayan ayın etrafı bir gaz bulutuyla çevriliymiş gibi duruyordu. İhtiyar, kovaları fıçının yanına koydu, su seviyesini kontrol etmek için fıçının üzerindeki hasırı kaldırdı, ayakkabılarını çıkarıp içine dolan toprağı sallayarak dışarı çıkardı, bir süre barakanın direklerinden birinde asılı olan kırbaca baktı, sonra öksürüp yumuşak bir ses tonuyla, Kör, buraya gelsene, diye köpeği yanına çağırdı.

Kör köpek, ihtiyarın sesini kaç gündür ilk kez duyuyordu. Ay ışığı altında zar zor ayağa kalktı, çekinerek öne doğru bir adım attı, sonra ihtiyarın oturduğu yöne doğru dönüp durdu, sırtındaki seyrek tüyler şöyle bir titredi, ihtiyar uzaklara bakıp, Kör, diye seslendi, korkmana gerek yok, yediysen yedin, o bizim son yiyeceğimizdi, benim hakkımı da yediğin için suçlamıyorum seni. Sonra başını ona doğru çevirip, Kör, sana söylemem gereken bir şey daha var, dedi, bu koskoca dağ silsilesinde ne bir tahıl ne de bir sıçan kaldı artık, üç gün içinde öyle bir aç kalacağız ki ağzımızdan tek bir kelime bile çıkarabilecek dermanımız kalmayacak, işte o zaman hayatta kalmak istiyorsan beni parçalara ayırarak yemek zorundasın, sonra da bu mısır

sapını korumalısın, köylüler geri dönünce onlara yerini göster de mısır koçanını alsınlar; şu dört-beş aydır seni beslediğim için bana minnettarlığını göstermek ve benim şu dünyada yaşamaya devam etmemi istiyorsan seni yememe izin vermelisin, böylece hasat zamanına kadar yaşayabilirim. Kör, kararını ver, diye devam etti sonra ihtiyar konuşmasına, eğer yaşamak istiyorsan, bu gece buradan ayrılıp bir yerlerde saklanmalısın, ben üç beş gün içinde açlıktan ölürüm nasılsa. İhtiyar bunları söyledikten sonra, iki elini yüzüne kapatıp gözyaşlarını sildi, yanaklarından süzülen iki sıra gözyaşı avuç içlerini ıslattı.

Kör köpek kıpırdamadan ayakta duruyordu, ihtiyarın konuşmasının bitmesini bekledikten sonra yavaş yavaş ona doğru yürüdü, ihtiyarın dizlerinin yanına varınca ön bacaklarını hafifçe büküp arka bacaklarını dik tuttu, o sıska başını yukarı kaldırıp iki boş kuyuyu andıran gözleriyle sessizce ihtiyara baktı.

İhtiyar, köpeğin onun önünde diz çökmüş olduğunu biliyordu.

Diz çöktükten sonra köpek ayağa kalktı, aheste aheste ocağın yanına gitti, ocağın üzerindeki tencerenin kapağını burnuyla itip tencerenin içinden ağzıyla bir şey alarak ihtiyara doğru yürüdü.

Ağzındaki şeyi ihtiyarın ayağının dibine bıraktı. Derisi soyulmuş bir sıçandı bu, ıslanmıştı, ay ışığı altında mavili morlu bir renge sahipti; bir bakışta etinin içinin kanla kaynadığını görebiliyordunuz, ihtiyarın karınlarını deştiği sıçanlar gibi öyle damla damla akmayacaktı kanı. İhtiyar o mavili morlu eti köpeğin ağzından alıp inceleyince köpeğin etin üzerinde bal peteği gibi bir sıra diş izi bırakmış olduğunu gördü. İhtiyar uzun uzun içini

çekip, sıçanı yemedin mi, diye sordu ona, yeseydin de sorun olmayacağını söylemiştim sana zaten, benim için saklamana gerek yoktu. İhtiyar birdenbire, birinin hayatta kalması için diğerinin ölmesi gerektiği fikrini ortaya attığına bin pişman oldu, sıçan etini ay ışığında inceleyip, bunun karnı morarmış, etin tadı muhtemelen bıçakla kesilen sıçanlarınki kadar iyi olmayacak, dedi.

Kör köpek onun yanına uzanıp başını yastık niyetine ihtiyarın ayağına yasladı.

İhtiyar, sıçanı pişirip etin yarısını kör köpeğe verdi, hadi ye, dedi köpeğe, ne kadar vaktimiz kaldıysa o kadar yaşarız artık. Kör köpek eti yemek istemeyince, ihtiyar onun ağzını zorla açıp sıçanın başıyla üç bacağını köpeğin ağzına tıkıştırdı. İhtiyar etin geri kalanıyla mısır sapının yanına gidip orada ayakta dikilirken eti iyice çiğneye çiğneye yemeğe koyuldu. İhtiyar bu iki lokma sıçan etini de tükettikten sonra kursaklarına başka bir şey girmeyeceğinden ve açlıktan ölmeyi beklemek dışında başka bir çarelerinin kalmadığından emindi artık. Ölecekse ölsündü, yetmiş iki yaşındaydı ve bu koskoca dağ silsilesindeki en yaşlı kişiydi. Kuraklığa ve yenilebilecek her şeyi tüketmesine rağmen, yarım sene daha hayatta kalmakla kalmayıp aynı zamanda ondan üç baş daha uzun, yaprakları geniş ve uzun ve beyaz turp kadar büyük bir koçan vermiş olan bir mısır sapı yetiştirmeyi başarmıştı işte. İhtiyar, koçanın üzerindeki püsküllere bakarken ağzındaki eti birkaç kere çiğnedikten sonra midesine indirdi, sonra parmağını ağzına sokup gürültülü bir şekilde emdi. O sırada ihtiyarın yüzüne kar gibi bir şeyler düşmeye başladı. Başını kaldırıp yukarıya baktığında hâlâ parmağını emiyordu. Mısır sapının tepesindeki aslında sarı-beyaz olan ama bir gecede

kırmızı-siyaha dönen mısır kabuklarının saman gibi pul pul dökülüp etrafta uçuştuğunu gördü. Mısırın tepe püskülü tozlaşmaya başlıyor demekti bu, yakında taneleri de olgunlaşacak ve hasat zamanı gelecekti. İhtiyar, gökyüzüne bakınca güneşin o kör eden akkor ışınlarının birbirlerine çarptığını gördü. Biraz rüzgâr esse ne iyi olurdu, diye düşündü, yılın bu mevsiminde biraz rüzgâr esmeli. Eğer rüzgâr eserse polenler hızlı ve eşit bir şekilde dağılır, böylece filizler de düzgün ve sağlam bir şekilde büyürdü. İhtiyar, parmağını ağzından çıkarıp pantolonuna sildi, sonra çok dikkatli bir şekilde mısır koçanını parmaklarıyla şöyle bir yokladı. Koçanın kalın mı kalın üst yapraklarını hafiften çimdikleyince olgunlaşmış turp gibi yumuşak olan koçanın üzerinde düzensiz ve yarı elastik bir şeylerin olduğunu duyumsadı. İhtiyarın kalbi bir kapının aniden kapatılması gibi atmayı bıraktı birden. Eli, öylece koçanın üzerinde gökyüzüne bakarken ağzını sımsıkı kapattı. Bir dakika sonra, mısır tanelerinin sağlamlığından emin olunca, kalbi bir kapının aniden açılması gibi yerinden fırlayıp tokmak gibi göğüs kafesine çarptı. Yüzüne renk gelmişti şimdi, o kırışmış kara derisinin altında gürül gürül akan bir nehir vardı sanki. Koçanı tutan elleri sanki birden sedef hastalığına yakalanmış gibi kaşınmaya başladı. Ellerinin üzerine üfledi, çitin içinden çıkıp Japon soforasının üzerine astığı çapasını aldı, sonra da mısır sapının etrafını çapalamaya başladı. Çapa yaparken etrafa sıçrayan topraklar, havada buğday ya da darı taneleri gibi inceden süzülürken sonbahar hasadının o hoş, altın kokusunu taşıyordu. Mısır sapının etrafını hasır çite varana dek bir güzel çapaladı, bunu yaparken o kadar çok yorulmuştu ki parçalanmış bir ip gibi kopuk kopuk soluyordu. Hasırları söküp Japon soforasının

altına fırlattı, ne yapacağını bilemeyen kör köpek de onun peşine takıldı. İhtiyar, tek kelime etmeden, çitin etrafına diktiği direklerin arasından kazmaya devam etti, sonra ardına dönüp su fıçısının çevresini de kazmaya başladı, ta ki çapayla kazara fıçıya çarpana kadar. Fıçıdan gevrek ve nemli bir ses çıkınca çapa yapmayı bıraktı, bir an şaşkın şaşkın ayakta dikildi, yüzünde ışıl ışıl bir gülümseme vardı, Kör, diye seslendi, hasat zamanı geldi, koçanın üzerinde mısır taneleri çıkmış!

Kör köpek dilini çıkarıp dudaklarını yaladı.

İhtiyar sırtüstü yere uzanıp göğe doğru, beklediğim an sonunda geldi, diye seslendi, hasat zamanı geldi!

Kör köpek, ihtiyarın parmaklarını yaladı.

İhtiyar, kör köpeğin o gıdıklayan dili tarafından yalanırken tatlı bir uykuya daldı.

Uyandıktan sonra mısır koçanına bakmaya gittiğinde ihtiyarın yüzünde o heyecandan eser kalmamıştı artık. Mısırın yapraklarının o eski yeşilliğini kaybetmiş olduğunu fark etti, yaprakların üzerinde yol yol olmuş, ince bir sarılık vardı şimdi. Bu sarılık sadece sapın altındaki yapraklara değil, sapın üst kısmındaki daha yeni çıkmış yapraklara bile yayılmıştı. İhtiyar, hayatı boyunca tarımla uğraşmıştı, mısır sapının gübre eksikliği çektiğinden adı gibi emindi. Mısır tanelerinin tam da olgunlaştığı zamandı bu, taneler tam olgunluğa ancak gübre sayesinde ulaşabilirdi. En iyi gübre insan dışkısıydı. İhtiyar eskiden tarlasını dışkıyla gübrelerdi. Onun yetiştirdiği buğday, fasulye ve darı gibi ekinler her zaman köyün en iyisi olmuştu. Balou Sıradağları'ndaki en iyi çiftçi olduğu su götürmez bir gerçekti. Orada öylece mısır sapının önünde, dağ sırtının kuraklıktan yarılmış toprağı gibi çatlamış

dudaklarıyla ayakta dikilirken ne kendi ağzına bir damla koydu ne de köpeğe yarım kâse su verdi. Gidip de nereden insan dışkısı bulacağını bilemedi, köydeki ev dışına inşa edilmiş tuvaletlerin hepsi şimdiye kadar sıcaktan öyle kurumuş olmalıydı ki üzerlerinde duman bile tütüyor olabilirdi, geriye kalan dışkılar da gübre olmak hak getire, yakacak odun gibi kurumuş olmalıydı. İhtiyarla kör köpek tuvalete çıkmayalı o kadar uzun süre olmuştu ki sıçmanın anlamını bile unutmuşlardı, mide ve bağırsakları yedikleri sıçan eti ve kemiklerini doğrudan soğurmuştu sanki. İhtiyar yediği sıçanların derilerini hatırladı birden, hendeğe gidip aradı ama bir tane bile deri bulamadı. Su almaya gittiğinde kör köpeğin bütün sıçan derilerini yemiş olduğunu tahmin etti. Nefes nefese kalmış bir halde yamaca tırmandı, bu konuyu kör köpeğe sormak istiyordu ama onun önünde bir anlığına sessizce dikildikten sonra içinde sıçan haşladığı tencerenin yanına gidip tencerenin içindeki yağlı et suyundan bir kâse içti, tencerenin ağzını kapatmadan köpeğin yanına döndü, ne zaman acıkır ya da susarsan mutlaka bundan içmelisin, dedi ona, sonra da tahıl çuvalını alıp gübre aramak için köye gitti.

İhtiyar, bambu bir sopadan destek alarak boş tahıl çuvalıyla köyden geri dönerken her üç adımda bir durup dinleniyordu. Hiç dermanı kalmamıştı artık, elindeki boş çuvalı yere attı, barakaya varınca kör köpeğin hâlâ barakanın altında uzanıyor olduğunu gördü, tenceredeki suyun seviyesi bıraktığı gibiydi, suyun üzerindeki o on bir yağ damlası bile hâlâ yerli yerinde duruyordu. İçmedin mi yoksa, diye sordu ihtiyar, kör köpeğe. Köpek halsizce kımıldadı, ihtiyar eline bir kaşık alıp o on bir yağ damlasının beşi dâhil olmak üzere yarım kâse su içti tencereden, sonra köpeğe

dönüp, geri kalanı senin, dedi. Sonra mısır sapının yanına gitti yine. Mısırın yapraklarını inceleyince o sarılığın daha da yoğunlaştığını fark etti; o güzelim yeşil, sarının içine saklanmıştı sanki. Gübreyi neden daha önce hazırlamadın ki, diye düşündü ihtiyar. Bir de köyün en yaşlısı olacaksın? Hay atalarına sokayım ben senin, mısırın gübreye en çok koçanı olgunlaşırken ihtiyacı olacağını neden daha önce düşünemedin sanki?

O gece ihtiyar mısır sapının altında uyudu, ertesi gün uyandığında yapraklardaki yeşilliğin tamamen solmuş olduğunu ve sarılığın yaprakların üzerini bir defter yaprağı gibi kaplamış olduğunu fark etti.

İhtiyar, ertesi gece de mısır sapının altında uyudu, sabah uyandığında sadece iki yaprağın baştan aşağı sararmış olduğunu değil, aynı zamanda koçanın kırmızı püsküllerinin daha vakti gelmeden kurumuş olduğunu da fark etti. Koçanı parmaklarıyla şöyle bir yoklayınca çamur kadar yumuşamış olduğunu gördü onun, tıpkı kendi vücudundaki kemikler gibi koçana dokunduğunda hissettiği o yarı elastik duygu da toz olup uçmuştu sanki.

Üçüncü günün gecesi mısır sapının altında uyumadı ihtiyar, eline bir kürek alıp yarım metre genişliğinde, bir metre derinliğinde ve iki metre uzunluğunda, bir insanın içine uzanması için bire bir, bir köpek içinse biraz fazla büyük olan bir çukur kazdı.

Bu bir mezardı.

Mezar, mısır sapının yanına kazıldığından, mezarın içinde birkaç tane mısır kökü vardı. Kazmayı bitirdikten sonra yere uzanıp dinlendi biraz ihtiyar, sonra ocağın yanına gidip tencerenin dibindeki o yarım kâselik et suyunun yerinde durup durmadığına baktı, o altı yağ damlası bile

tencerenin kenarına demir atmış bir halde hâlâ yerinde duruyordu. İhtiyar sudan biraz içmek istedi ama kaşığı eline alır almaz tekrar yerine bıraktı. Bu yarım kâse et suyunun kör köpeğin olduğunu söylemişti ya, o yüzden dokunmadı, sonra kör köpeğe seslenip, üç gün oldu, dedi, neden içmedin bunu Kör?

Kör köpek, barakanın altında uzanıyordu. Üç gündür barakanın altında hareketsiz bir şekilde uzanırken gecenin o serin havası üzerine doğru esiyordu. Başını kaldırıp o kör gözlerini ihtiyarın sesinin geldiği yöne doğru çevirdi, ihtiyarın dediklerine aldırmadan başını ön ayaklarının üzerine yasladı. Gökyüzü çoktan puslu bir ışıkla aydınlanmaya başlamıştı, dağın sırtını kaplayan karanlık, gün ışığıyla yer değiştiriyordu. O sırada ihtiyar, fıçının üzerine yaslanıp birkaç avuç dolusu su içti, sonra bir makas çıkarıp fıçının altına bir delik açtı.

İhtiyar, fıçının altına bir delik açtıktan sonra su da dışarı akmaya başladı, sonra yerden bir parça toprak alıp deliğin ağzını tıkadı. Bunları yaptıktan sonra yapacak başka bir işi kalmamıştı, çapasını ağacın dalına astı, küreğini mezarın yanına bıraktı, fıçının ağzını bir hasırla örttü, barakanın çatısındaki yorganı aşağı indirip katladı, kâselerini, yemek çubuklarını ve kaşıklarını barakanın direklerinden birinin yanına koydu, en sonunda mısır sapının önünde durup yavaş yavaş tüm yaprakların üzerine yayılan o açık sarı tabakayı inceledi, şimdi bir su torbasını andıran mısır koçanını şöyle bir yokladı, sonra ardına dönüp doğudaki iki dağın arasından çığlık atar gibi yükselen güneşe baktı, güneş ışınları dağları ve vahşi doğayı sanki kana bulanmışlar gibi kırmızıya boyadı. Mısır sapıyla barakanın arasında ayakta

duran ihtiyar, önünde uzanan dağlara bakınca, dört bir yana koşturan, binlerce kızıl sırtlı sığır görmüş gibi oldu. O kadar yorulmuştu ki gözleri bile düzgün seçemiyordu artık. Gözlerini ovuşturdu, gökyüzüne bakınca, kenarları altın renginde balık pullarıyla işlenmiş gibi duran bulutların, güneşin önünden, kırmızı bir gölde sıçrayan sayısız balık gibi zıplayarak geçtiğini gördü. Güneş ışınlarının ağırlığı en az altı gram filan olmalı bugün, diye düşündü ihtiyar, sonra ardına dönüp barakanın direklerinden birinde asılı olan el terazisine baktı, ardından kör köpeğin yanına gidip kucağına aldığı gibi mezarın içine koydu onu, sonra köpeğin vücudunu mezarın dört köşesine sürtüp mezardan dışarı çıkardı. Kör, dedi ona, ikimizden biri diğerinden önce ölecek, hayatta kalan öleni buraya gömmeli. Bunları söyledikten sonra köpeğin sırtını okşayıp gözyaşlarını sildi ihtiyar, sonra cebinden bozuk bir para çıkarıp parayı tura yüzü üste gelecek şekilde yere bıraktı, köpeğin sağ patisini alıp paranın üzerine koyduktan sonra, yaşam ve ölümü kader belirler, dedi, şimdi yazı tura atacağım, eğer tura gelirse, sen gömeceksin beni mezara, göm ki vücudum gübre olsun; eğer yazı gelirse, ben gömeceğim seni mezara gübre ol diye.

Köpek iki kuyuyu andıran kör gözlerini ihtiyarın avucunda tuttuğu bakır paraya dikmişti, göz yuvarlarında toplanan yarı siyah yarı kırmızı gözyaşları ihtiyarın yeni kazdığı mezarın içine damlıyordu.

Ağlama, dedi ihtiyar, öldükten sonra eğer bir sonraki hayatımda bir hayvan olarak yeniden doğarsam, sen olarak doğmak isterim, eğer sen de bir insan olarak yeniden doğacak olursan, benim oğlum olarak doğabilirsin, böylece birlikte yaşamaya devam edebiliriz.

Köpeğin gözyaşları akmıyordu şimdi, ayağa kalkmaya çabaladı ama ön bacakları gevşeyince mezarın yanına uzandı.

Tencerenin dibinde kalan et suyunu içmeye gitsene, dedi ihtiyar.

Kör köpek başını ihtiyara doğru eğdi.

Parayı şimdi havaya atıyorum, kimin dermanı kalmışsa diğerini mezara o gömsün, dedi ihtiyar.

Kör köpek o kör gözlerini ihtiyarın kazdığı mezarın içine doğru çevirdi.

İhtiyar, köpeğin sırtını üç kere okşadıktan sonra oturduğu toprak yığınından ayağa kalktı. Güneş hızlı adımlarla dağın sırtına doğru ilerliyordu. Dikkatli bir şekilde dinlerseniz, o boşluğun içinde alev alev yanan ateşin rüzgârda salınan bir kumaş parçası gibi pırpır eden sesini duyabilirdiniz. Hay ben senin atalarına sokayım, diye sövdü ihtiyar, o bakır paraya son bir kez baktıktan sonra köpeğe dönüp, şimdi atıyorum bak, dedi, ardından da parayı havaya fırlattı. Güneş ışınları ormandaki ağaçlar kadar sıktı. Bakır para güneş ışınlarına birbiri ardına çarparken parlak kırmızı metalik bir tınlama sesi çıkarıyordu, yere düşmeden önce havada döndü de döndü, havada dönerken o parlak ışın demetini binbir parçaya bölüyordu. İhtiyar, bakır paranın düşmesini aniden önünde beliren büyük bir yağmur damlasının yere düşmesini izler gibi izliyordu, onu izlemekten gözleri acıdı. Kör köpek de ayağa kalktı. Bakır paranın yere düşerken, olgunlaşmış bir kayısının çimlerin üzerine düşerken çıkardığı sesi andıran o sarı-kırmızı sesini duydu.

İhtiyar, paranın yanına doğru yürüdü.

Kör köpek de ihtiyarın peşi sıra yürüdü.

İhtiyar, mezarı kazarken çıkardığı bir toprak yığınının yanına vardı, hafifçe eğildikten sonra tekrar ayağa kalktı, uzun uzun içini çekti, ardına dönüp sakin bir tavırla, Kör, dedi, hadi git de kalan et suyunu iç şimdi, beni gömmek için enerjiye ihtiyacın olacak.

Kör köpek olduğu yerde hareket etmeden duruyordu.

Gitsene hadi, dedi ihtiyar, sözümü dinle benim, et suyunu içtikten sonra beni gömmek zorundasın.

Köpek olduğu yerde kaldı, ön bacaklarını hafifçe büküp ihtiyarın önünde yine diz çöktü. Diz çökmene gerek yok, dedi ihtiyar, göğün takdiri bu, bu mısıra gübre olmalıyım ben. Sonra parayı yerden aldı, köpeğin başını okşayıp, eğer kendini kötü hissediyorsan, iki kere daha yazı tura atalım o zaman, üç atıştan ikisi tura gelirse ben ölürüm, ikisi yazı gelirse sen ölürsün.

Kör köpek ayağa kalktı.

İhtiyar, parayı bir kez daha havaya fırlattı. Para köpeğin önüne düştü, ihtiyar paraya bakınca, tekrar yazı tura atmaya gerek kalmadı, dedi, sonra dermansız bir halde yere oturdu. Kör köpek, paranın düştüğünde çıkardığı sesin geldiği yere gitti, patisiyle paranın üstüne dokundu, sonra gözyaşları eşliğinde yere uzandı. Başının hemen altında iki tane çamur havuzu oluştu.

Hadi git de iç şu et suyunu, dedi ihtiyar, içtikten sonra gömebilirsin beni. Bunu söyledikten sonra ayağa kalkıp barakaya gitti, barakadan ince bir bambu sırıkla dışarı çıktı, bambu sırık altmış santim uzunluğundaydı, içine üflendiğinde çok melodik bir ses çıkarıyordu. Bambu sırığın fıçının altındaki deliğe soktu, deliğin etrafını dışarıya su sızdırmayacak bir şekilde plastikle kapattı, sırığın diğer ucuna baskı yapınca yeşim taşını andıran su damlaları

sırığın uçundan mısır sapının köküne doğru azar azar damlamaya başladı. Hemen ardından toprağın suyu emerken çıkardığı o yarı yeşil yarı kırmızı ses duyuldu, toprak iyice ıslanmıştı artık.

İhtiyar, suyun dışarı taşmasını engellemek için mısır sapının etrafını toprakla çevirdi. Bu hassas görevini de tamamladıktan sonra ellerindeki toprağı silkeledi, başını kaldırıp güneşe baktı, el terazisini çıkarıp güneş ışınlarını tartınca ağırlığın yirmi gram olduğunu gördü. Sonra kırbacını çıkardı, boş bir alanda durup güneşi onlarca kez kırbaçladı, güneş ışınları parçalanıp armut çiçeği gibi önüne döküldü, iyice yorulduktan sonra kırbacı bir yere asıp boğazı yırtılırcasına güneşe doğru bağırmaya başladı; eğer ben, ki senin büyüğünüm, bu mısır sapının olgunlaşmaya devam etmesini istiyorsam, bana en fazla ne yapabilirsin ki?

Güneş ışınlarından, kırık bir gongu andıran kum sarısı boğuk bir cevap geldi, o ses bir tepeden diğerine geçerek gittikçe uzaklaşıyordu, sonunda ortadan kayboldu. İhtiyar, o ses tamamen ortadan kaybolana kadar olduğu yerde bekledi, sonra hasırlardan birini katlayıp kendi kazdığı mezara doğru yürüdü, mezarın yanına uzanmış olan kör köpeğe, beni gömdükten sonra sana daha önce bahsettiğim yolu takip ederek kuzeye git, dedi, hendeğe varınca su bulacaksın orada, bir de kurtların yediklerinden artakalan bir sürü kemik olacak, kuraklık geçene kadar hayatta kalabilirsin orada, sonra da köylülerin geri dönmesini beklersin. Daha fazla devam edemeyeceğim, bir ayağım çukurda, bugün ölmezsem yarın ölürüm. Güneş tam da ihtiyarın tepesinde parlıyordu, saçlarına yapışmış toprak parçaları birbirine çarparken patırdıyorlardı. İhtiyar, köpekle konuştuktan

sonra saçındaki toprağı silkeledi, mezarın musurun kökünе yakın olan tarafına uzanıp hasırı üzerine örttü, hadi gömn beni, dedi sonra, Kör, beni gömdükten sonra kuzeye doğru gideceksin.

Dağlar sessizdi, kavurucu güneş ışınlarının arasında saklanan ateş birdenbire daha da alevlenmeye başladı. O sonsuz boşlukta dağın tüm sırtını saran bir yanık kokusu yayılıyordu. Dağlar, hendekler, köyler, yollar, kurumuş nehir yatakları, aklınıza gelebilecek her yer, güneş ışınlarının o yoğun ve yapış yapış altın çorbasına bulandı.

Sonbaharda yağmur yağmazsa, ardından gelen kışta kesinlikle kar yağacağı sanılır ama kış o yıl geç kalmıştı işte. En sonunda tenezzül edip geldiğindeyse soğuk ama kupkuru bir kış mevsimi yaşandı. O büyük kuraklık ertesi yılın hasat mevsimine kadar devam etti. İşte o zaman yağmur bulutları da görünmeye başladı sonunda ama nedense bir toplanıp bir dağılıyorlardı, ancak iki hafta sonra düşebildi ilk yağmur damlası. Kasvetli ve kapkara bir hava, kırk beş gün boyunca güneş ışınları gibi örttü Balou Sıradağları'nın üzerini. Yeri göğü inleten sağanak yağmur tüm dünyayı selin önüne katmıştı sanki. Yağmur durup da gökyüzü açtığında ekim mevsimi çoktan gelmişti. Dağın sırtında, omuzlarında dürdükleri şilteleri, ellerinde kap kacak, yemek çubukları ve şimdi bir yaş daha büyümüş olan ellerinden tuttukları çocuklarıyla birlikte dış dünyadan geri dönen köylüler görülmeye başladı yavaştan. Geceleri, ay ışığının altında köylülerin bir durup bir ilerleyen o kararsız ayak sesleri yankılanıyordu. Dağın sırtı gündüzleri insan kalabalığından geçilmiyor, çekilen el arabalarının gıcırtısı, taşıma sopalarının tıkırtısı ve muhabbet eden insanların sesleri birbirine karışıyordu, sırtın üzerinde bir orada bir

burada yeşermiş olan ağaçlarla bitki örtüsünün o heyecanlı sesleri bir nehir gibi çağıldıyordu.

Sonbaharın o ekim mevsimi sonunda gelmişti işte. Ekim mevsimi için geri dönen kaçkın köylüler köydeki hiçbir hanenin dikecek tek bir tohumu bile olmadığını fark edince şaşkınlıktan apışıp kaldılar tabii. Yüzlerce kilometrelik bir alanı kaplayan koskoca Balou Sıradağları'nda dikecek tek bir tohum bile yoktu.

Köylülerden biri ihtiyarı hatırladı birden. İhtiyarın bir yıl önce tarlasında bulduğu o mısır fidesini korumak için nasıl da o koskoca dağ silsilesinde bir başına kaldığını hatırladı. Bütün köy ihtiyarın Baliban Tepesi'ndeki tarlasına koşturdu, uzaktan bakınca o bir nokta üç dönümlük arazinin ortasında derme çatma bir barakanın bir başına durduğunu gördüler. Barakaya vardıklarında ihtiyarın kendi elleriyle çapaladığı alanın sanki ekim yapılmış gibi yemyeşil olduğunu gördüler, o gür yeşilliğin içinden taze arpanın mavi kokusuyla, açık beyazla açık sarı arası olan başka bir koku yükseliyordu. Dağ sırtına yayılmış olan bu kokuların birbirine karışırken çıkardığı sesleri dinlediler, sessiz bir gecede bir nehrin akışını dinler gibi. Köylülerin bu yeşilliğin içinde fark ettikleri ilk şey daha geçen sene olgunlaşmış olan o mısır sapıydı. Tepesi çoktan kopmuş olan mısır sapı, küçük bir ağacın gövdesi kadar kalınlaşmıştı ve iki hasıra yaslanıyordu, mısırın yaprakları küfle kaplanmıştı, yaprakların bazısı otların üzerine düşmüş bazısı da ıslandıktan sonra kurutulmuş kâğıt parçaları gibi yapıştıkları sapın üzerinde büyümeye devam ediyordu. Çamaşır sopası büyüklüğünde bir mısır koçanı baş aşağı sarkmış, rüzgârda sakince salınıp duruyordu. Mısır koçanının kavrulmaktan kararmış püsküllleri, dokunulur

dokunulmaz solmuş çiçek yaprakları gibi otların üzerine döküldü. Köylüler koçanı koparıp bu devasa koçanın kurumuş kabuklarını soydular hemen, koçanın içinden baldır kalınlığında, kol uzunluğunda ve üzerinde otuz yedi sıra tohum olan bir mısır çıktı. Bu otuz yedi sıra mısır tanesinin içinde sadece tırnak büyüklüğünde ve yeşim taşı gibi parlak olan yedi tanesi hayatta kalmıştı, geriye kalanlarsa daha olgunlaşmadan kuruyup kalmış, sarıyla gri arası bir renge sahip, kurumuş fasulyeye benzeyen tanelerden ibaretti.

Bu yedi mısır tanesi, o kuruyup kalmış mısır taneleri içinde, gecenin karanlığında gökyüzüne serpiştirilmiş yedi parlak yıldız gibi görünüyordu. Köylüler bu üzerinde sadece yedi mısır tanesi kalmış olan koçana bakakaldılar, sonra barakanın yanında sessizce dikilip etrafa bakındılar, sonunda fıçının üstünde duran hasırın rüzgârla ocağın yanına sürüklenmiş olduğunu gördüler. Fıçının içinde bir damla bile su yoktu, dibini kalın mı kalın bir toz tabakası tutmuştu. Fıçının altındaki bambu sırığın üzeri birçok yerinden çatlamıştı. Fıçının doğusunda yere atılmış birkaç kâseyle kaşık vardı. Kâselerle kaşıkların hemen üzerinde, barakanın direklerinden birine asılmış olan bir kırbaçla bir el terazisi vardı. Fıçının bir buçuk metre güneybatısında, mısır sapının yanındaki yeşilliğin üstünde üzerini ot bürümüş olan bir tümsek vardı. Bir de yarım metre genişliğinde, bir metre derinliğinde ve iki metre uzunluğunda bir çukur vardı. Çukurun bir ucunda, sık otların arasında bir köpek yatıyordu, köpeğin sıska vücudunun üzerinde kurtçukların açtığı bir sürü delik vardı. Kurumuş iki kuyuyu andıran göz çukurları kuzgun karasıydı. Güneş, köpeğin tüm vücudunu kurutmuştu, köylüler köpeğe hafif bir tekme atınca, köpeğin

vücudu çukurun içinden bir balya saman gibi havalandı. Köpeğin vücudu bir tekmede dışarı fırlayınca, çukurun tabut şeklinde bir mezar olduğu ortaya çıktı, köylülerin kalbi hızla çarpmaya başladı, bunun ihtiyarın mezarı olduğunu anladılar, ihtiyar bu çukurun içinde gömülüydü işte. Köylüler, ihtiyarın cesedini mezarlığa taşımak için bu çukuru kazmaya koyuldular; küreğin toprağa ilk saplanışıyla, kürek sanki metalden bir şeye çarpmışçasına bir çangırtı duyuldu. Çukurun içindeki otları çok dikkatli bir şekilde yolduktan sonra, biraz havalanmış toprağı kazdıklarında gözlerine inanamadı köylüler, ihtiyarın donu çözünüp toprağın içine karışmıştı. İhtiyarın tüm vücudu çürümüş ve eklemleri birbirinden ayrılmıştı. İnsanın burnunun direğini kıran bir kokuya sahip olan beyaz bir buğu duman gibi göğe yükseldi. İhtiyarın bir kolu mısır sapına uzanmış bir halde kalmıştı, vücudunun geri kalanı mezarın mısırın köküne yakın kenarında boylu boyunca uzanıyordu, tüm vücudu kurtçuklar yüzünden kevgire dönmüştü, üzerindeki delikler kör köpeğinkilerden katbekat fazlaydı. Mısır sapının köklerinin her biri sarmaşık gibi ince ve uzundu, köklerin pembemsi bir rengi vardı ve kökler ihtiyarın göğsündeki, uyluklarındaki, el bileklerindeki ve karnındaki deliklerden içeriye doğru büyüyordu. İhtiyarın çürümüş etinin içinden geçip onun o beyaz kafatasına, kaburgalarına, el ve ayak kemiklerine bağlanan yemek çubuğu kalınlığında kırmızı kökler vardı. İhtiyarın göz yuvarlarından girip kafatasının arkasından çıkarak mezarın dibindeki o sert toprağı derinden kavramış, kırmızılı beyazlı onlarca kıvrımlı kök vardı. İhtiyarın vücudundaki her bir kemik ve çürümüş et parçası, onun vücudunu mısır sapına bağlayan bir kök ağına dönüşmüştü. İşte o sırada köylüler, tepesi kırılmış

mısırın, aslında bir yaz ve bir kış boyunca hayatta kalmayı başarmış ve o yeşilliğini az da olsa şimdi bile koruyabilen iki tane sapı olduğunun farkına vardılar.

Köylüler iyice düşünüp taşındıktan sonra ihtiyarı, buldukları mezara gömmeye karar verdiler. Saman gibi kurumuş olan köpeği de ihtiyarın yanına gömdüler. Taze toprak kokusu çürümenin o ılık kokusuna karıştı. Köylüler o ikisini gömdükten sonra tam oradan ayrılacaklardı ki köylülerden biri ihtiyarın barakadaki yastığının altında yağmurdan ıslanmış bir takvim olduğunu fark etti. Başka biri otların arasında üzeri pas tutmuş bakır bir para buldu. Pası kazıyıp parayı incelediklerinde paranın her iki yüzünün de tura olduğunu fark ettiler. Köylülerin hiçbiri şimdiye kadar iki yüzü de tura olan bozuk bir para görmemişti, parayı elden ele dolaştırıp şöyle bir baktıktan sonra bir kenara fırlattılar. Güneş pırıl pırıl parlıyordu, bakır para ışın demetlerine birbiri ardına çarparken kırmızı çiçek yapraklarını andıran bir ses çıkardı, sonra yere düşüp hendeğin içine yuvarlandı.

Köylüler takvimi alıp yanlarında götürdüler.

Günler günleri, aylar ayları kovaladıktan sonra hasat mevsimi bu sefer gecikmeden geldi, Balou Sıradağları'nın köylüleri gelirken yanlarında getirdikleri yiyecekleri yiyip bitirdikten sonra toprağa ekecek bir tane bile mısır tohumu bulamadılar, üç beş köylü yiyecek bulmak için dış dünyaya akın etmeye başladı yine. Sadece iki haftada yüzlerce kilometrelik bir alanı kaplayan koskoca Balou Sıradağları kuş uçmaz kervan geçmez bir yere döndü yine, etraf o kadar sessizleşmişti ki güneş ışınlarının birbirlerine çarparken çıkardığı o parlak seslerle ay ışığının yere vururken çıkardığı o gevrek sesleri bile duyabilirdiniz.

Köyün yedi hanesinden yedi erkek kalmıştı sadece geriye, hepsi de genç ve güçlü kuvvetliydi, yedi dağ sırtına yedi tane baraka yaptılar, birbirine bitişik olmayan yedi tarlaya, güneşin dur durak bilmeyen o keskin ışınları altında, her biri birbirinden körpe olan yedi tane mısır fidesi diktiler.

2020
Talât Sait
Halman
Çeviri Ödülü

Günler Aylar Yıllar, hayatın zorlukları karşısında hep diri kalabilen bir umudun romanı.

Kuraklık, Balou Sıradağları'nda tüm yıkıcılığıyla baş göstermiştir. İnsanlar çareyi evlerini terk edip su ve yiyecek bulabilecekleri yerlere kaçmakta bulurken geride sadece ihtiyar ile kör köpeği kalır ve bu iki kader ortağı, birkaç damla su, bir avuç mısır tanesi, bir karış gölgelik peşinde dolanır durur. Günleri, geceleri en sert, en çetin koşullarla sınanır; zamanın ve mekânın izleri silinip iskeletleri daha da belirginleşirken önlerindeki yollar da gitgide çatallanır. Bu zorluklardan geriye kalan, olağanüstü bir varoluş inadıdır.

Çin'in yaşayan en güçlü yazarlarından, Franz Kafka Ödülü sahibi Yan Lianke'nin *Günler Aylar Yıllar*'ını Erdem Kurtuldu Çince aslından çevirdi.

THG
0821914
TKL

12. Baskı

"Mutlu azınlığa!"

Kapak David Drummond

9 786257 027014